

Maaseutuasumisen vetovoimatekijät ja laatu



Linnava, Verna

Velin, Niina

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Lohja

Maaseutuasumisen vetovoimatekijät ja laatu

Verna Linnava
Niina Velin
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Kesäkuu, 2010

Verna Linnava, Niina Velin

Maaseutuasumisen vetovoimatekijät ja laatu

Vuosi 2010 Sivumäärä 107

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia tekijöitä, jotka saavat ihmiset muuttamaan maaseudulle. Tavoitteina oli selvittää miksi ihmiset muuttavat maalle ja mitä he kehittäisivät omassa asuinympäristössään. Erityisesti oltiin kiinnostuneita muuttajien odotuksista ja kuinka ne täyttyivät. Työn yhtenä osapuolena ja tilaajana oli Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyö. MAL-lyhenne tarkoittaa maankäytön, asumisen ja liikenteen parempaa yhteensovittamista alueella. Yhteistyön tavoitteena on muun muassa mukana olevien kuntien yhteistyön lisääminen ja pääkaupunkiseudulta tulevan muuttovirran hyödyntäminen.

Tietoperustana työssä käytettiin aiheesta 2000-luvulla julkaistuja tutkimuksia. Työssä hyödynnettiin myös muutamaa aiheeseen läheisesti liittyvää aiemmin tehtyä opinnäytetyötä. Tutkimusten avulla luotiin työhön teoriapohja.

Havainnointiaineiston kerääminen tutkimukseen toteutettiin kyselylomakkeilla. Lomakkeiden avulla oli tarkoitus selvittää Länsi-Uudenmaan maaseudulle viiden vuoden sisällä muuttaneiden mielipiteitä maaseutuasumisesta. Lomakkeen suunnittelu tapahtui yhdessä MAL-koordinaattorin kanssa. Valmiit lomakkeet postitettiin 2427 maaseudun asukkaalle. Kyselyitä palautui noin 300 kappaletta ja ne analysoitiin kuvailemalla ja vetovoimatekijöitä selittäen.

Tutkimustulosten mukaan suurin osa maallemuuttajista oli lapsiperheitä tai jo eläkeikää lähestyviä pariskuntia. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että maaseudulle muuttavat hakivat luonnon läheisyyttä ja rauhaa. Maaseudun tarjoama laajempi asumistila oli houkutelut muuttamaan pois kaupungista. Maalle muuttajat toivoivat asuinalueelleen parempia joukkoliikenneyhteyksiä ja palveluiden tason olevan lähes yhtä korkea kuin pääkaupunkiseudulla.

Kyselyn tuloksia on tarkoitus hyödyntää Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyön ohjelman laadinnan tausta-aineistona vuoden 2010 aikana. Tuloksia on tarkoitus käyttää apuna suunniteltaessa Länsi-Uuttamaata vetovoimaisemmaksi muuttajien näkökulmasta ja jo alueella asuvien asuinympäristön parantamiseen.

Asiasanat: maaseutuasuminen, muuttoliike, haja-asutus, maaseutuasumisen vetovoimatekijät, asuinympäristö, pendelöinti

Verna Linnava, Niina Velin

Attractions and quality of rural housing

Year	2010	Pages	107
------	------	-------	-----

The goal of this thesis was to study the factors which make people move to the countryside. Our purposes were to find out why people move to the country and what they would develop in their own residential environment. We were especially interested in the expectations of the movers and how they were fulfilled. One participant and orderer of the work was MAL co-operation of Länsi-Uudenmaa. The abbreviation MAL refers to better consolidation of the use of land, living and traffic in the area. One goal of the co-operation is increasing the co-operation of the involved municipalities and utilizing the moving flow coming from the metropolitan area.

The information base in the work was researches of the subject published in the 2000s. In addition, we utilized a few earlier theses closely related to the subject. With the help of the researches, we created a theory base for the study.

Collecting observation material for the study was executed through questionnaires. With the help of the forms, the purpose was to find out the opinions the people who had moved to the countryside in Länsi-Uudenmaa region within the last five years. Planning the form was done as a co-operation with a MAL co-coordinator. The finished forms were mailed to 2,427 rural residents. Approximately 300 questionnaires were returned and these were analyzed by describing and explaining the attraction factors.

According to the research results, the majority of people moving to the countryside were families with children or elderly couples nearing the retirement age. The results of the study showed that those who moved to the country were searching for the closeness of nature and peace. The wider living space provided by the countryside had tempted them to move away from the city. People moving to the country hoped for better public transport connections for their area and, in addition, they hoped that the level of services could be as high as in the metropolitan area.

The results of the questionnaire are meant to be utilized as a background material in compiling the Länsi-Uudenmaa MAL co-operation program during the year 2010. The results are meant to be used as an aid when planning Länsi-Uudenmaa region as a more attractive area from the mover's point of view and, in addition, in when improving the residential environment of the people already living in the area.

Keywords: rural housing, migration, scattered settlement, attractions of rural housing, residential environment, commutation

Sisällys

1	Johdanto.....	9
1.1	Työn tausta, tarkoitus ja keskeiset käsitteet	9
1.2	Tavoitteet ja tutkimusongelma.....	9
1.3	Raportin rakenne	9
2	Työn tietoperusta	9
2.1	Asumispreferenssit	10
2.2	Muuttaminen, maassamuutto ja muuttoliike.....	11
2.3	Haja-asutusasuminen	13
2.4	Haja-asumisen ongelmat.....	15
2.5	Maaseutuasuminen	16
2.5.1	Muuttajien vaikutus maaseutuun	18
2.5.2	Maaseutuasumisen markkinointi	19
2.6	Pendelöinti	20
2.6.1	Pendelöinnin merkitys alueelle	22
2.6.2	Liityntäliikenne ja infrastruktuuri	24
3	Toiminnallinen viitekehys	25
3.1	MAL-yhteistyön kuvaus	26
3.2	Yhteistyön kohdealue.....	27
4	Tutkimusmenetelmä.....	30
4.1	Tutkimusaineiston kerääminen	32
4.2	Tutkimusmenetelmän valinta	34
4.3	Tutkimuksen luotettavuus	36
5	Tulokset.....	38
5.1	Asukkaat	38
5.1.1	Asunnon sijainti	39
5.1.2	Matka kuntakeskukseen.....	41
5.1.3	Talouden koko.....	42
5.1.4	Vastaajien ikä	43
5.1.5	Eläintenpito.....	43
5.1.6	Kulkuvälineiden määrä.....	45
5.1.7	Harrastukset	45
5.2	Nykyisen asuinalueen ja rakennuksen valinta.....	46
5.2.1	Asuntoon muuttovuosi	47
5.2.2	Syy muuttoon	47
5.2.3	Mistä muutettiin ja minkälaisesta asumismuodosta	48
5.2.4	Entisen asunnon koko ja nykyisen tontin pinta-ala	49
5.2.5	Nykyisen asunnon koko ja rakennuksen valmistumisvuosi	49

5.2.6	Tontin ja rakennuksen sopivuus.....	50
5.2.7	Kuvailut talosta ja tontista	52
5.2.8	Olenneisimmat kriteerit asuinrakennusta ja asuinpaikkaa valittaessa	52
5.2.9	Rakennustapaohjeiden merkitys	54
5.2.10	Uuteen asuinpaikkaan liittyneiden odotusten toteutuminen	55
5.2.11	Unelma-asunto ja asuinympäristö	57
5.2.12	Uuden muuton suunnittelu	58
5.2.13	Tuttavien muuttosuunnitelmat	60
5.2.14	Asuinympäristön laatutekijät	61
5.2.15	Asuinympäristö.....	61
5.2.16	Arvosanat lähimmän keskustaaajaman ominaisuuksille.....	64
5.2.17	Arvosanat lähimmän keskustaaajaman saavutettavuudelle	65
5.2.18	Asuinkunnan kehittäminen.....	66
5.3	Arjen toimivuus ja palvelut	67
5.3.1	Asuinympäristön toimivuus.....	67
5.3.2	Mahdolliset ongelmat ja parannusehdotukset	68
5.3.3	Lasten koulutie.....	70
5.3.4	Perheen tarvitsemien tavaroiden hankinta	71
5.3.5	Palvelujen saavutettavuus	72
5.3.6	Millaisia palveluja toivotaan lisää ja minne.....	73
5.3.7	Miten palveluja kehitettäisiin	74
5.4	Työssäkäynti.....	75
5.4.1	Koulutus	75
5.4.2	Työtilanne.....	76
5.4.3	Ammattikuva	78
5.4.4	Työpaikan sijainti.....	79
5.4.5	Etätöiden mahdollisuudet	80
5.4.6	Työtarjonta	81
5.4.7	Työmatkan kulutapa ja pituus	84
5.4.8	Työmatkakustannukset	85
5.4.9	Joukkoliikenteen käyttömahdollisuudet	85
5.4.10	Vaihtuiko työmatkan kulutapa.....	86
5.4.11	Miten kehittää asuinalueen liikkumisympäristöä, tieyhteyksiä ja joukkoliikennetarjontaa	87
5.5	Vastaajien terveiset	88
5.6	Terveiset päättäjille.....	89
5.7	Odotukset kuntien väliseltä seutuyhteistyöltä.....	89
6	Johtopäätökset	90
6.1	Kehittämisehdotukset	92

6.2	SWOT-analyysi	93
7	Päätäntö	95
	Lähteet	97
	Kuvat	99
	Kuviot	99
	Taulukot	100
	Liite: Kyselylomake.....	101

1 Johdanto

Opinnäytetyömme on tehty osittain yhteistyössä Länsi-uudenmaan MAL-yhteistyön kanssa. Saimme toimeksiannon työtämme varten marraskuussa 2009 jolloin tapasimme työn tilaajan ensimmäisen kerran. Työmme on osa Länsi-Uudellamaalla toteutettavaa MAL-yhteistyötä, jonka esittelemme myöhemmin työssämme. Työn aihe vaikutti mielestämme mielenkiintoiselta, eikä samantapaista tutkimusta ollut toteutettu koulullamme aikaisemmin.

1.1 Työn tausta, tarkoitus ja keskeiset käsitteet

Ennen kuin pääsimme aloittamaan varsinaisen opinnäytetyömme, tuli meidän yhteistyössä tilaajan kanssa hahmotella kyselylomake tilaajan antamien kysymysaiheiden pohjalta havainnointiaineiston keräämiseksi tutkimusta varten. Lomake lähetettiin Länsi-Uudenmaan kahdeksan kohdekunnan haja-asutusalueiden asukkaille ja sen avulla on tarkoitus selvittää näiden maaseutuasumiseen liittyviä mielipiteitä. Tutkimuksen tuloksia on tarkoitus hyödyntää selvitetessä, mitä syitä ja odotuksia löytyy maaseudulle muuttamisen taustalta. Tutkimuksen toteuttamistavaksi valitsimme ohjaajamme kanssa kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän.

Keskeiset käsitteet työssämme ovat asumispreferenssit, muuttaminen, maassamuutto ja muuttoliike, haja-asutusasuminen, maaseutuasuminen ja pendelöinti. Asumispreferenssit tarkoittavat ihmisten asuinympäristöön kohdistamia tarpeita. Muuttaminen ja muuttoliike ovat väestön siirtymistä alueelta toiselle ja maan rajojen sisällä tapahtuvalla asuinpaikan vaihdolla tarkoitetaan maassamuuttoa. Haja-asutusasuminen ja maaseutuasuminen ovat asumista taajamien ulkopuolella, pitkien välimatkojen päässä toisistaan. Pendelöinti on työssäkäyntiä oman asuinalueen ulkopuolella. Se on yleistä asuttaessa maaseudulla.

1.2 Tavoitteet ja tutkimusongelma

Tutkimusongelmana hankkeessamme on selvittää, mitkä ovat ne vetovoimatekijät, jotka houkuttelevat ihmisiä muuttamaan maalle? Tutkimusongelmaa täsmentäviä alakysymyksiä työssämme on nykyisen asuinalueen ja rakennuksen valinta, asuinympäristön laatutekijät, arjen toimivuus ja palvelut sekä haja-asutusalueella asuvien työssäkäyntiin liittyvät kysymykset. Näitä tekijöitä selvitimme analysoimalla palautuneet kyselylomakkeet. Osa lomakkeista palautui vasta kun olimme jo tehneet suurimman osan analyyseista, joten emme valitettavasti voineet ottaa niitä huomioon raporttia kootessamme. Olimme kuitenkin laatineet etukäteen aikataulun, jonka puitteissa analysointi tuli toteuttaa, siksi jouduimme toimimaan näin. Lomakkeita lähetettiin yhteensä 2427 ja niitä palautui noin 300.

1.3 Raportin rakenne

Työmme aluksi esittelemme työssä käyttämämme teoreettisen viitekehyksen ja aiheemme kannalta keskeiset käsitteet. Kerromme myös mitä tutkimusmenetelmää olemme työssämme käyttäneet ja miksi juuri se on valittu. Tämän jälkeen siirrymme toiminnalliseen viitekehykseen, jossa esittelemme Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyön, sekä kunnat, joihin tekemämme kyselytutkimus perustuu. Seuraavaksi siirrymme analysoimaan kyselyvastauksia hyödyntäen niissä etukäteen selvittämäämme teoriapohjaa maaseutuasumiseen liittyen.

Analysoimme aluksi vastaajien asumiseen liittyviä tekijöitä, kuten asuinpaikan sijaintikuntaa, vastaajan talouden kokoa ja perheen harrastuksia. Tämän jälkeen käsittelemme nykyisen asuinpaikan sijaintiin ja asuinrakennuksen valintaan vaikuttaneita tekijöitä. Seuraavana käsittelemme asuinympäristöön liittyviä tekijöitä, kuten asukkaisiin nähden lähintä keskustaaajamaa ja asuinkuntaan liittyviä kehittämissuhteita. Sitten siirrymme analysoimaan vastausten pohjalta arjen toimivuutta ja palveluiden saatavuutta kohdekunnissa. Tämän jälkeen käsittelemme vastaajien työssäkäyntiin liittyviä tekijöitä. Lopuksi olemme koonneet yhteen vastaajien kunnan päättäjille ja virkamiehille antamaa palautetta ja mahdollisia kehityssuhteita niihin. Yhteenvedonä käymme läpi kyselyn päällisin puolin.

Analyysia tehdessämme saimme heti jonkinlaisen yleiskäsityksen siitä, mitkä ovat suurimmat syyt muuttaa maalle. Samantyyllisiä toistensa kanssa olivat myös vastaajien antama palaute siitä miten omaa kotikuntaa voitaisiin kehittää ja mitkä asiat kunnissa ovat hyvin ja huonosti. Luonnonrauhaa ja - läheisyyttä arvostetaan, mutta palveluita toivotaan lisää lähes joka taajamaan. Lähes kaikki vastaajat toivovat kehitystä myös joukkoliikennepalveluihin. Todella suuri osa vastaajista, jotka käyvät töissä, pendelöivät sinne.

Toivomme, että kyselyn tuloksia tullaan hyödyntämään alueen kehitystä suunniteltaessa, koska näin tutkimuksesta on konkreettista hyötyä. Vastaajilla oli selkeä mielipide siitä, miten aluetta kehitettäisiin paremmaksi ja mihin asioihin tulisi kiinnittää huomiota. Nämä mielipiteet huomioon ottaen aluetta pystytään kehittämään toivotulla tavalla.

2 Työn tietoperusta

Työmme haastavin osuus oli teoriapohjan löytäminen. Työn teoriapohjan laadimme aikaisempien tutkimusten perusteella, joita käsittelemästämme aiheesta on tehty. Maaseutuasumisesta ja maaseudun vetovoimasta asuinpaikkana ei ole paljon tutkimuksia. Päädyimme kuitenkin siihen, että teoreettisen viitekehyksen kokoamme 2000-luvulla

tehdystä tutkimuksista, jotka käsittelevät muun muassa maaseutuasumista ja muuttovirtoja Suomessa. Lisäksi laajensimme teoriaosuutta käymällä läpi tutkimuksia, jotka liittyvät maaseudulla ja haja-asutusalueella asumiseen. Muun muassa pendelöinti liittyy olennaisesti maaseutuasumiseen, koska monen maaseudulla asuvan työpaikka sijaitsee lähimmässä kasvukeskuksessa.

Mitään täysin valmista teoriaa maaseudun vetovoimaisuudesta asuinpaikkana ei ole, joten päädyimme avaamaan teoriapohjaa työmme kannalta keskeisten käsitteiden kautta. Tärkeimmät käsitteet työssämme ovat muuttaminen, pendelöinti ja maaseutu sekä haja-asutusasuminen. Pyrimme käsittelemään nämä käsitteet mahdollisimman laajasti. Lisäksi käsittelemme käyttämäämme tutkimustapaa sekä tapaa, jolla työn havainnointimateriaali on kerätty.

Työmme kannalta keskeinen käsite on asumispreferenssi, jolla selitetään sitä miksi ihminen valitsee jonkin tietyn asuinpaikan. Sitä, miksi ihmiset valitsevat maaseudun asuinpaikakseen emme kuitenkaan tuo esille käsitellessämme asumispreferenssejä, vaan liitämme sen maaseutuasumisen analysointiin. Muuttamiseen liittyvät käsitteet ovat tärkeitä työmme kannalta, koska tutkimuksen tarkoitus on selvittää miksi ihmiset muuttavat haja-asutusalueille. Haja-asuminen ja maaseutuasuminen ovat keskeisin asia työssämme. Tulemme kuitenkin käsittelemään niitä useassa yhteydessä samana asiana. Liikkumiseen liittyvät käsitteet, kuten pendelöinti ja liityntäliikenne nousevat väkisinkin esiin pohdittaessa elämää maaseudulla.

Moni maaseudulla asuva ei enää pysty tienaamaan elantoaan työskentelemällä maatalouden parissa. Tällöin työpaikan on sijaittava asuinkunnan ulkopuolella, jolloin työmatkan pituus ja kulkutapa tulee huomioida. Seuraavassa kuvaamme näitä käsitteitä ja pohdimme niiden merkitystä maaseudulla asuvan kannalta. Käsitteet liittyvät monella tapaa toisiinsa ja se tulee useassa kohdassa esille.

2.1 Asumispreferenssit

Asumispreferensseillä tarkoitetaan ihmisten asuinympäristöön liittyviä toiveita ja tarpeita (Heiskanen & Kahila 2006, 18). Preferenssi on käsite, jota käytetään erityisesti yhteiskuntatieteissä, erityisesti taloustieteessä. Preferensseillä kuvataan ihmisten mieltymyksiä eri vaihtoehtojen suhteen. (Nurmi, Rekiaro & Rekiaro 2001, 192.) Preferensseillä tarkastellaan, mitä asioita ihmiset suosivat verrattuna muihin asioihin. Yksilön preferenssit muuttuvat usein elämäntilanteiden mukaan. (Vepsäläinen 2002, 10.)

Asumispreferensseillä voidaan tarkoittaa muun muassa missä ihminen haluaa asua, minkälaisessa asuinympäristössä hän viihtyy parhaiten sekä minkälaisen asumismuodon yksilö valitsee. Myös asumisympäristöön kohdistetut odotukset ja toiveet ovat asumispreferenssejä. Asumispreferenssit muuttuvat sitä mukaa kun ihmisen elämäntilanne ja elämänvaihe muuttuvat. Myös eri-ikäisillä muuttajilla on erilaiset preferenssit asumisen suhteen. (Heiskanen & Kahila 2006, 18.)

Maaseutuasumisessa yleisimpiä preferenssejä ovat olleet luonnon läheisyys ja kaupungin etäisyyden tuoma rauha. Maaseudulla asuvat hakevat myös asumisväljyyttä, jota ei kaupunkiasumisessa ole mahdollista saavuttaa. Toisaalta myös maaseudulla asuvat arvostavat palveluiden läheisyyttä ja helppoa saavutettavuutta. (Heiskanen & Kahila 2006, 20.) Useissa tutkimuksissa on viimeaikoina todettu, että suurissa kaupungeissa asuu paljon ihmisiä jotka olisivat valmiita harkitsemaan muuttoa maalle, mikäli heidän kokemansa esteet muutolle poistettaisiin. Esteiksi on koettu muun muassa työpaikka, lasten koulunkäynti ja harrastusmahdollisuudet. (Vepsäläinen 2002, 10.)

Asumispreferenssit selvittämällä asuinpaikkoja voidaan markkinoida ostajille helpommin sekä kohdentaa markkinointia tietyille ostajaryhmille. Asuinpaikan valintaan vaikuttavat monet tekijät, kuten työpaikka, liikenneyhteydet, alueen palvelut ja harrastusmahdollisuudet. (Tuorila 2009, 6.) Asumispreferensseillä on kuitenkin myös suuntaa antavaa vaikutusta uutta asuinpaikkaa valittaessa. Asumispreferenssit ohjaavat muuttoliikettä ja muuttamista, koska ihmiset hakeutuvat alueille, jotka vastaavat heidän preferenssejään. Kun asumispreferenssit tiedetään, pystytään asumisalueet kehittämään ihmisten toiveiden mukaisiksi.

Markkinoinnilla voidaan vaikuttaa ihmisten preferensseihin ja mielikuviin markkinoitavasta kohteesta. Maaseutua ja maaseutuasumista markkinoitaessa on hyvä korostaa asioita, joiden tiedetään vaikuttavan ihmisten päätökseen muuttaa maalle. Markkinointia suunniteltaessa on huomioitava preferenssien muuttuminen eri elämänvaiheissa. Markkinoinnin kohderyhmä on selvitettävä ennen markkinoinnin aloittamista koska esimerkiksi lapsiperheillä on erilaiset preferenssit kuin nuorilla yksinasuvilla.

2.2 Muuttaminen, maassamuutto ja muuttoliike

Muuttaminen on väestön siirtymistä alueelta toiselle (Kytö & Väliniemi 2009, 4). Se on yleensä pysyvää asunnonvaihtamista. Muuttaminen voi tapahtua joko yksilön vapaasta tahdosta tai pakon edessä. Kun muutetaan vapaaehtoisesti, muutolla pyritään yleensä saavuttamaan jotain, kuten parempi työpaikka, suurempi asuinrakennus tai miellyttävämpi asuinympäristö. Pakon edestä saatetaan joutua muuttamaan silloin, kun muuttohalukkuus ei lähde yksilöstä itsestään, vaan vallitsevista olosuhteista. Tällaisia tilanteita on esimerkiksi silloin, kun

ihminen menettää työpaikkansa ja joutuu muuttamaan uuden työn perässä toiselle paikkakunnalle. (Haapala 2005, 8.)

Maassamuutolla käsitetään maan rajojen sisällä tapahtuvaa pysyvää asuinpaikanvaihtoa (Kytö & Väliniemi 2009, 4). Maassamuutto jaetaan kuntien väliseen ja kuntien sisäiseen muuttoon. Kuntien välisestä muutosta on kyse silloin, kun muutto ylittää kuntarajat. Kuntien väliseen muuttoon liittyy yleensä muita kuin asunnon vaihtoon liittyviä syitä. Elämän tilanteessa tapahtuvat muutokset ovat yleensä suurimpia syitä kuntien väliseen muuttoon. (Kytö & Väliniemi 2009, 4.) Tällaisia elämäntilanteeseen liittyviä muutoksia ovat esimerkiksi opiskelun aloittaminen tai työpaikan siirtyminen.

Muuttoliikkeen kasvua vauhdittavia tekijöitä ovat muun muassa muuttajien mielikuvat ja odotukset paremmasta asuinpaikasta sekä työpaikkaan liittyvät tekijät (Helsingin Sanomat 2010). Muuttoliike tarkoittaa alueelta toiselle tapahtuvaa väestön liikkumista (Kytö & Väliniemi 2009, 4). Muuttoliike voidaan määritellä monella eri tavalla riippuen siitä, tarkastellaanko muuton kestoa, muuttoaluetta tai muuttoetäisyyttä. Myös muuttoliikkeen syynä voi olla muuttajasta riippumaton pakko, kuten pakolaisuus. Nykypäivänä muuttoliike on jo suurempi väestönmuutostekijä, kuin luonnollinen väestönkasvu. (Tuorila 2009, 1.)

2000- luvulla suomalaisten muuttohalukkuus oman paikkakunnan sisällä ja paikkakunnalta toiselle on kasvanut merkittävästi. Eri vuosikymmenillä muuttovirrat ovat vaihdelleet kaupunkien ja maaseudun välillä. 1950- luvulla muuttosuunnat liikkuvat vielä vain maalaiskuntien välillä mutta 1960-luvun alussa muuttoliikkeet suuntautuivat kaupunkeihin ja kaupungistuminen alkoi edetä. 1970- luvulla ihmiset löysivät jälleen maaseudun viihtyisyyden ja muuttivat enemmän kaupungeista maalle kuin toisinpäin. Jälleen 1990-luvulla muuttovirta oli vahvasti suuntautunut kohti kaupunkeja jolloin maaseutu alkoi kärsiä taas muuttotappiosta. (Kytö, Tuorila & Leskinen 2006, 4-5.)

Palveluntarjonta vaikuttaa siihen mihin muuttovirrat suuntautuvat. Mikäli muutetaan maalle, esimerkiksi opetus- ja terveystaluiden, kirjaston ja kansalaisopiston käyttömahdollisuuksia pidetään toivottavina. Elintarvikkeet hankitaan suurimmaksi osaksi omasta kunnasta, mutta erikoistavaroiden perässä ollaan valmiita matkustamaan kauemmaksi. (Kytö & Aaltola 2006, 57.) Tämä on hyvin ymmärrettävää, sillä mikäli peruspalvelut löytyvät tarpeeksi läheltä, on alue vakavasti harkittava muuttopaikka. Voi olla, että monet karttavat muuttoa haja-asutusalueille tai kauemmas juuri sen takia, että peruspalveluja ei välttämättä löydy tarpeeksi läheltä.

Tärkeitä tekijöitä muuttopäätöstä tehtäessä ovat henkilökohtaiset ominaisuudet, perhetekijät ja alueelliset ominaisuudet. Ikä on yksi ratkaiseva muuttamiseen vaikuttava tekijä ja tähän

vaikuttavat luonnollisesti myös siitä johtuvat erilaiset elämänvaiheet. Muuttoalttius on suurimmillaan nuorena, jonka jälkeen se vähenee ja kasvaa taas hieman eläkeikää lähestyttäessä. Myös työttömät ovat suuri muuttajien ryhmä, sillä he ovat valmiimpia muuttamaan uusien työmahdollisuuksien perässä. (Nivalainen 2006, 40-42.)

Lähimenneisyydessä tapahtunut muutto lisää uuden muuton todennäköisyyttä, sillä aikaisemmin muuttanut on jo kerran joutunut jättämään tutun elinympäristön ja totutellut asumaan uudessa. Siteet nykyiseen asuinpaikkaan eivät ole välttämättä yhtä voimakkaita kuin kauemmin paikoillaan pysyneillä. Ihmiset, jotka asuvat synnyinmaakunnassaan muuttavat keskimääräistä harvemmin. Aivan pienet lapset eivät estä tai jarruta muuttamista, mutta kouluikä lähestyvät lapset toimivat usein jopa muuton esteinä. Perhekoon kasvaminen tosin kannustaa muuttamaan, mikäli vanha asunto uhkaa käydä pieneksi, mutta toisaalta myös suuri lasten lukumäärä vaikuttaa negatiivisesti muuttointoon. (Vepsäläinen 2002, 51.)

On olemassa käsitys siitä, että muuttoliike aiheuttaa muutoksia sekä yksilön elämässä että yhdyskunnan rakenteissa. Muuttovirrat voivat muuttaa aluerakenteita, sillä kun asuminen ja työpaikan sijainti hajautuvat alueellisesti heikentää se ihmisten paikkasidonaisuutta. (Kytö ym. 2006, 2.) Muuttoliikkeet vaikuttavat alueiden väestönrakenteen muutokseen. Tästä seuraa se, että alueiden palvelutarpeet myös muuttuvat. Alueen väestönrakenne tulisi huomioida suunniteltaessa alueen palveluita ja niiden sijaintia. Jos alueella on esimerkiksi paljon eläkeläisiä, ovat heidän palvelutarpeensa erilaiset kuin nuorten ja perheellisten.

Alue jolta muutetaan, on lähtöalue ja alue jolle muutetaan, on tuloalue. Lähtö- ja tulomuuton erotus muodostaa nettomuuton, joka voi olla negatiivinen jolloin puhutaan muuttotappiosta. Kun nettomuutto on positiivinen, kyseessä on muuttovoitto. (www.wikipedia.fi.) Muuttotappiollisia alueita Suomessa ovat jo pitkään olleet Pohjois-Suomi sekä Itä-Suomi. Etelä-Suomi ja pääkaupunkiseutu taas ovat muuttovoittoisia alueita. Syinä tähän kehitykseen ovat muun muassa Etelä-Suomen paremmat työllistymismahdollisuudet sekä alueen yleinen houkuttelevuus asuinpaikkana. Erityisesti nuoret muuttavat etelämmäksi opiskelumahdollisuuksien perässä. Kaupunkien läheisyydessä olevat alueet ovat tulleet yhä suosituimmiksi asuinpaikoiksi, koska ne ovat hinnoiltaan halvemmat kuin kaupunkien keskustat, mutta palvelut ovat kuitenkin lähellä. (Heiskanen & Kahila 2006, 17.)

2.3 Haja-asutusasuminen

Haja-asutuksella tarkoitetaan yksittäisten rakennusten pystyttämistä kaavoittamattomalle alueelle, toisistaan erilleen. Asumusten väliset välimatkat voivat olla haja-asutusalueella hyvinkin suuria. Haja-asutusta voivat olla myös vain muutaman talon ryhmät, joilla ei ole yhteyttä muuhun yhdyskuntarakenteeseen ja palveluihin. (Antero Alku 2010.) Haja-asutusalueella asutaan nykyään hajanaisemmin kuin ennen. 1980-2000 luvuilla tarkasteltujen

alueiden väestömäärät laskivat kuudella prosentilla, mutta toisaalta asutusalueiden asutuspinta-ala laajentui kahdeksalla prosentilla. (Suomen ympäristökeskus 2010.)

Haja-asutusta syntyy esimerkiksi siitä yksinkertaisesta syystä, että kaavoittamaton ja etäällä sijaitseva maa on halvempaa kuin kerrostaloasuminen, jolloin tilavankin talon voi rakentaa halvemmilla kustannuksilla maalle, kuin ostaa kalliin kaupunkiasunnon. Haja-asutusalueella asuttaessa liikkumiskustannukset kasvavat, mutta ne jäävät kuitenkin pienemmäksi kuin kustannukset joita tarvittaisiin asuntoon kaupunkialueilla. (Antero Alku 2010.)

Kaupungeissa julkisen liikenteen välineillä pääsee liikkumaan joka paikkaan. Maaseudulla ja haja-asutusalueilla julkisia liikennevälineitä ei ole yhtä paljon, jolloin oma auto on välttämätön väline maaseudulla asuttaessa. Maaseudulla julkisen liikenteen vuoroja on jatkuvasti vähennetty eivätkä ne ole riittävät esimerkiksi työssä käyvän tarpeisiin. Myös päivittäistavaroiden hankintapaikat ja harrastuspaikat saattavat olla julkisten liikennevälineiden saavuttamattomissa. Oman auton hankinta voi siis olla välttämätön haja-asutusalueelle muutettaessa. Tällöin liikkumiseen kuluvat kustannukset kasvavat verrattuna kaupungissa asumiseen. (Tuorila 2006, 36.) Maaseudulla asuvat kaipaavat yleensä eniten toimivia liikenneyhteyksiä, koska kaikilla ei ole varaa liikkua taksilla tai hankkia omaa autoa.

Harvaan asutuille alueille muutettaessa ihmisen harrastukset usein vaihtuvat ja saattavat lisääntyäkin. Esimerkiksi puutarhanhoito saattaa tulla monelle kaupungista maalle muuttaneelle uudeksi vapaa-ajankulutusmuodoksi. Myös monet muut ulkoiluun ja luontoon liittyvät harrastukset, kuten metsästys, marjastus ja kalastus lisääntyvät. Sen sijaan kulttuuriharrastukset voivat vähentyä, sillä niiden saavutettavuus ei haja-asutusalueella asuttaessa ole enää niin hyvä kuin kaupungissa. (Kytö & Aaltola 2006, 61.) Nämä harrastuksissa tapahtuvat muutokset ovat hyvin luonnollisia ja koskettavat varmasti suurta osaa maallemuuttajista.

Kulutusmenot saattavat muuttua maalle muutettaessa. Esimerkiksi, mikäli muutetaan kaupungin läheiselle maaseudulle menot usein kasvavat, mikä johtuu usein siitä, että silloin muutetaan yleensä omakotitaloon, jolloin energia- asumis- ja työmatkakustannukset kasvavat. Myös erilaiset rakennusprojektit saattavat nostaa kulutusmenoja. (Kytö & Aaltola 2006, 63.)

Haja-asutusalueiden kasvu on voimakkainta Uudellamaalla. Tähän syynä on se, että työpaikat keskittyvät etelään. Pääkaupunkiseudulla asuminen on kuitenkin kallista, jolloin lähikunnat houkuttelevat muuttajia. Haja-asutusalueet kaupunkiseuduilla ovat osoitus kylien asutuksen hajautumisesta laajemmille alueille yli taajamien rajojen. Kaupunkiseutujen haja-

asutusalueille on tyypillistä väljempi asutus. Alueilla on myös paljon lapsiperheitä sekä kasvava pientalokanta. (Suomen ympäristökeskus 2010.)

Voimakkaimmin haja-asutusalue asuminen on vähentynyt maan itäosassa, mutta samansuuntainen kehitys näkyy myös Länsi-Suomessa. Haja-asutusalueelle suuntautunut muuttoliike on vähentynyt myös perinteisesti runsaasti haja-asuttujen kuntien kuten Seinäjoen ja Salon ympärillä. (Suomen ympäristökeskus 2010.)

Kydön, Tuorilan ja Leskisen (2006, 5) mukaan merkittävimmät maallemuuttajaryhmät ovat nuoret lapsiperheet ja vanhemmat keski-ikäiset, joiden lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa ja eläkkeelle siirtyminen on lähellä. Kaupunkien läheinen maaseutu houkuttelee eniten lapsiperheitä ja ydinmaaseudulle muuttavat jo eläkkeelle jääneet ja eläkeikää lähestyvät (Kytö ym. 2006, 5).

2.4 Haja-asumisen ongelmat

Haja-asutusasuminen voi tuottaa myös ongelmia. Haja-asutuksen kielteisinä puolina ovat muun muassa erilaiset vaikutukset ympäristöön, kun ihmisten liikkumisen tarve kasvaa. Autoriippuvaiset alueet sijaitsevat suurien välimatkojen päässä perusinfrastruktuurista ja alueilta tehdään pitkiä työmatkoja. Työmatkat tehdään usein omalla autolla. Rakentamisen kasvaessa tulee ottaa huomioon sen vaikutukset ympäröivään luontoon. (Heiskanen & Kahila 2006, 19.)

Monesti esteenä haja-asutusasumisen houkuttelevuudelle ovat alueiden liikenneyhteydet sekä palvelujen yleinen saavutettavuus. Vaikka etätyön mahdollisuus onkin olemassa, tulisi alueella olla myös luotettavat hyvinvointipalvelut sekä peruspalvelut. Toisaalta syrjäseuduilla informaatioyhteiskunnan mahdollisuus kehittyä, on koko ajan heikkenemässä. (Vepsäläinen 2002, 11.) Haja-asutuksen sanotaan pirstovan luonnon alueita ja lisäävän ympäristöongelmia, erityisesti vesihuollon osalta. Haja-asutuksesta mahdollisesti aiheutuvia ympäristöongelmia voidaan kuitenkin välttää, esimerkiksi jo kaavoitusvaiheessa kiinnittämällä huomiota haja-asutuksen haittojen ehkäisemiseen. Myös nykyisin autiona olevien rakennusten käyttöönottoa tulisi edistää. (Vepsäläinen 2002, 13.)

Eheään yhdyskuntarakenteeseen pyrittäessä ongelmallisiksi muodostuvat haja-asutusalueet, jotka sijaitsevat suurten kaupunkien reuna-alueilla ja ovat suuren kasvupaineen alla. Näillä alueilla haja-asutus muuttuu alhaisen tiheyden taajamaksi ja maaseutumainen ja kaupunkimainen asuminen sekoittuvat. Näistä alueista katoaa perinteisen haja-asumisen tunnusmerkit, kuten luonnonrauha. Toisaalta pienten kaupunkien reunoille sijoittuvat haja-asutusalueet kärsivät lähikuntiansa väestökadosta. Kun ihmiset muuttavat suurempiin

keskuksiin, niin asutus harvenee liiaksi ja samalla myös peruspalveluita karsitaan. Tällöin palveluiden perässä joudutaan kulkemaan pitkiäkin matkoja. (Suomen ympäristökeskus 2010.)

2.5 Maaseutuasuminen

Maaseuduksi määritellään alue, joka ei ole kaupunkia mutta ei myöskään asumatonta erämaata. Monet maaseuduksi luettavat alueet ovat tasaisesti haja-asuttuja, mutta tyypillisin asutusryhmä maaseudulla on kylä. Maaseudun ja kaupungin rajaa on vaikea määritellä, vaan maaseudusta puhuttaessa sillä tarkoitetaan eri maissa, eri aikoina ja eri yhteiskunnallisen keskustelun piireissä eri asioita. (Wikipedia 2010.)

Maaseutu jaetaan kolmeen tyyppiin: kaupunkien läheinen maaseutu, ydinmaaseutu ja harvaan asuttu maaseutu. Kaupunkien läheisellä maaseudulla on eniten potentiaalia kehittyä. Sen asukkailla on mahdollisuus käydä töissä lähikaupungeissa ja keskuksissa. Myös palvelut ovat helpommin saatavilla ja kattavammat kuin muilla maaseututyypeillä. Kaupunkien läheinen maaseutu sijoittuu Etelä- ja Länsi-Suomeen. Näissä osissa maata ovat hyvät edellytykset maataloudelle ja alkutuotannolle. Lapsiperheet suosivat näitä alueita ja ne ovat muuttovoittoisia. Muuttovoittoisuuden ansiosta alueilla on varaa ylläpitää monipuolisempia palveluja ja tehdä investointeja. (Tuorila 2006, 6.)

Ydinmaaseutu sijaitsee myös Etelä- ja Länsi-Suomessa. Alueilla on vahvaa alkutuotantoa ja teollisuuden toimialakeskittymiä. Ydinmaaseudun läheisyydessä on useita keskisuuria keskuksia ja palvelut ovat melko helposti saavutettavissa.

Harvaan asuttu maaseutu sijaitsee Itä- ja Pohjois-Suomessa. Nämä alueet ovat muuttotappiollisia alueita, koska nuoret muuttavat pois sieltä työpaikkojen perässä eikä uusia työpaikkoja synny. Ikääntyneemmän väestön määrä alueilla kasvaa eikä alueiden taloudellinen rakenne kestä. Luonnonolot alueilla rajoittavat maanviljelyn ja alkutuotannon kehittymistä. (Tuorila 2006, 6.)

Maallemuuttajissa voidaan erottaa kolme pääryhmää: asuinympäristömuuttajat, paluumuuttajat ja elämäntilannemuuttajat (Haapala 2005, 12).

Maallemuuton suosion nousu on osaksi selitettävissä sillä, että kaupunkilaiset ovat kyllästyneet elinympäristössään tapahtuvaan jatkuvaan muutokseen. Kaupunkilaiset kokevat usein myös kaupungeissa asumisen liian hintavaksi (Kytö ym. 2006, 6).

Maallemuuttajien muuttomotiiveissa korostuu elämäntyyli ja ympäristön merkitys (Kytö ym. 2006, 6). Maaseudulle muutetaan esimerkiksi sen vuoksi, että siellä on parempi ympäristön laatu. Myös suuret tontit ja yksilölliset rakentamismahdollisuudet houkuttelevat ihmisiä muuttamaan maaseudulle. Maaseudusta on tullut tietoisesti valittu paikka asua, kun asuinpaikan valinta perustuu elämänlaatuun ja ympäristöllisiin valintoihin. Kaupunkien

läheiselle maaseudulle muuttavat arvostavat maaseudun tuomaa tilaa, mutta haluavat kuitenkin myös lyhyehköjä työmatkoja ja palveluiden helppoa saatavuutta. (Heiskanen & Kahila 2006, 19.) Syrjemmälle maaseudulle muuttavat haluavat yleensä palata juurilleen, eivätkä ole riippuvaisia palveluiden läheisyydestä ja niiden saatavuudesta.

Siinäkin on eroja kuinka hyvin maallemuuttajat viihtyvät uudessa asumisympäristössään. Ydinmaaseudulle, tai harvaan asutulle maaseudulle muuttaneet eivät ole asuinpaikkaansa aivan yhtä tyytyväisiä kuin kaupunkien läheiselle maaseudulle muuttaneet. Ainoastaan viidellä prosentilla maaseudulle muuttaneista on julkaisun mukaan jälleenmuuttoaikeita. Harvaan asutuille alueille muuttaneille saattaa tulla helpommin sopeutumisvaikeuksia ja he suunnittelevatkin uudelleenmuuttoa helpommin. Mikäli muuttajilla on jo ennestään kokemusta maalla asumisesta, sopeutuvat he asumaan siellä kokemattomia paremmin. (Kytö & Aaltola 2006, 83.)

Eniten maalla asumisen tuomista muutoksista saattavat yllättyä ne, jotka muuttavat kaupungista harvaan asutulle alueelle esimerkiksi eläintenpidon vuoksi. Heillä saattaa olla maaseutuelämästä tietynlainen ihannekuva, joka saattaaakin osoittautua täysin odotusten vastaiseksi. (Kytö & Aaltola 2006, 83.) Tietysti monet kaupunkilaiset saattavat olla kyllästyneitä arkeensa kaupungissa ja haluavat maallemuutolta täydellistä elinolosuhteiden muutosta. Monen kaupunkilaisen haaveena on asua jossain vaiheessa elämäänsä omakotitalossa maalla. Se on eri asia, kuinka hyvin maallemuutto tulee vastaamaan heidän tarpeitaan ja odotuksiaan.

Ihmisten mielikuvat maaseudusta asumispaikkana ovat yleensä myönteisiä. Maaseutu nähdään hyvänä ja terveellisenä asuinympäristönä. Siellä asuminen voi olla edullisempaa kuin kaupungeissa ja siellä luonto on lähellä. (Haapala 2005, 11.) Elämänlaadun kriteerien korostuessa asuinpaikan valinnassa on maaseudun huomattu pystyvän vastaamaan parhaiten ihmisten odotuksiin siinä mitä he elinympäristöltään odottavat.

Luonnonympäristöllä uskotaan olevan suuri vaikutus, esimerkiksi järviluonnon uskotaan houkuttelevan jatkuvasti uusia vapaa-ajan asujia ja matkailijoita. Näistä taas toivotaan saatavan pysyviä asukkaita maaseudulle etätyömahdollisuuden vuoksi. Tähän kohdistuneet odotukset ovat viime aikoina osoittautuneet ylioptimistisiksi, sillä etätyöstä ei ainakaan vielä ole muodostunut varteenotettavaa ja suosittua työskentelymuotoa. Sen sijaan kasvukeskukset houkuttelevat koko ajan enemmän väkeä. Tämä johtaa siihen, että näissä keskuksissa asumisen kustannukset alkavat nousta ja asuntoja ei saa enää yhtä helposti kuin ennen. (Vepsäläinen 2002, 8.)

On olemassa kuitenkin myös pienempi ihmisryhmä, joka liikkuu muuttovirran vastavirtaan. He muuttavat mieluummin kasvukeskusten ulkopuolelle luonnonrauhan ja elinolosuhteiden houkuttelemina tai valitsevat maaseutuasumisen työpaikkansa kustannuksella. Heidän tavoitteenaan on usein yhdistää, sekä maaseutuasumisen, että kaupunkiasumisen elämäntyyliä. (Vepsäläinen 2002, 8.) Ihmiset, jotka tietoisesti valitsevat asuinpaikakseen maaseudun ja kasvukeskuksen ulkopuoliset alueet, edustavat niin sanottua joustavaa elämäntapaa. He liikkuvat muuttovirran vastavirtaan kaupungeista maalle. Suurin osa heistä on kuitenkin takaisin kotiseudulle tai vapaa-ajanasunnolleen muuttavia eläkeläisiä.

Kun eläkeikäisten ryhmä lähitulevaisuudessa kasvaa, tulee alueiden huomioida tämä ympäristöllisessä kehityksessään. Vepsäläisen mukaan tämän hetken maaseutuasumisen suurimpia vetovoimatekijöitä ovat tilavan ja maanläheisen asumisen tavoittelu, luonnonläheisyys, sekä taloudelliset syyt. Yhä useammin myös nuoret haluaisivat jäädä kotiseudulle, sillä sinne heitä sitovat asuminen, ympäristö, luonto, harrastukset ja ystävät. Valitettavasti usein työn perässä joudutaan muuttamaan muualle. (Vepsäläinen 2002, 9.)

2.5.1 Muuttajien vaikutus maaseutuun

Ihmisen keskeisiä tapoja ilmaista omaa itseään ja elämäntapaansa ovat muun muassa asuminen, kuluttaminen ja ajankäyttö. Kun tieto- ja viestintäteknologia ovat jatkuvasti kehittyneet, on helpottunut myös mahdollisuus kontrolloida omaa ajankäyttöään ja mahdollisuus valita asuinpaikka vapaammin työpaikan sijainnista riippumatta. Tietoteknologia mahdollistaa nimittäin etätöiden teon, jonka toivotaan olevan yksi pelastusmahdollisuus maaseudun tyhjenemisen estämiselle.

Viime aikoina alueellisissa kehittämiskeskusteluissa on noussut esille lisääntyvä vapaa-ajan asuminen, sekä osa-aika-asuminen ja edellä mainittu etätömahdollisuus joiden ansiosta asuinpaikka voidaan valita vapaammin. Toivotaan, että osa vapaa-ajan asumisesta muuttuisi olosuhteiden salliessa jopa vakituiseksi asumiseksi. Yhä useampi tavoittelee tilannetta, jossa olisi vapaus hallita itse omaa elämäänsä ja ajankäyttöään. (Vepsäläinen 2002, 6.)

Alueet hyötyvät uusista vakituisista asukkaista monella tavalla. He tuovat alueelle muun muassa verotuloja ja lisää ostovoimaa. Monissa kunnissa myös vapaa-ajanasutus on muodostunut tärkeäksi tekijäksi palvelurakenteen ylläpidon ja kehityksen kannalta. Sillä, että vapaa-ajanasutus muuttuu pysyväksi asumiseksi, saattaa olla myös haitallisia vaikutuksia, mikäli tämä tapahtuu nopealla aikavälillä. Kun alueiden asukasmäärä kasvaa, kasvaa myös tarve järjestää lisää palveluja asukkaille. Lisäkustannuksia saattaa syntyä myös esimerkiksi erilaisten kuljetusten, kuten koulumatkojen, järjestämisestä tai palvelujen hajasijoittamisesta. (Vepsäläinen 2002, 12.)

Ihmisten mielikuvissa maaseutu tarjoaa turvallisuutta ja rauhaa vaihtuvuutta sisältävän elämän rinnalle. Toisaalta myös korkeat asumiskustannukset pakottavat ihmiset muuttamaan kauemmas keskustoista näiden reuna-alueille. Harvemmin tämä kuitenkin vaikuttaa haja-asutusalueisiin tai kasvukeskuksista kauempana sijaitseviin alueisiin. Kaupungeissa tosin asuu ihmisiä, jotka olisivat valmiita muuttamaan näille alueille, mikäli heidän kokemansa ulkoiset esteet haja-asutusasumiselle saataisiin poistettua. (Vepsäläinen 2002, 10.)

Haapalan (2005, 11) mukaan nuorille ihmisille syitä jäädä maaseudulle tai palata sinne ovat muun muassa rauhallinen ympäristö ja puhdas luonto, kotitilan toiminnan jatkaminen, elämänsisältö, hyvä kasvuympäristö lapsille, halvempi asunto ja oma yritys. Syitä maaseudulta pois muuttoon ovat muun muassa työpaikan sijainti suuremmissa kaupungissa, opiskelu, peruspalveluiden vähentyminen tai puuttuminen, elämäntyylin erilaisuus, harrastus- ja vapaa-ajanmahdollisuuksien puute sekä huonot kokemukset maaseudusta (Haapala 2005, 11).

Tällä hetkellä kaupungeista maalle tapahtuvaa muuttoa kuvataan enemmän tavoite- kuin pakkomuutoksi. Päätöstä muuttaa maalle harkitaan yleensä melko vähän aikaa ja muuttopäätös on usein koettu helpoksi. Yleisesti voidaan todeta, että olipa muutto kaupungista maaseudulle suuntautuvaa tai maaseudun sisällä tapahtuvaa muuttoa, muuttoon johtaneiden syiden takana ovat kotitalouksien muuttuvat tarpeet. (Kytö & Aaltola 2006, 92.) Varmasti elämäntilanteen muutokset vaikuttavat siihen, missä yksilön olisi järkevintä asua. Ikä, kunto, perhesyyt ja työtilanne ovat varmasti suurimpia asuinpaikan valintaan liittyviä tekijöitä.

2.5.2 Maaseutuasumisen markkinointi

Kun muutetaan pois suurista kaupunkikeskuksista, haetaan yleensä rauhallisempaa ja luonnonläheisempää asuinpaikkaa. Tällöin muuttaminen usein suuntautuu keskuksien laitamilla sijaitseville haja-asutusalueille. Haja-asutusasumisella haetaan edullisempia asumiskustannuksia verrattuna kaupunkiasumiseen. Vaikka muuttajan työpaikka pysyisi kaupunkikeskuksissa, ei kauemmaksi muuttaminen ole ongelma niille jotka pystyvät pendelöimään. Vaikka työmatkojen pituus kasvaa muutettaessa haja-asutusalueille voi niiden kustannukset laskea jos voidaan käyttää liityntäliikennettä.

Lisäasutuksesta on alueille sekä hyötyä, että haittaa. Pidemmällä aikavälillä ajateltuna on tärkeää huomioida väestön ikärakenne, jolloin palveluita pystytään kehittämään enemmistön tarpeita vastaaviksi. Tällöin jokin ryhmä saattaa jäädä muita vähemmälle huomiolle, mutta

riskejä tulee ottaa, jottei alue kokonaan tyhjenisi asutuksesta. Alueiden tyhjenemistä voidaan ehkäistä markkinoimalla maaseutua hyvänä asumispaikkana.

Maaseutuasumisen markkinointi on tullut yhä tärkeämmäksi, koska maaseudun kehittyminen riippuu paljolti ulkoisista tekijöistä kuten uusista asukkaista (Heiskanen & Kahila 2006, 20). Asukkaiden houkuttelussa alueista olemassa olevien mielikuvien on todettu vaikuttavan asumispreferensseihin ja ohjaavan muuttoliikettä (Heiskanen & Kahila 2006, 21). Kuntien on opittava markkinoimaan itseään ja haja-asutusalueitaan sekä tuomaan niiden ominaisuuksia esille.

Kunnalle on myös etua, jos se pystyy erilaistamaan haja-asutusalueensa suhteessa muiden kuntien samanlaisiin alueisiin. Haapalan mukaan kuntien keinoja houkutella uusia asukkaita harvaan asutulle seudulle ovat muun muassa asuntopolitiikka, erilaiset asumismahdollisuudet ja asumisen edullisuus, palvelut, luonto ja markkinointi. Ydinmaaseudulla keinot ovat samat. kaupunkien läheisellä maaseudulla asukkaita voidaan houkutella edellä mainituilla keinoilla, mutta sen lisäksi sijainnilla, hyvillä liikenneyhteyksillä, viihtyisyydellä ja turvallisuudella. (Haapala 2005, 19.) Suomalaisista kaksi kolmasosaa on pitänyt maaseutua kaupunkeja parempana elinympäristönä. Maaseudun kehittämisessä keskeisenä on luoda maaseudusta sellainen asuin ympäristö, että se vetää uusia asukkaita puoleensa ja pitää heidät siellä. (Kytö ym. 2006, 6.)

2.6 Pendelöinti

Pendelöinnillä, tai sukkuloinnilla, tarkoitetaan työssäkäyntiä oman asuinalueen ulkopuolella. Kun otetaan alueen ulkopuolella työssäkäyvät ja alueelle muualta töihin tulevat saadaan laskettua näiden välinen erotus, jota sanotaan nettopendelöinniksi. Jos nettopendelöintiluku on positiivinen se tarkoittaa, että alueelle tulevien työllisten määrä on suurempi kuin alueelta sen ulkopuolella työssäkäyvien määrä. (Wikipedia 2010.)

Pendelöinti toimii usein vaihtoehtona muuttamiselle. Työntekijät voivat työllistyä laajemmalle alueelle ilman asuinkunnan vaihtoa työmatkaliikenteen ansiosta. Toki jos työpaikka löytyy todella pitkän matkan takaa voi muuttaminen olla pendelöintiä parempi vaihtoehto, sillä pendelöintikustannukset voivat nousta tällöin liian korkeiksi. Tyypillinen pendelöijä asuu omistusasunnossa, maaseutukunnassa ja suurten keskusten lähistöllä. (Nivalainen 2006, 60.)

Pendelöinnin vaihtoehtona olisi, työssäkävijän muuttaminen aina työpaikkansa perässä tai etätöiden tekeminen. Pendelöimällä työntekijä voi hankkia työpaikan laajemmalta alueelta ilman asuinpaikan vaihtoa. Pendelöinti voi myös mahdollistaa sen, että perhe voi muuttaa keskuksen ulkopuolelle, mikä on heille taloudellisesti edullisempaa, vaikka perheenjäsenen

työpaikka sijaitsisi keskuksessa. Työvoiman ei tarvitse keskittyä niille alueille, missä töitä on eniten tarjolla. Pendelöimällä työpaikalle pääsee kauempaakin. (Nivalainen 2006, 7.)

Pendelöinnin vuoksi työvoiman ei tarvitse keskittyä samassa suhteessa työpaikkojen kanssa, mikä vaikuttaa alueiden palveluntarjontaan ja väestökehitykseen, verotuloihin ja väestön kokonaisostovoimaan. Liikkuvuusvalinnat saattavat vaikuttaa myös yritysten sijoittumispäätöksiin ja alueellisiin kasvu- ja tuloeroihin. (Nivalainen 2006, 7.) Pendelöinti saattaa toisaalta myös heikentää asukkaan yhteyttä asuinympäristöön, kun suurin osa vapaa-ajasta kuluu työn ja kodin väliseen matkustukseen (Haverinen & Ilmarinen 2008, 31). Pidempien välimatkojen vuoksi maaseudulla liikkumiseen menee myös enemmän aikaa kuin kaupungeissa. Toisaalta maaseudulla ei ole ruuhkia, kuten kaupungeissa.

Pendelöinti on selvästi voimakkaampi työmarkkinoiden sopeutumisen mekanismi, kuin muuttoliike. Työmatkaliikenne myös tasoittaa alueellista väestön jakaumaa. Muuttotappiollisilla alueilla se jarruttaa merkittävästi väestön vähenemistä ja hillitsee asutuskeskusten kasvua. Mikäli pendelöintivaihtoehtoa ei olisi, yhä useampi luultavasti muuttaisi pois muuttotappioalueelta. Yhä useampi valitsee pendelöinnin työmatkansa liikkumistavaksi. Tyypillinen pendelöijä on mies, mutta pendelöinnin suosio kasvaa myös naisten keskuudessa. Toisaalta naisten pendelöinti vähenee lasten saannin myötä.

Pendelöinnin ja muuttamisen taustalla vaikuttaa osittain samoja tekijöitä, mutta pendelöinti on eri tavalla valikoivaa kuin muuttoliike. Esimerkiksi pendelöijät ovat iältään hieman muuttajia vanhempia ja korkeasti koulutetut pendelöivät enemmän kuin muut. Myös perhetekijät vaikuttavat pendelöintiin, sillä mikäli perheessä on useampi kouluikäinen lapsi pendelöinti ohittaa yleensä muuttamisen työpaikan vaihdoksen yhteydessä. Se, että perheessä on lapsia, jarruttaa myös muuttointoa muutenkin, sillä lasten koulu menee usein muiden asioiden edelle muuttoa harkittaessa. (Nivalainen 2006, 9.) Muuttoliike vaikuttaa välittömästi ja pysyvästi sekä lähtö- että kohdealueen väestöihin ja työvoimaan. Samaan aikaan pendelöinti kykenee turvaamaan työvoiman tarjontaa toisilla alueilla ja väestöpohjaa toisilla alueilla. (Nivalainen 2006, 11.)

Joka kolmas työssäkäyvä käy töissä asuinkuntansa ulkopuolella, eli pendelöi. Siihen on vaikuttanut erityisesti se, että Suomessa työpaikat ovat keskittyneet tietyille alueille, mutta muuttoliike ei ole keskittynyt samalla tavalla. Vaikutusta on myös sillä, että näillä alueilla, joille työpaikat ovat keskittyneet, asuminen on usein kalliimpaa. Tästä on ollut seurauksena se, että suurten kaupunkien kehyskunnat ovat viime vuosina kasvaneet nopeammin kuin itse kaupungit. (Nivalainen 2006, 10-11.)

1990-luvun puolivälin jälkeen liikkuvuus on jatkuvasti lisääntynyt. Työmatkaliikenne on selkeästi muuttoliikettä yleisempää. Asuinkuntansa ulkopuolella työskentelee noin 15

prosenttia suomalaisista. Liikkuvuus vaikuttaa paitsi siihen alueeseen minne liikutaan, myös alueeseen mistä liikutaan. Esimerkiksi nuorten muutto vaikuttaa alueiden väestön määrään ja rakenteeseen heti muuton tapahduttua, mutta sillä on vaikutusta myös tulevaisuudessa sillä alueen syntyvyys vähentyy ikärakenteen kasvaessa. Alueiden välillä on juuri ikärakenteessa suuriakin eroja. (Nivalainen 2006, 14.)

2.6.1 Pendelöinnin merkitys alueelle

Työmatkaliikenteellä on alueille erilainen merkitys sen perusteella, ovatko ne työvoimaa luovuttavia, vai vastaanottavia alueita. Alueille ei ole yhdentekevää tapahtuuko liikkuminen sinne pendelöinnin vai muuttoliikkeen muodossa, sillä pendelöinti siirtää ihmisiä alueelta toiselle vain tilapäisesti, kun taas muuttoliike on yleensä pysyvää. (Nivalainen 2006, 14.) Alueiden tulisikin miettiä miten kehittää itseään niin, että pendelöinti valittaisiin useammin muuttamisen edelle. Tosin pendelöijä voi hoitaa ostokset ja muut asiansa pendelöintikunnassa, jolloin asuinkunta jää tässäkin tapauksessa tappiolle.

Työmatkapendelöinti on yleisintä eteläisessä Suomessa ja vähäisintä maan itä- ja pohjoisosissa ja suuri osa siitä tapahtuu suurten keskusten ympäristössä (Nivalainen 2006, 19). Harvaan asutuilla alueilla keskimäärin joka viides työssäkäyvä pendelöi (Nivalainen 2006, 31). Viime vuosikymmeninä työssäkäyntikunnat ja asumiskunnat ovat nopeasti eriytyneet tosistaan. 1960-luvulla Suomen työllisistä joka kymmenes kävi töissä jossain muualla kuin asuinkunnassaan, nykyään näin tekee jo joka kolmas.

Eniten pendelöintiä tapahtuu suuriin kaupunkeihin, kuten Helsinkiin ja Tampereelle, niiden ympäryskunnista. Pendelöijien määrään ja työssäkäyntialueen kokoon vaikuttavat ympäryskuntien määrä ja liikenneyhteydet. Suurimmilla työssäkäyntialueilla asuminen ja työ ovat eriytyneet niin, että jotkut ympäryskunnista ovat hyvin riippuvaisia keskuksen työpaikoista. (Nivalainen 2006, 9.) Pendelöinti määrittää niin sanotut työssäkäyntialueet, eli alueet joissa suurin osa ympäristökuntien työntekijöistä käy töissä. Esimerkiksi Helsingin työssäkäyntialueeseen kuuluvat kaikki ne ympäristökunnat, joiden työllisistä 10 prosenttia käy Helsingissä töissä. (Tilastokeskus 2010.)

Metropolialueella (Helsingin, Lohjan, Porvoon ja Riihimäen seutukunnat) on eniten työpaikkoja ja sinne pendelöidäänkin eniten. Alueella on myös enemmän työpaikkoja kuin työllisiä, joten se tarvitsee siis työvoimaa ulkopuolisilta alueilta. Alueen työpaikat ovat kuitenkin suuremmaksi osaksi keskittyneet Helsinkiin (65 prosenttia työpaikoista), jonne työmatkaliikenne onkin vilkkainta ja aiheuttaa jopa liikenneruuhkia. (Nivalainen 2006, 23.) Maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla työpaikkoja on luonnollisesti vähemmän kuin asukkaita ja tämän takia niistä pendelöidäänkin paljon (Nivalainen 2006, 16).

Nettomääräinen pendelöinti on suhteellisesti merkittävintä maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla. Työpaikkojen sijainti määrittää työvoiman alueellista kysyntää ja mitä pienempi osa tietyn alueen työpaikoista täytetään oman alueen työllisillä, sitä keskeisemmässä asemassa työmatkaliikenne on työmarkkinoiden sopeuttajana. (Nivalainen 2006, 19.)

Suurimmissa keskuksissa pendelöinnillä on merkittävä vaikutus työvoiman riittävyyteen. Tutkittaessa työmatkaliikkumista on huomattu, että Suomessa työmatkat ovat yleensä melko lyhyitä. Tämä johtuu siitä, että pendelöinti tapahtuu yleensä samasta seutukunnasta missä työpaikka sijaitsee. (Nivalainen 2006, 33.)

Kaikki pendelöijät eivät välttämättä kulje työmatkaansa päivittäin, vaan heillä saattaa olla osa-aikainen asunto työpaikkakunnallaan. Nämä ovat usein henkilöitä jotka pendelöivät maakunnasta toiseen. Veronsa he maksavat kuitenkin asuinkuntaansa, mikä on eduksi varsinkin maaseutualueelle. (Nivalainen 2006, 35.) Valitessa muuttaako työpaikan perässä vai pendelöikö työpaikalle tulee ottaa huomioon molempien vaatimat kustannukset, sekä vertailla näistä vaihtoehdoista itselle koituvia hyötyjä. Työmatka ei aina välttämättä ole optimaalinen näitä päätöksiä tehtäessä, vaan perhesyyt vaikuttavat usein enemmän. Esimerkiksi puolison työpaikan sijainti ja lasten mahdollinen koulunkäynti on usein ratkaiseva tekijä valittaessa näiden vaihtoehtojen välillä. Usein ihminen pyrkii valitsemaan vaihtoehdon, joka tuottaa eniten hyötyä joko hänelle itselleen tai perheelle.

Sukkulointi on ilmiö, johon liittyvät taloudelliset, yhteiskuntapoliittiset ja ihmisten tarpeisiin liittyvät asiat. Pendelöinnin tarvetta lisää ihmisten muuttaminen yhä kauemmaksi keskuksista ja työpaikoistaan. Pendelöimällä työssäkävijät voivat säilyttää saman työpaikan, vaikka asuinpaikka vaihtuisikin. (Tilastokeskus 2010.) Nivalaisen (2006, 9) mukaan pendelöinti on tärkeä alueellisen liikkuvuuden muoto ja se on myös selvästi muuttoliikettä vaikuttavampi työmarkkinoiden sopeutumisen mekanismi.

Muuttotappioisilla alueilla pendelöinti voi rajoittaa väestön vähenemistä ja samalla hillitä keskusten räjähdysmäistä kasvua. Kun työssä käydään pidemmän matkan takaa, se tasoittaa väestön jakautumista eri alueille. (Nivalainen 2006, 9.) Asumisenkustannukset eivät yksinään ole syy pendelöintiin, vaan siihen vaikuttaa moni muukin asia kuten etäisyys, liikenneyhteydet, koulutus- ja harrastusmahdollisuudet (Tilastokeskus 2010).

Tilastokeskuksen artikkelin mukaan pääkaupunkiseudulla ympäröivien kuntien halvemmat asumiskustannukset kasvattavat pendelöijien määrää (Tilastokeskus 2010). Halvimista asuinkunnista ei välttämättä pendelöidä eniten, sillä pidempi työmatka tuottaa enemmän

kustannuksia ja liikenneyhteydet saattavat olla heikot. Liikenneyhteyksien laatu ja riittävyys lisäävät halua pendelöintiin (Tilastokeskus 2010).

Suomen kaltaisessa harvaan asutussa maassa pendelöinti voi nousta tärkeäksi maaseudun ja syrjäisempien seutujen asutusta turvaavaksi tekijäksi. Tämä vaatii sitä, että riittävän vahvoja keskuksia on ympäri laajaa maata. Pendelöintitutkimuksen mukaan mikäli liikenneyhteydet toimivat, pendelöinnin kautta kohtuuhintaisten asuntojen tarjonta ja rauhallinen asuinympäristö voivat tulevaisuudessa muodostua nykyistä selvemmin väestöltään hitaasti kasvavien tai supistuvien alueiden kilpailuvaltiksi. (Nivalainen 2006, 63.)

2.6.2 Liityntäliikenne ja infrastruktuuri

Puhuttaessa liityntäliikenteestä, tarkoitetaan liikkumistapaa jossa useammalta alueelta kootaan matkustajia yhteiseen joukkoliikennevälineeseen, kuten junaan tai meteroon (Wikipedia 2010). Liityntäliikennettä on yleisesti käytetty metroliikenteessä ja paikallisjunaliikenteessä mutta se on yleistä myös pikaraitiotieliikenteessä. Sen tarkoituksena on keskittää matkustajat runkolinjalle liikennöintikustannuksien alentamiseksi sekä keskustoihin tulevan ajoneuvovirran vähentämiseksi. Liityntäliikenne on keskeinen osa muun muassa Tukholman metrojärjestelmää sekä useita Yhdysvaltojen ja Venäjän metrojärjestelmiä. (Kaupunkiliikenne 2010)

Liityntäliikenteellä pyritään keskittämään matkustajavirrat pääkaupunkiseudulla runkolinjoihin, kuten metroihin ja lähijuniin. Liityntäliikenteessä matkustajat kerätään bussireiteillä asemille, joissa bussit vaihdetaan junaan. Matkustajalle liityntäliikenne merkitsee, että hän joutuu matkan aikana vaihtamaan kulkuvälinettä ainakin kerran. Tämä tarkoittaa usein matka-ajan pitenemistä, koska vaihtoihin kuluu aikaa. Matkasta saattaa myös tulla vaivalloinen matkustajalle vaihtojen vuoksi. Esimerkiksi Helsingissä liityntäliikenne on otettu käyttöön, jotta keskustaan suuntautuva bussiliikenne vähenisi ja saavutettaisiin säästöjä kustannuksissa keskittämisen kautta. (Kaupunkiliikenne 2010.)

Liityntäliikenne saattaa olla matkustajalle enemmän haitaksi kuin hyödyksi, jos liikenneväline vaihtoehtoja ei synkronoida tarpeeksi. Tämä tarkoittaa, että saapuvan ja lähtevän vuoron aikataulut ja lähtöajat sidotaan toisiinsa siten, että matkustajat ehtivät vaihtaa kulkuvälineestä toiseen. Yleensä synkronointi tehdään niin, että lähtevä vuoro ei lähde ennen saapuvan tuloa. Esimerkiksi Helsingin seudulla ei käytetä synkronointia ja tämän takia matkustaja voi joutua odottamaan jopa kokonaisen vuorovälin. (Kaupunkiliikenne 2010.)

Liityntäliikenteessä on monia hyötyjä ja haittoja. Hyötyinä ovat muun muassa joukkoliikenteen liikennöintikustannusten lasku sekä nopeampi matka ruuhka-aikoina

verrattuna suoraan bussilinjaan. Keskustojen ilmansaasteet vähenevät kun autojen määrä vähenee ja kadut pysyvät ruuhkattomampina, koska liityntäliikenne kulkee yleensä raiteilla. Haittoina liityntäliikenteessä on liikennöintivälineiden aikataulujen väliset erot, jotka saattavat kasvattaa matkaan käytettyä aikaa. Vaihdon ollessa hankala joukkoliikenteen käyttö vähenee. (Kaupunkiliikenne 2010.)

Koska metrot ja junat eivät voi kulkea kaduilla, tarvitaan liityntäliikennettä. Junaliikenne on myös halvempaa kuin bussiliikenne. Matkustajien halutaan käyttävän julkisia kulkuvälineitä, joten on niiden käytön oltava edullista. Liityntäliikenteestä on matkustajalle hyötyä matkan ollessa pitkä, koska junan nopeudella pidempi matka kuljetaan lyhyemmässä ajassa. (Antero Alku 2010) Haja-asutusalueiden asukkaatkin pystyvät mahdollisuuksiensa mukaan käyttämään liityntäliikennettä, mikäli liikenneyhteydet sallivat sen. Haja-asutusalueilta työssäkäyvät saattavat säästää matkustuskustannuksissa liityntäliikennettä käyttämällä, koska oman auton käyttökustannukset voivat nousta korkeiksi jos matka on pitkä.

Liityntäliikenteen käyttö vaatii hyvän infrastruktuurin, eli hyvän liikenneverkoston. Infrastruktuurilla käsitetään yhteiskunnan fyysinen, rakennettu ympäristö kuten rakennukset, sähköverkko ja muut rakenteet. Infrastruktuuriin luetaan myös nykyiset sähköiset ohjelmistot ja palvelut ja näiden muodostamat verkostot. (Wikipedia 2010.)

Jotta haja-asutusalueilla olisi mahdollista asua ja liikkua vaivattomasti, vaatii se kunnossa olevan infrastruktuurin. Alueiden päättäjien tulee pitää huoli alueen liikenneverkoston toimivuudesta. Jos haja-asutusalueita halutaan pitää houkuttelevina asuinpaikkoina, on työmatkaliikenne tehtävä mahdollisimman sujuvaksi ja helpoksi kulkea.

Haja-asutusalueiden asukkaat ovat varmasti jossain määrin varautuneet siihen, että liikennöinti ja julkiset kulkuvälineet eivät ole yhtä helposti saavutettavilla kuin kaupungeissa. Tällöin kuitenkin omalla autolla liikkuminen on ajateltu tavaksi liikkua paikasta toiseen. Jos haja-asutusalueet ja reuna-alueet ovat vaikeasti saavutettavissa, ei se houkuttele uusia muuttajia alueelle.

3 Toiminnallinen viitekehys

Työmme toiminnallinen viitekehys koostuu Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyön kuvauksesta sekä yhteistyössä mukana olevien kuntien lyhyestä kuvauksesta. Maaseutu asumisen vetovoimatekijöiden selvittäminen on yksi Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyön taustaselvitys. MAL - lyhenne tarkoittaa kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen parempaan yhteensovittamiseen tähtäävän puitelain mukaista, kuntien välistä yhteistyötä. (MAL-Yhteistyö 2010) MAL-yhteistyöhön kuuluu kahdeksan kuntaa (Kuva 1), jotka ovat Karkkila,

Nummi-Pusula, Karjalohja, Inkoo, Lohja, Siuntio, Raasepori ja Hanko (MAL-yhteistyö 2010). Tarkoitus on ohjata muuttovirta kaikille tasaisesti ja kehittää seudun kilpailukykyä tarkoituksenmukaisella infrastruktuurilla, hyvällä asuinympäristöllä ja toimivalla palveluverkostolla sekä riittävillä liikenneyhteyksillä.

3.1 MAL-yhteistyön kuvaus

Länsi-Uudenmaan MAL- yhteistyön konkreettisina tavoitteina on muun muassa valmistuneiden ja käynnissä olevien liikennehankkeiden hyödyntäminen ja pääkaupunkiseudulta tulevaan muuttovirtaan varautuminen. MAL- yhteistyöllä pyritään myös tunnistamaan negatiivisia vaikutuksia ja löytämään yhteiset toimintatavat niiden välttämiseksi. Länsi-Uudenmaan kehityspotentiaali ja maankäyttövalmiudet halutaan tehdä näkyväksi pääkaupunkiseudun suuntaan. (M. Vuorenpää, henkilökohtainen tiedonanto 19.1.2010.)

Tehtävistä selvityksistä toivotaan olevan tukea kuntien kaavoituksen suunnittelussa ja päätöksenteossa. Yhteistyön tavoitteena on laatia yhteinen maapoliittinen ja asutuspoliittinen ohjelma, jossa etsitään vaihtoehtoja ja keinoja haja-asutuksen ohjaamiseen. MAL- yhteistyön tavoitteena on luoda yhteistyöfoorumi alueen kuntien välille sekä rakentaa yhteistyötä myös alueen ulkopuolisiin toimijoihin. (M. Vuorenpää, henkilökohtainen tiedonanto 19.1.2010.)

MAL-yhteistyöstä on hyötyä, koska sillä tuotetaan lisäarvoa suunnitteluun ja päätöksentekoon. Sitä kautta paranevat valmiudet kehittää Länsi-Uuttamaata osana metropolialuetta. Samalla alueen imago paranevat ja alueen arvo nousevat muuttajien silmissä. Yhteistyö auttaa myös ennakoimaan sitä, mihin kuntien tulee varautua ja mitä erilaiset muutokset voivat merkitä eri kohteissa. (M. Vuorenpää, henkilökohtainen tiedonanto 19.1.2010.)

Kuntien yhteistä ohjauspolitiikkaa tarvitaan, koska yhdyskuntarakenteen kestävä kehityksen ohjaaminen vaatii yhteisiä maankäyttöperiaatteita ja suunnitelmia. Jos metropolialueen kasvua halutaan hyödyntää hallitusti, on alueiden profiilit ja erityispotentialit tuotava hyvin esille. (M. Vuorenpää, henkilökohtainen tiedonanto 19.1.2010.) Alueita ei kuitenkaan haluta kehittää, siten että haja-asutus kasvaa ja leviää hallitsemattomasti. Tällöin haja-asutusta täytyy ohjata suunnitellusti.

Selvittämällä, mitä haja-asutusalueilla asuvat ihmiset näiltä alueilta toivovat ja miksi näille alueille muutetaan, pystytään kehittämään myös kyliä, alueen taajamia ja niiden reuna-alueita enemmän asukkaiden toiveiden mukaisiksi. Kun tiedetään mitä ihmiset asumiselta odottavat, voidaan alueita markkinoida potentiaalisille muuttajille helpommin.

3.2 Yhteistyön kohdealue

Karkkila on reilun 9000 asukkaan pikkukaupunki Länsi-Uudellamaalla. Se sijaitsee noin tunnin ajomatkan päässä Helsingistä. Karkkila tunnetaan parhaiten metalliteollisuudestaan mutta myös elektroniikan, biotekniikan ja elintarviketeollisuuden huipputeknologiasta. Kaupungin kotisivujen mukaan Karkkilassa kaikki on lähellä - koti, työ, palvelut, luonto ja harrastukset. (Karkkilan kaupunki 2010.)

Karkkilasta tähän kyselyyn vastasi 14 asukasta. Suurin osa heistä toivoo kaupunkiin enemmän palveluita ja vapaa-ajan kohtaamispaikkoja. Moni mainitsee kaupungin huonoksi puoleksi sen, mikäli tällä hetkellä suunnitelmassa oleva lentokenttähanke toteutuisi. Hanketta on perusteltu sillä, että se saattaa tuoda kaupunkiin enemmän työpaikkoja ja asukkaita, mutta moni paikallinen pitää tätä kaukaa haettuna. Joukkoliikenne yhteydet pääkaupunkiseudulle ovat hyvät, mutta muualle haluttaisiin lisää vuoroja.

Nummi-Pusula on 6000 asukkaan pieni kunta läntisellä Uudellamaalla. Nummi-Pusulan taajamia ovat Nummi, Pusula ja Saukkola. Hyvän sijaintinsa vuoksi, Nummi-Pusula on kasvattanut viime aikoina suosiotaan erityisesti lapsiperheiden keskuudessa. Kunnasta löytyvät kaikki normaaliin arkeen tarvittavat peruspalvelut. (Nummi-Pusulan kunta 2010.) Nummi-Pusula tunnetaan myös kauniista ja vaihtelevasta luonnostaan. Kunta on täynnä lampia ja järviä, sekä metsä- ja peltomaisemaa. Luontoa pidetäänkin Nummi-Pusulan parhaana puolena. Sen sijaan palveluita asukkaat toivovat kuntaansa lisää ja kevyen liikenteen väyliä tahdotaan lisää, jotta liikkuminen taajama alueilla olisi entistä miellyttävämpää ja helpompaa.

Karjalohja sijaitsee hyvän välimatkan päässä pääkaupunkiseudusta, Lohjan ja Raaseporin lähistöllä. Se on erityisesti kesäasukkaiden suosima kunta. Kesäkuukausina kunnan reilun 1500 asukkaan väkiluku kolminkertaistuu kunnan kotisivujen mukaan. Myös Karjalohjan luontoa pidetään poikkeuksellisen kauniina. Palvelut ovat taajama-alueelta harmillisen kaukana mistä osa karjalohjalaisista 8 vastaajasta mainitseekin vastauksessaan. (Karjalohjan kunta 2010.)

Lohja on tutkimuksemme kunnista suurin reilulla 39 000 asukkaallaan. Lohja on myös muuttajien suosima muuttokohde, sillä se sijaitsee vain noin puolen tunnin ajomatkan päässä pääkaupunkiseudusta. Kaupungissa on sopivasti sekä kaupunkia, että luontoa. (Lohjan kaupunki 2010.)

Lohjanjärvi ja sen ympäristön kauneus saa kiitosta monelta lohjalaiselta vastaajalta. Sen sijaan rannan läheisyyteen rakentaminen on vastausten perusteella hankalaa, sillä tiukat rakennusohjeet saavat moitteita. Myös tontit ovat hintavia verrattuna pienempien kuntien ja

kauempana Helsingistä sijaitsevien taajamien tontteihin. Lohjan palveluihin ollaan suurimmaksi osaksi tyytyväisiä, sillä monen pienemmänkin kunnan asukkaat kertovat asioivansa usein Lohjalla, mikäli tulee tarve hankkia jotain päivittäistavaroita erikoisempaa. Joukkoliikennetarjontaan ollaan myös melko tyytyväisiä, mutta moni toivoo Lohjalle myös matkustajajunia, sillä ratahan siellä jo on.

Sammatti on entinen kunta, joka yhdistyi vuonna 2009 Lohjan kanssa. Siellä on reilu 1300 asukasta. Sammatissa on myös kaunista luontoa ja lyhyt matka Lohjan palveluihin. Sammatissa on lukuisia järviä, joista suurimmat ovat Enäjärvi ja Kirnusjärvi. (Wikipedia 2010.) Sammatista kyselyyn vastasi 11 vastaajaa, mikä on melko vähän. Osa Sammatilaisista vastaajista oli pettynyt siihen, että oma kunta on menettänyt itsenäisyytensä kunnan liittyttyä Lohjaan. Toisten mielestä kuntaliitos taas on ainoa tapa kehittää pientä kuntaa ja on tyytyväisiä tähän ratkaisuun.

Vuosi 2010 on pienelle Siuntiolle juhluvuosi, sillä tänä vuonna kunta täyttää 550 vuotta. Kunnassa asuu reilut 6000 asukasta ja sen naapurikuntia ovat Inkoo, Kirkkonummi ja Vihti. Nämä kunnat on usein mainittu kysyttäessä vastaajilta mistä kunnista he etsivät uutta asuinpaikkaansa. Kaikki ne sijaitsevat lyhyehkön välimatkan päässä pääkaupunkiseudusta. (Wikipedia 2010.) Siuntion kunta on kaksikielinen, mutta enemmistö, reilut 60 prosenttia siuntiolaisista, on suomea äidinkielenään puhuvia. Useat vastaajat mainitsevat, että kaksikielisyydestä on enemmän haittaa kuin hyötyä, sillä palveluja ei ole aina mahdollista saada molemmilla kielillä. Myös kunnan kevyenliikenteenväylät saavat moitteita kyselyvastauksissamme. Esimerkiksi pyöräteitä ja katuvaloja toivotaan reilusti lisää.

Inkoo sijaitsee Etelä-Suomen läänissä noin 60 kilometriä Helsingistä länteen. Asukkaita kunnassa on noin 5500, joista yli puolet on suomenruotsalaisia. Inkoossa on paljon saaristoa ja se onkin suosittu mökkikunta. Suunnilleen puolet inkoolaisista asuu kunnan kirkonkylässä. (Inkoon kunta 2010.) Myös Inkoossa pidetään huonona kunnan kaksikielisyyttä. Pari suomenkielistä vastaajaa kertoo, että suomenkielistä palvelua on kunnasta välillä hankala löytää ja tähän haluttaisiin parannusta. Inkoo kuitenkin kiinnostaa muuttajia halvempien tonttiensa ja hyvän sijaintinsa ansioista.

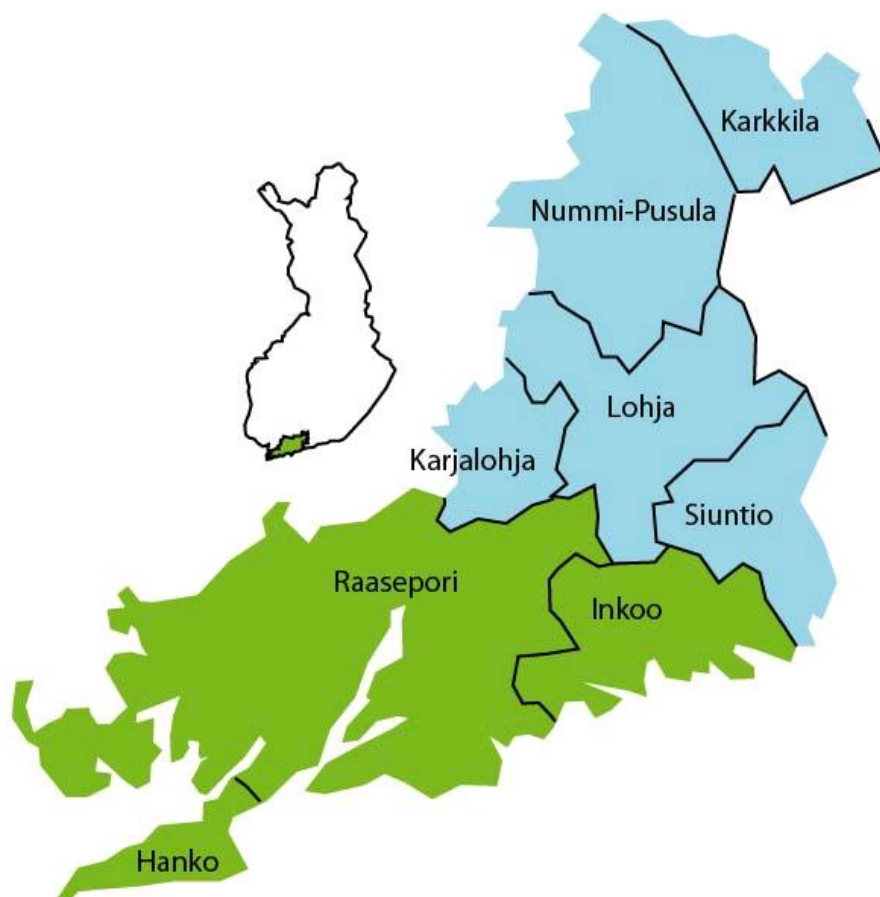
Hyvästä sijainnistaan huolimatta joukkoliikennemahdollisuudet kunnassa ovat monen vastaajan mukaan huonot ja vuoroja haluttaisiin lisää etenkin pääkaupunkiseudulle, koska moni Inkooseen muuttanut on siellä töissä. Koska alue kiinnostaa lapsiperheitä, toivotaan alueelle myös lisää kouluja lähemmäs taajamia.

Hanko on suomen eteläisin kaupunki ja se on meren ympäröimä. Hangon kaunis luonto ja meri houkuttelevat alueelle paljon matkustajia, erityisesti kesäisin. Hanko on perustettu vuonna

1874 ja siellä on 9700 asukasta. Hangossa sijaitsee suomen viidenneksi suurin satama. Hanko on myös kaksikielinen kaupunki. (Hangon kaupunki 2010.) Hankolaisia vastasi kyselyymme vain viisi, joten emme tämän perusteella saaneet kaupungista kovin kattavaa kuvaa. Hankolaiset kuitenkin tuntuvat arvostavan kaunista kaupunkiaan ja meren tarjoamia harrastusmahdollisuuksia. Talvisin kaupunki on hiljaisempi ja aktiviteetteja on vähemmän. Palveluja toivotaan myös lisää kaupunkiin, jotta se houkuttelisi enemmän asukkaita.

Raaseporia on luonnehdittu uudenmaan uudeksi "mahdollisuuksien kaupungiksi". Kun kunnat yhdistyivät vuonna 2007, syntyi uusi 28800 asukkaan kaupunki. Raasepori on myös kaksikielinen alue, josta löytyvät peruspalvelut sekä suomen, että ruotsin kielellä. Raaseporin etuna pidetään sitä, että se sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien päässä Helsingistä. (Raaseporin kaupunki 2010.)

Raaseporista saimme yhteensä 75 vastausta. Monista vastauksista käy ilmi, ettei kuntien yhdistyminen ole suinkaan jokaisen kuntalaisen mieleen. Yhdistymisen myötä palveluja on liikaa keskitetty, eikä pienempien taajamien asukkaista oteta päätöksiä tehdessä aina huomioon. Myös kulkuyhteyksiä pääkaupunkiseudulle moititaan huonoiksi, vaikka kunta niitä hyvinä mainostaakin. Moni vastaaja tuntuu ihmettelevän päätöstä sulkea synnytyssairaala Tammisaaresta ja on tätä päätöstä vastaan. Asukkaat kritisoivat myös ruotsin kielen valtaa tietyillä alueilla, joilla palveluita on lähes mahdotonta saada suomen kielellä.



Kuva 1: MAL-yhteistyön kunnat

4 Tutkimusmenetelmä

Työ tulee olemaan kvantitatiivinen tutkimus eli määrällinen tutkimus. Se vastaa muun muassa kysymyksiin mikä, missä ja kuinka usein (Heikkilä 2001, 17). Määrällisessä tutkimuksessa käytetään täsmällisiä ja laskennallisia, kuten tilastollisia, menetelmiä. Tutkimus perustuu tutkittavan kohteen kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen avulla. Tutkittavia asioita käsitellään siis numeroiden avulla ja tulokset saadaan numeroina. (Heikkilä 2001, 16.)

Kvantitatiivinen tutkimus sopii tutkimuksiin, joissa tarkasteltava joukko on suuri. Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa perusideana on se, että kysytään joukolta tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä. Siinä käsitellään mittauksen tuloksena saatua aineistoa tilastollisin menetelmin. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tulee olla riittävä määrä havaintoyksiköitä, jotta tulos olisi tarpeeksi luotettava ja jotta voitaisiin puhua niistä koko joukon mielipiteinä. Määrällisen tutkimuksen perustarkoitus on luoda perusteltua, luotettavaa ja yleistävää tietoa. (Kananen 2008, 10.)

Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän kilpaileva tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen tutkimus. Nämä menetelmät eroavat toisistaan siten, että kvalitatiivinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ilmiötä, kun taas kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä lasketaan tiettyjä määriä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistot perustuvat jo kirjoitettuun tekstiin, joten siitä voi syntyä monia erilaisia tulkintoja. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa sen sijaan pyritään yhteen tiettyyn ratkaisuun ja totuuteen. (Kananen 2008, 11.)

Kvantitatiivinen tutkimusprosessi etenee vaiheittain. Kvantitatiivinen tutkimus voidaan kuvata vaihe vaiheelta etenevänä prosessina. Tutkimuksessa tarvitaan tutkimusongelma, jota sitten lähdetään ratkaisemaan kvantitatiivisen tutkimuksen keinoin. Jotta ongelma saataisiin selvitettyksi, tulee ensin selvittää mitä tietoa tutkimuksen ratkaisemiseksi tarvitaan ja millä keinoin tieto saadaan kerättyä. Tutkimuksen jokainen vaihe vaikuttaa aina seuraavaan vaiheeseen, joten esimerkiksi kysymystyytit tulee suunnitella tarkkaan jotta saadaan oikeanlaisia vastauksia. (Kananen 2008, 11.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkitaan määriin liittyviä kysymyksiä tai tutkittavassa asiassa tapahtuneita muutoksia (Heikkilä 2001, 16). Tutkimuksessa tärkeitä ovat johtopäätökset aiemmista tutkimuksista, aiemmat teoriat sekä käsitteiden määrittely (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 129). Määrällisessä tutkimuksessa pyritään keräämään empiiristä, eli havainnollistavaa, aineistoa tutkittavasta asiasta.

Havainnointiaineiston tulee olla riittävän suuri, jotta siitä voidaan tehdä yleistyksiä tutkittavasta asiasta. Aluksi määritellään tutkimuksen perusjoukko, josta myöhemmin poimitaan edustava otos. (Hirsjärvi ym. 1997, 167.) Otoksen on oltava pienoiskuva valitusta perusjoukosta, jotta tutkimuksen tulokset olisivat luotettavia (Heikkilä 2001, 33). Otos on edustava kun siinä on perusjoukosta samoja ominaisuuksia samassa suhteessa kuin koko perusjoukossa (Heikkilä 2001,34).

Kun tehdään kvantitatiivista tutkimusta, ei ole taloudellisesti kannattavaa tutkia kaikkia joita asia koskee, vaan vastaajajoukko pyritään rajaamaan siten, että mahdolliset vastaukset esittävät koko vastaajajoukon mielipiteitä. Tämän seurauksena tutkimuksesta saadut tulokset voivat olla myös virheellisiä, sillä saattaahan olla, että kysely tehdäänkin joukolle kenen mielipiteet eivät vastaa kaikkia asianosaisia. Jos kvantitatiivista tutkimusta käytetään opinnäytetyössä, tulee työssä ottaa kantaa tutkimuksen luotettavuuteen. Kirjoittajan tulee ainakin mainita raportissaan, että virheen olemassaolo on mahdollinen. Tutkimuksen ongelmana voidaan pitää myös sitä, että täysin varmaa ja luotettavaa kysymysten esittämis- ja valitsemistapaa ei ole. Kysymysten tulkinta riippuu pitkälti vastaajasta ja siksi tutkimustulokset saattavat olla virheellisiä. (Kananen 2008, 13.)

Jotta voitaisiin tutkia jotain asiaa, tulee ensin ratkaista tutkimusongelma. Tutkimukselle pyritään määrittämään rakenne, jossa ongelmat voidaan esittää kysymyksinä. Kysymykset taas luovat perustan tutkimuksen rakenteelle ja niihin haetaan vastaukset tutkittavasta ilmiöstä. (Kananen 2008, 14.) Määrällistä tutkimusta tehdessä tarvitaan mittareita, eli mitattavia ominaisuuksia. Tässä tapauksessa mittayksikköinä käytetään lukuja, joilla käsiteltävää ilmiötä mitataan. Usein ennen mittareiden luontia tulisi määritellä tutkimuksen käsitteet. (Kananen 2008, 16.)

Kvantitatiivista tutkimusta tehtäessä kannattaa perehtyä aiheesta olemassa olevaan kirjallisuuteen tarkkaan. Tutkimuksen toteuttaminen on helpompaa ja taloudellisempaa, jos sen toteuttamiseen on jo olemassa valmiita mittareita. Perehtymällä aiheeseen hyvin voidaan välttyä myös siltä, että ryhdyttäisiin tutkimaan jo kertaalleen ratkaistua asiaa. (Kananen 2008, 17.)

4.1 Tutkimusaineiston kerääminen

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa havainnointiaineiston keräämiseen on monia tapoja. Aineisto voidaan kerätä muiden keräämistä tilastoista ja tietokannoista tai tiedot voi kerätä myös itse. (Heikkilä 2001, 18.) Tiedonkeruumenetelminä voi käyttää survey-tutkimusta, joka yleensä tarkoittaa strukturoitua haastattelua eli lomakehaastattelua tai kyselyä (Hirsjärvi ym. 1997, 180). Lomakehaastattelun voi tehdä postittamalla kyselyt, haastattelemalla henkilökohtaisesti tai puhelimen välityksellä (Heikkilä 2001, 18).

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tiedonkeruu toteutetaan usein kysymyksillä. Ne voivat olla joko avoimia, tai valmiilla vaihtoehdoilla varustettuja kysymyksiä. Tutkimuksen kannalta tärkeää on, että vastaaja ymmärtää kysymykset oikein, hänellä on kysymysten edellyttämä tieto hallussaan ja, että hän haluaa luovuttaa sen tiedon eteenpäin. Kysymysten tulisi olla niin tarkkaan laadittuja, että kaikki ymmärtävät ne samalla tavalla ja niistä saatava tieto on olennaista tutkimuksen kannalta. (Kananen 2008, 25.) Kyselylomakkeen laatiminen on tarkkaa ja vaatii suunnittelua. Kyselyn alkuun tulisi laittaa yksinkertaiset kysymykset, joihin vastaaminen on helppoa ja jotka innostavat vastaajaa jatkamaan kyselyn täyttämistä eteenpäin. (Kananen 2008, 30.)

Aineisto, joka kerätään kyselylomakkeita käyttäen, voidaan saada kahdella päätavalla. Postikyselyissä lomakkeet lähetetään vastaajille. Vastaajat täyttävät lomakkeen ja lähettävät sen takaisin yleensä mukana postitettavassa palautuskuoressa. Tällä tavoin aineiston keräys on nopeaa ja vaivatonta. Ongelmana on kuitenkin takaisin palautuvien lomakkeiden vähäisyys. Vaihtoehtoinen tapa tehdä kysely on informoitu kysely. Tällöin tutkija jakaa lomakkeet vastaajille henkilökohtaisesti ja samalla kertoo tutkimuksen tarkoituksesta ja vastaa

mahdollisiin kysymyksiin. Vastajat täyttävät kyselyt ja palauttavat ne sovittuna aikana tutkijalle tai tutkija voi itse henkilökohtaisesti hakea ne vastaajilta. (Hirsjärvi ym. 1997, 183-184.)

Kyselyiden tulee aina olla selkeitä ja houkuttelevan näköisiä. Kysymysten asettelun pitää olla tarpeeksi tilava eikä liian täyteen ahdettu. Vastaus- ja palautusohjeiden tulee myös olla selkeät ja mahdollisimman yksinkertaiset, jotta vastausten määrä ei jää vähäiseksi ainakaan sen vuoksi, että vastaajat kokevat palauttamisen hankalaksi.

Tutkimuslomaketta laadittaessa on oltava selvillä mikä on tutkittava ongelma ja täsmennettävä se sekä valittava tutkimusasetelma. Tutkimuksen tavoite on oltava selvillä, jotta tiedetään mihin vastauksia halutaan ja mitä näin ollen tulee kysyä. (Heikkilä 2001, 47.) Kysymyksiä mietittäessä on huomioitava se, kuinka tarkkoja vastauksia halutaan. Kysymysten muotoa tulee myös harkita tarkkaan, jotta voidaan olla varmoja siitä että vastaaja ymmärtää kysymyksen juuri halutulla tavalla. Kysymysten muotoilu on myös tärkeää.

Kysymystyyppinä on yleensä kolme. Avoimet kysymykset ovat vapaa muotoisia kysymyksiä joissa vastaajaa ei rajoiteta mitenkään. Avoimet kysymykset ovat helppoja laatia, koska niissä esitetään kysymys ja jätetään vastaajalle tarpeeksi tilaa vastaukseen. Kysymykset on kuitenkin vaikea analysoida, koska sanallisten vastausten luokittelu on vaikeaa sillä vaihtoehtoja saattaa olla paljonkin eikä niitä tunneta etukäteen. Monivalintakysymyksissä on laadittu valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja valitsee yhden tai useamman. (Heikkilä 2001, 50-51.)

Monivalintakysymykset ovat helppoja analysoida, koska niissä on vain muutama vaihtoehto. Vastaaminen on myös nopeampaa kuin avoimiin kysymyksiin vastaaminen. Tällöin vaarana kuitenkin on, että vastaus on annettu ilman suurempia pohdintoja. (Heikkilä 2001, 50-51.) Ongelmana on myös vastausvaihtoehtojen yhteensopimattomuus vastaajan ajatusten ja mielipiteiden kanssa. Yleensä monivalintakysymyksen jälkeen onkin hyvä laittaa avoin kysymys tarkentamaan edellä kysyttyä asiaa. Asteikkokysymykset ovat kysymyksiä, joissa vastaaja valitsee asteikolta kuinka voimakkaasti hän on samaa mieltä kysymyksessä esitetystä asiasta. Kysymyksen analysointi on helppoa eikä asteikkokysymyksiin vastaaminen vie paljon aikaa. (Kananen 2008, 33.)

Kysymykset tulee jaotella aihepiireittäin, jotta kysely on selkeä. Jokainen aihepiiri aloitetaan jälleen yksinkertaisemmilla kysymyksillä ja niistä siirrytään asteittain vaikeampiin. Kysymykset eivät saa olla liian pitkiä tai epäselviä. Liian pitkissä kysymyksissä kysyttävä asia unohtuu helposti. Taustamuuttujat asetetaan vasta lomakkeen loppuun. Tämä on yleinen käytäntö, koska jotkut saattavat kokea henkilötietojensa luovuttamisen arkaluontoisena

asiana, vaikka edes oman nimensä paljastaminen tutkimuksessa ei ole pakollista. Yhteystietoja kysytään yleensä vapaaehtoisena, mikäli tutkimukseen osallistujan on mahdollista voittaa osallistumisestaan joku palkinto. (Kananen 2008, 33.)

Kyselyyn liitetään aina myös saatekirje tai saatesanat, joilla on tarkoitus motivoida vastaajia (Heikkilä 2001, 61). Saatekirjeessä on hyvä myös kertoa tutkimuksen taustaa ja tarkoitusta sekä antaa ohjeita kyselyyn vastaamiseen ja palauttamiseen. Saate ei saa olla liian pitkä ja sen tulee olla kohtelias. Saatteessa on hyvä myös mainita, ettei vastaajien tietoja luovuteta eteenpäin ja vastaukset käsitellään luottamuksellisina. Saatteessa voidaan jo kiittää etukäteen vastaajia näiden vaivannäöstä, mutta se on hyvä tehdä vielä uudelleen kyselylomakkeen lopussa.

Kyselyn etuina on muun muassa se, että kyselyn avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto ja kysyä paljon kysymyksiä yhdellä lomakkeella (Hirsjärvi ym. 1997, 180). Kyselylomake on myös tehokkaampi tapa tehdä tutkimus kuin esimerkiksi henkilökohtainen haastattelu, jossa tutkijan on aina oltava paikalla haastattelemassa.

Kyselyssä on myös heikkoutensa. Ongelmana voi olla muun muassa se, ettei tutkija voi tietää miten vakavasti vastaajat ovat paneutuneet kyselyihin tai onko annetut vastausvaihtoehdot olleet ollenkaan saman suuntaisia vastaajien näkökulman kanssa. (Hirsjärvi ym. 1997, 182.) Kyselyiden haittana on myös vastaajien kato. Jos kyselyiden aihe ei ole vastaajille tärkeää, he tuskin vastaavat kyselyihin. (Hirsjärvi ym. 1997, 83.)

4.2 Tutkimusmenetelmän valinta

Opinnäytetyön kysymysten aiheet tulivat suoraan tilaajalta, joten emme ole vaikuttaneet tähän tutkimuksen osaan. Alussa tilaaja antoi listan kysymysten aiheita, jotka kirjoitimme auki, mutta tilaaja muokkasi kysymykset lopulliseen laajuuteensa ja kyselykaavakkeen lopulliseen muotoonsa. Lisäksi tilaaja määritteli otoksen. Tarvittavat osoitteet tilaaja hankki Väestörekisterikeskukselta. Tutkimusmenetelmän valitsimme yhdessä työmme ohjaajan kanssa hänen suositustensa mukaisesti.

Kvantitatiiviseen tutkimukseen tulisi ottaa mukaan vain ongelman ratkaisun kannalta tärkeimmät kysymykset ja kaiken tarpeettoman saa jättää pois. Kyselyn tulee olla mieluummin lyhyt kuin pitkä, sillä tällöin myös kyselyn kustannukset tulevat edullisemmiksi. Lisäksi vastaajat jättävät helposti vastaamatta liian pitkiin kyselyihin, sillä ne saattavat vaikuttaa liian hankalilta. (Kananen 2008, 15.)

Opinnäytetyömme kyselytutkimuksessa esiintyy ongelmia juuri kyselylomakkeen pituuden takia, sillä siinä on kysytty asiaan liittyen lähes kaikkea mahdollista. Työssämme käytettävä kyselylomake koostuu kaikista kysymystypeistä, mutta eniten on kuitenkin avoimia kysymyksiä (Liite 1). Vastausten analysointi osoittautui työlääksi, mutta kyselyn ja työn tarkoitus on saada esille muuttajien odotuksia ja niiden toteutumisarvioita sekä mielipiteitä ja ehdotuksia siihen, miten asuinympäristöä tulisi kehittää.

Opinnäytetyön tavoitteeseen sopi parhaiten kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä, koska vastaajajoukon tiedettiin olevan melko suuri ja se piti silti tavoittaa kattavasti. Vastaajajoukon tavoittaminen tapahtui lähettämällä jokaiselle standardoitu kyselylomake (Liite 1). Kyselylomake on melko pitkä, koska tilaajan toiveiden mukaisesti asiat tuli saada selville mahdollisimman laajasti. Tämä saattoi olla ongelma, koska pitkä kyselylomake ei saa kovin montaa vastaajaa vastaamaan kysymyksiin.

Liian pitkä kyselylomake vie vastaajilta liikaa aikaa, jolloin he mieluummin jättävät vastaamatta tai eivät paneudu vastauksiin kunnolla. Lyhyellä lomakkeella vastaajien määrä olisi varmasti ollut suurempi. Ongelmana kyselylomakkeen käytössä oli myös vastaajien motivointi. Vaikka tutkimuksemme tavoitteena on parantaa haja-asutusalueilla asuvien asuinoloja juuri heidän toiveidensa mukaan, vastaajat eivät ehkä koe asiaa yhtä tärkeäksi omalla kohdallaan. Tilaajan kanssa päädyimme käyttämään motivointi keinona vastaajien palkitsemista. Vastaajien kesken arvotaan kymmenen kappaletta Lohjan Neidonkeitaan perhelippuja. Motivointikeino ei välttämättä ollut paras mahdollinen, koska kunnissa jotka sijaitsevat kauempana Lohjasta, vastausprosentti oli alhaisempi.

Vastaajajoukon ollessa niinkin suuri kuin tutkimuksessa oli, jonkin muun lähestymistavan käyttö olisi tullut kalliiksi ja aikaa vieväksi. Esimerkiksi puhelinhaastattelun käyttö ei olisi sopinut tutkimusaineiston keräämiseen, koska kysymyksiä tuli olemaan melko paljon ja puhelinhaastattelun olisi oltava lyhyt. Henkilökohtaisten haastattelujen toteuttamiseen olisi myös mennyt liikaa aikaa. Lisäksi vastaajien sijoittuminen laajalle alueelle olisi tehnyt henkilökohtaisen haastattelun tekemisestä mahdotonta. Kahdeksan kunnan haja-asutusalueiden läpikäyntiin olisi mennyt todella paljon aikaa ja resursseja, vaikka tutkijoita onkin kaksi.

Kyselylomakkeesta tehtiin myös Internet-versio, jolloin vastaajien ei tarvitse huolehtia kyselyiden takaisin postittamisesta ja näin vastausprosentti olisi saattanut olla suurempi. Kyselyn Internet versio tehtiin Webropol-lomakkeella tilaajan toiveiden mukaan. Internet versiosta ei saatu täysin samanlaista paperiversioon kanssa, eikä Internet versiosta tehty ruotsinkielistä. Paperiversiosta tehtiin myös ruotsinkielinen kappale, joka lähetettiin otoksessa ruotsia äidinkielenään puhuviin talouksiin, koska lähes kaikki alueen kunnat ovat

kaksikielisiä. Webropolissa vastausmahdollisuus oli vain suomeksi. Emme kuitenkaan odottaneet palautuvia vastauksia kuin 10-15 prosenttia lähetetyiden kirjeiden määrästä.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus

Kyselytutkimus tehtiin viimeisen viiden vuoden aikana Länsi-Uudenmaan maaseudulle muuttaneille, tosin joukossa oli myös muutama vastaaja, joiden muutosta oli kulunut jo hieman kauemmin aikaa. Kyselyitä postitettiin yhteensä 2427 kappaletta, joista palautui 266 määräaikaan mennessä. Palautuneita vastauksia on 10,9 prosenttia. Suomenkielisiä lomakkeita postitettiin 1747 kappaletta ja ruotsinkielisiä 680 kappaletta. Suomenkielisiä palautui 200 kappaletta ja ruotsinkielisiä 66 kappaletta. Suomenkielisten vastausprosentti on siis 11,4 ja ruotsinkielisten 9,7 prosenttia. Raportissa on analysoitu vain ne palautuneet kyselyt, jotka olivat tulleet määräaikaan mennessä. Osoitteet kyselyn lähettämiseksi saimme Väestörekisterikeskuksesta.

Kyselyt postitettiin helmikuun viimeisellä viikolla, jolloin vastaajille jäi noin viikko aikaa vastata niihin. Vastausaika jäi hieman lyhyeksi, mutta niin oli pakko tehdä, jotta pysyisimme tutkimuksen suhteen aikataulussa. Kyselyt postitettiin sekä suomen-, että ruotsinkielisenä. Vastaajat pystyivät osallistumaan kyselyyn joko palauttamalla paperisen kyselylomakkeen tai vastaamalla kysymyksiin verkossa Webropol-ohjelman kautta.

Suurin osa vastanneista vastasi palauttamalla lomakkeen ja noin 40 vastasi kyselyyn Webropolissa. Tämä johtunee siitä, että suurin osa vastaajista oli iäkkäämpää väestöä ja Internetin käyttö voi tuntua heistä vieraammalta. Myös lyhyehkö vastausaika saattoi olla yksi rajoittava tekijä palautuneiden kyselyiden määrässä. Osassa lomakkeista oli mainittukin siitä ja osaa vastaajista oli epäilyttänyt kyselyn anonyymiyden numeroitujen palautuskuorien vuoksi.

Kyselylomakkeen avulla pyritään selvittämään Länsi-Uudenmaan maaseudulle muuttaneiden muuttopäätökseen johtaneita syitä, odotuksia ja kokemuksia sekä asunnon valintaan liittyviä tietoja, asuin ympäristön laatutekijöitä, arjen toimivuutta ja palvelujen toimivuutta, asukkaiden työssäkäyntiä, liikkumisen hintaa ja yleistä tietoa asukkaista. Pikaisella katsauksella vastauksiin pystytään toteamaan, että suurin syy muuttaa maalle on halu muuttaa rauhallisempaan asuin ympäristöön.

Muita suurimpia syitä muuttoon ovat muun muassa muutokset elämäntilanteissa, esimerkiksi lasten saanti tai eläkkeelle jäänti. Monet lapsiperheet ovat halunneet muuttaa maalle pois kaupungin hälinästä, koska maalla olisi lapsille turvallisempi ympäristö kasvaa ja tilaa temmeltää. Myös monet eläkkeelle päässeet ovat halunneet muuttaa maaseudun rauhaan työelämän jälkeen vielä kun se on heille kunnon ja terveyden puolesta mahdollista. Monet

vastaajista ilmoittavatkin ainoastaan ikääntymisen olevan mahdollinen syy sille, miksi maalta muutettaisiin pois.

Vain pieni osa vastaajista suunnittelee muuttoa lähivuosien aikana pois maaseudulta. Syynä tähän on useamman vastaajan mielestä maaseudun monesti huonot joukkoliikenneyhteydet, jolloin liikkuminen paikasta toiseen on liian vaivalloista ja oman auton omistaminen lähes välttämättömyys. Monessa taajamassa toivotaan parannusta myös pyörä- ja kävelyteihin, jotta palveluiden saavutettavuus näilläkin liikkumistavoilla olisi helpompaa.

Usein juuri liikkumismahdollisuudet ovat ne, jotka saattavat ratkaista sen, halutaanko paikalle jäädä asumaan vai suunnitteleeko vastaaja jo uutta muuttoa. Useampi muuttohalukkaista on valmis muuttamaan takaisin kaupunkiin, jossa liikkuminen kuitenkin on paljon helpompaa ja palveluita on enemmän ja ne ovat paremmin saatavilla.

Moni vastaaja toivookin kuntansa päättäjien kiinnittävän huomiota siihen, miten joukkoliikennettä paikkakunnalla kehitettäisiin. Bussivuoroja toivotaan lisättävän, jotta työmatkan voisi suorittaa myös julkisella liikenteellä. Usealla vastaajalla olisi nytkin mahdollisuus suorittaa työmatkansa joukkoliikennettä käyttäen, mutta työmatka tulisi tällöin usein liian pitkäksi huonojen bussiaikataulujen vuoksi.

Bensakulut kohoavat osalla vastaajista suhteellisen suuriksi, sillä monella vastaajalla ei ole mahdollisuutta tehdä etätöitä. Etätöitä tehdään vastaajien määrään nähden suhteellisen vähän. Ehkä se on vielä liian uusi muoto tehdä töitä, eikä monessa työpaikassa edes mahdollista. Siihen saattaa vaikuttaa sekin, että osa vastaajista mainitsee tietoliikenneyhteyksien toimivan puutteellisesti asuinseudullaan.

Myös asuinpaikkaa lähimpänä olevan keskustaaajaman palvelut vaikuttavat asukkaiden asumisviihtyvyyteen. Puutteelliset palvelut saattavat olla syynä muuttoon. Esimerkiksi moni vastaaja sanoo lähimmän lähikaupan olevan liian kallis ja toivoo lähistölle myös kilpailevaa päivittäistavarakauppaa. Nuoremmat vastaajat pitävät usein myös lähimmän taajaman vapaa-ajanviettoarjontaa suppeana. Ravintoloita ja harrastusmahdollisuuksia toivotaan lisää useampaan kuntaan.

Lapsiperheillä muuttohalukkuuteen vaikuttaa myös se, että lasten koulumatka on liian pitkä, kun lähimpiä kyläkouluja on suljettu monissa taajamissa ja lapset joutuvat matkustamaan monta kilometriä päästäkseen kouluun. Osassa taajamia koulukuljetus on järjestetty puutteellisesti, joten monessa tapauksessa perheen tarjoama kyyti on ainoa mahdollinen kyyti kouluun.

Suurin osa vastaajista kuitenkin viihtyy maaseudulla ja sen rauhassa ja luonnonläheisyydessä. Monet toivovatkin maaseudun pysyvän maaseutuna ja kaupungin kaupunkina. Maalle muutetaan, koska halutaan rauhaa. Useampi mainitseekin, ettei toivo asuinpaikkansa kehittyvän juuri lainkaan, jotta se pysyisi mahdollisimman luonnonmukaisena. Teiden tai asuinrakennusten rakentaminen onkin monen vastaajan painajainen ja mahdollinen syy muuttaa pois nykyiseltä asuinpaikalta. Tehtaiden tai avohakkuidenkaan ei toivota pilaavan alueita.

Ihmiset ovat tyytyväisiä siihen, että heillä on suuri tontti ja puutarha joita hoitaa ja naapureihinkin ollaan suurimmaksi osaksi tyytyväisiä, kunhan he eivät asu liian lähellä. Monet vastaajista toteavat maallemuuton olleen heidän oma valintansa, joten he tyytyvät niihin palveluihin ja joukkoliikennemahdollisuuksiin mitä asuinkunnalla on tarjota. Maallemuutto tarjoaa asukkailleen uusia virikkeitä ja harrastuksia kaupunkiasumisen jälkeen. Esimerkiksi monet vastaajista kertovat harrastavansa nykyään puutarhanhoitoa, metsästystä, marjastusta, sienestystä ja kalastusta, joita ei asuttaessa kaupungissa päässyt harrastamaan.

Kyselyn lopussa vastaajilla oli tilaisuus antaa palautetta asuinpaikkansa elinympäristöä suunnitteleville rakentajille ja virkamiehille, sekä näistä asioista päättävälle poliitikoille. Moni vastaaja toivoo päättäjien pitävän maaseudun maaseutuna eikä halua alueelle lisärakentamista. Palveluita halutaan enemmän ja joukkoliikenneyhteyksiä toivotaan parannettavan. Poliitikkojen toivotaan muistavan sen, miksi heidät on alun perin tehtäviinsä valittu ja kiinnittävän huomiota enemmän haja-asutusalueiden asukkaiden tarpeisiin.

5 Tulokset

Analysoimme kyselyn tulokset käyttäen pohjana kyselylomakkeen (Liite 1) kysymysten järjestystä. Näin asiat esitetään loogisessa järjestyksessä. Aloitamme vastaajien asumiseen liittyvillä perustiedoilla. Sen jälkeen käymme läpi syitä muuttoon ja asuinpaikkaan liittyneitä odotuksia. Asuinympäristön laatutekijät ja arjen toimivuus käydään läpi seuraavaksi. Lopuksi analysoimme vastaajien työssäkäyntiä ja kokoamme vastaajien terveiset.

5.1 Asukkaat

Suurimman ryhmän vastaajista muodostivat pariskunnat, joiden lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa. Tämä vastaajaryhmä oli kyllästynyt asumaan kaupungin hälinässä ja tahtoi maaseudun rauhaan. Nämä keski-ikäiset, eläkeikää lähestyvät tai jo eläkkeellä olevat ihmiset tuntuivat myös parhaiten viihtyvän uudessa asuinympäristössään. He olivat halunneet toteuttaa haaveensa maalla asumisesta vielä kun se on heille mahdollista. Yhteistä tälle ryhmälle oli se, että he olivat melko tyytyväisiä elämään maaseudulla ja olivat

valmistautuneet siihen, että maaseudulla välimatkat ovat pidempiä kuin kaupungissa eivätkä kaikki palvelut ole helposti saatavilla. Työmatkojen pituudella ei enää ollut niin suurta merkitystä, koska työelämästä oltiin pian jäämässä pois. Tärkeintä oli hiljaisuus ja oma rauha.

Toisen suuren maallimuuttajaryhmän muodostivat lapsiperheet, jotka halusivat asumiseensa enemmän tilaa ja lapsilleen turvallisemman kasvuympäristön. Myös monet vakiintuneet pariskunnat olivat muuttaneet rauhallisemmalle asuinalueelle perheen perustamista ajatellen. Osa muuttajista oli muuttanut maalle saadessaan omistukseensa perintötilan ja moni oli halunnut palata kaupungissa asumisen jälkeen takaisin omalle kotiseudulle, esimerkiksi opiskelujen loputtua.

Osa vastaajista oli muuttanut maalle, koska oli halunnut itse rakentaa oman talonsa. Tälle ryhmälle yhteistä oli se, että moni maaseudulle tyypillinen asia on tullut yllätyksenä heille. He eivät olleet varautuneet siihen, että välimatkat ovat pitkiä ja kulkuyhteydet huonot. Palvelujen huono saatavuus mainittiin useissa tämän ryhmän vastauksissa. Ryhmän vastaajille oli tärkeää, että työmatkat ja koulumatkat ovat lyhyitä ja helposti kuljettavissa.

5.1.1 Asunnon sijainti

Kysely lähetettiin Karkkilan, Nummen, Pusulan, Karjalohjan, Lohjan, Sammatin, Siuntion, Inkoon, Hangon, Karjaan, Pohjan ja Tammisaaren haja-asutusalueiden asukkaille. Vastausprosentit eivät jakautuneet tasaisesti kuntien kesken, vaan niissä oli merkittäviä eroja kuntakohtaisesti. Eniten vastauksia saimme Siuntiosta, Inkoosta ja Tammisaaresta.

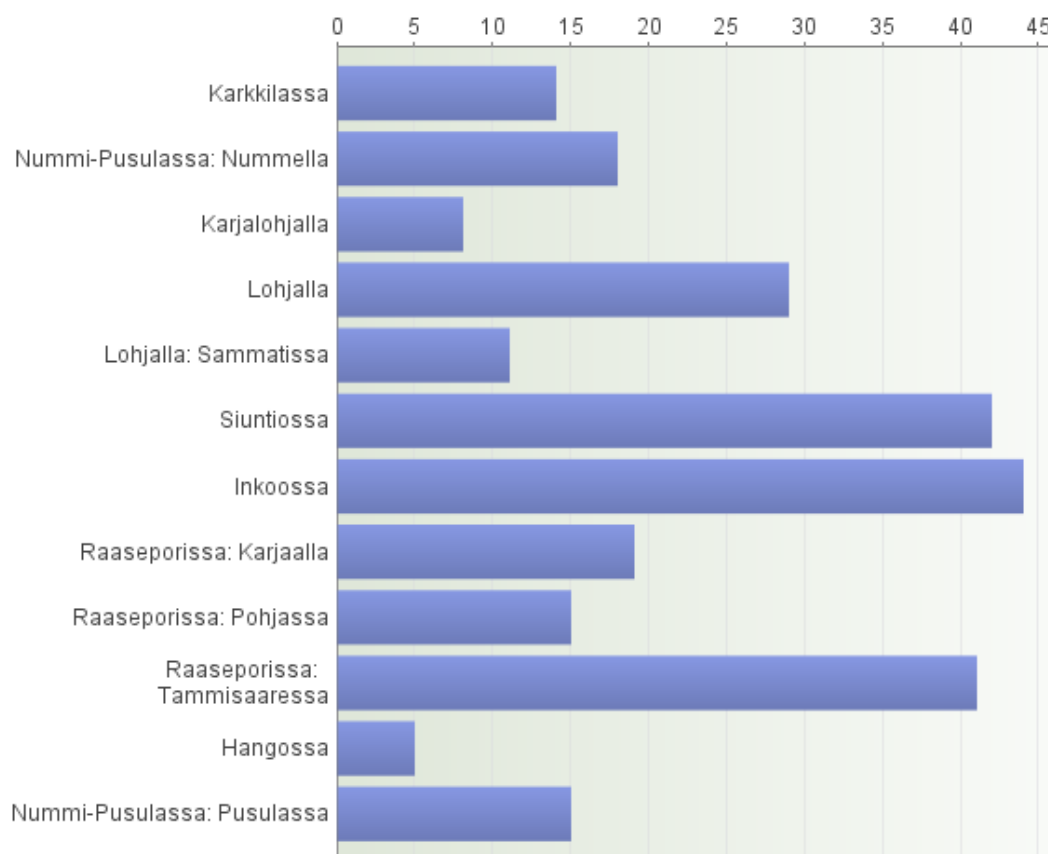
Selvästi pienin vastausprosentti oli Hangossa, vain noin kaksi prosenttia. Kysymykseen asunnon sijainti kunnasta vastasi yhteensä 261 vastaajaa kaikkiaan 266 vastauksesta. Osa vastaajista saattoi jättää vastaamatta tähän kysymykseen, koska eivät koe asuvansa missään edellä mainituista kunnista. Esimerkiksi Saukkola mainittiin parissa lomakkeessa asuinkuntana, vaikka se on osa Nummi-Pusulaa.

Karkkilaan kyselyitä lähetettiin 131 kappaletta, joista kaksi oli ruotsinkielistä. Karkkilan vastausprosentti on 10,7. Koko kyselyn vastaajien määrästä Karkkilasta vastaajia on 5,4 prosenttia eli 14 vastaajaa. Nummi-Pusulaan kyselyitä lähetettiin 305 kappaletta, seitsemän ruotsinkielistä. Vastauksia saimme 33, joten Nummi-Pusulan vastausprosentti on 10,8. Kokonaisvastausten määrästä Nummi-Pusulan Nummelta vastauksia tuli 18 kappaletta, eli 6,9 prosenttia ja Pusulasta 5,7 prosenttia, 15 vastausta (Kuvio 1).

Karjalohjalle lähetimme 78 kyselyä, viisi ruotsinkielistä. Vastauksia saimme 10,2 prosenttia. Karjalohja on toinen kunta, josta saimme todella vähän vastauksia, vain 8 kappaletta. Tämä on 3,1 prosenttia kaikista vastauksista. Lohjalle ja Sammattiin lähetimme 410 kyselyä, joista 17 ruotsinkielisiä. Näistä saimme yhteensä 40 vastausta, mikä tarkoittaa 9,7 vastausprosenttia. Vastausten kokonaismäärästä Lohjalta vastauksia tuli 11,1 prosenttia mikä tarkoittaa 29 vastausta. Sammatista vastauksia tuli myös melko vähän, 11 kappaletta eli 4,2 prosenttia (Kuvio 1).

Siuntio, Inkoo ja Tammisaari olivat aktiivisimpia vastauskuntia, kaikista yli 40 vastausta. Siuntioon lähetimme 368 kyselyä, joista 77 ruotsinkielisiä. Vastausprosentti oli 11,4. Siuntiossa saimme 42 vastausta, 16,1 prosenttia koko kyselyn vastausten määrästä. Inkooseen lähetimme 333 kyselyä, näistä 122 ruotsinkielistä. Inkoolaisista vastasi 44 kappaletta, joten Inkoon vastausprosentti oli 13,2. Se oli 16,9 prosenttia koko kyselystä (Kuvio 1).

Raaseporiin lähetimme 777 kyselyä, joista 447 ruotsinkielistä. Kokonaisuudessaan Raaseporin vastausprosentti oli 9,6. Tammisaaren vastausprosentti oli 15,7 ja vastaajien määrä 41 kappaletta. Karjaalta tuli 19 vastausta, mikä on 7,3 prosenttia. Pohjalaiset olivat lähes yhtä aktiivisia kuin Karjaalaiset, sillä sieltä saimme 15 vastausta, 5,7 prosenttia. Hankoon lähetimme 24 kyselyä joista yhdeksän ruotsinkielistä. Hangon vastausprosentti oli 20,8. Hangon vastausprosentti oli alhaisin koko kyselyn vastausten määrästä, mutta korkein verrattuna lähetettyihin kyselyihin. Hangosta saimme vain viisi vastausta. Tämä oli 1,9 prosenttia kaikista saapuneista vastauksista (Kuvio 1).

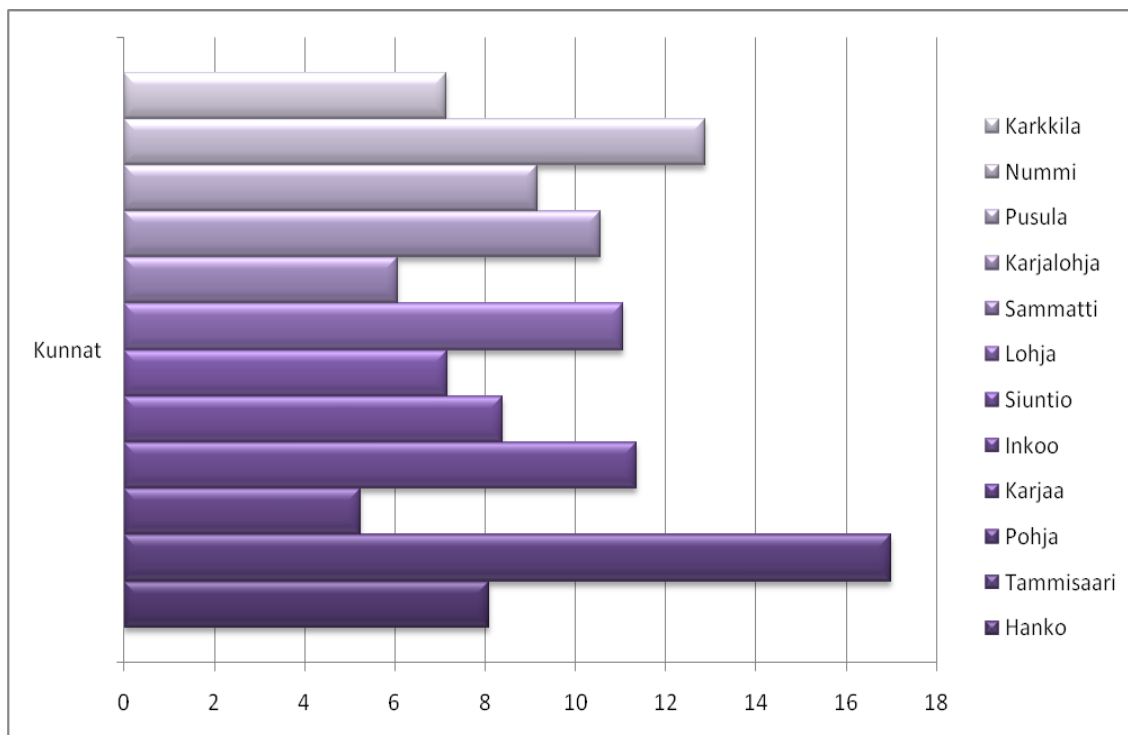


Kuvio 1: Asunnon sijainti (kpl 261 vastaajasta)

5.1.2 Matka kuntakeskukseen

Kuntakeskus sijaitsi suurimmaksi osaksi yli kymmenen kilometrin päässä vastaajien asuinpaikasta ja sinne liikkumiseen tarvittiin yleensä autoa. Yllättävän monella matka oli vieläkin pidempi, jopa yli kaksikymmentä kilometriä. Usea vastaaja mainitsi, ettei matkan pituudella ollut niin suurta merkitystä, sillä muuttaessaan maaseudulle he olivat kyllä tiedostaneet, että välimatkat ovat pidempiä kuin kaupungissa. Silti matkan pituus ja palveluiden vaikea saavutettavuus olivat tulleet osalle vastaajista yllätyksenä.

Kaupungeissa palveluiden läheisyyteen tottuneilla oli vaikeuksia sopeutua maaseudun välimatkoihin. Pitkät välimatkat olivat merkityksettömiä vanhemmille vastaajille, jotka olivat muuttaneet maalle juuri sen vuoksi, että esimerkiksi liikenteen hälinä ei ole siellä niin lähellä. Toisaalta vanhemmat vastaajat toivoivat palveluiden olevan helpommin saavutettavissa esimerkiksi joukkoliikenteellä, koska iän karttuessa liikkuminen paikasta toiseen ei ole enää yhtä vaivatonta kuin ennen. Lapsiperheille kuntakeskuksen ja palveluiden läheisyys oli suuressa arvossa, sillä lasten kanssa pitkien matkojen liikkuminen on hankalaa.



Kuvio 2: Matka kuntakeskukseen (kilometriä)

Matka kuntakeskukseen oli keskiarvoisesti kymmenen kilometriä. Karkkilalaisilla vastaajilla oli matkaa lähimpään kuntakeskukseen keskimäärin seitsemän kilometriä. Nummessa matka oli keskimäärin 13 kilometriä ja Pusulassa yhdeksän kilometriä. Karjalohjalaiset vastaajat joutuivat matkustamaan keskimäärin 11 kilometriä päästäkseen lähimpään kuntakeskukseen. Sammattilaisilla matkaa oli noin kuusi kilometriä ja lohjalaisilla 11 kilometriä (Kuvio 2).

Siuntiolaisilla matkaa lähimpään kuntakeskukseen oli seitsemän kilometriä keskimäärin. Inkoolla haja- asutusalueella asuvilla oli keskimäärin kahdeksan kilometrin matka keskustaajamaan ja Karjaalla matka oli noin 11 kilometriä pitkä. Pohjalaisilla vastaajilla oli lyhin matka kuntakeskukseen, vain noin viisi kilometriä. Tammisaarissa matka taas oli pisin, keskimäärin 17 kilometriä. Hankolaisten vastaajien keskimääräinen matka oli kahdeksan kilometriä. (Kuvio 2.)

5.1.3 Talouden koko

Kyselyyn vastanneiden keskimääräinen talouden koko oli kaksi aikuista ja yhdestä kahteen lasta. Suurin osa kyselyyn osallistuneista talouksista oli kahden vanhemman ihmisen muodostamia talouksia, joissa lapset olivat jo aikuisia ja asuvat muualla. Vanhemmat pariskunnat olivat muuttaneet maalle, sillä heillä ei ole enää lapsia huollettavanaan. Tällöin

maalla asuminen on helpompaa, koska välimatkoilla ei ole niin suurta merkitystä esimerkiksi koulumatkojen kannalta.

Hyvin pieni osa vastaajista oli yksineläviä maalle muuttajia. Heidän syynsä muuttoon oli yleensä ollut sama kuin vanhemmilla pariskunnilla, eli halu luonnonrauhaan ja luonnon läheisyyteen. Yksinelävällä maallemuuttajalla oli usein seuranaan lemmikkieläin, joka voi olla yksi syy siihen, miksi yksinelävä valitsee maaseutuasumisen.

Toinen suuri vastaajaryhmä olivat lapsiperheet. Maalle muuttaneiden lapsiperheiden koko oli keskimäärin neljä henkilöä. Mukana oli myös pari yli neljän lapsen perhettä, mutta monessa perheessä oli vasta vain yksi lapsi. Lapset olivat myös melko nuoria, alle kouluikäisiä. Asiaan saattoi vaikuttaa se, että kysely oli osoitettu viiden vuoden sisällä maalle muuttaneille ja moni perhe oli muuttanut maalle juuri lastenkasvatuksen vuoksi. Lapsiperheiden joukossa oli myös yhden aikuisen ja yhden tai useamman lapsen taloudet. Heidän syynsä muuttoon oli yleensä ollut avioero.

5.1.4 Vastaajien ikä

Kyselystä saamiemme vastausten perusteella tyypillinen maalle muuttaja oli eläkeikää lähestyvä tai jo eläkkeellä oleva pariskunta, jonka lapset olivat muuttaneet pois kotoa. Toinen tyypillinen maallemuuttaja oli nuori tai keski-ikäinen perheellinen, joka halusi lapsilleen hyvän kasvuympäristön. Osa vastaajista oli kuitenkin myös nuoria, vielä perheettömiä pariskuntia, jotka olivat ostaneet yhteisen omakotitalon maaseudulta. Nuoret pariskunnat olivat muuttaneet maalle myös siitä syystä, että pariskunnasta toinen oli perinyt maata tai talon.

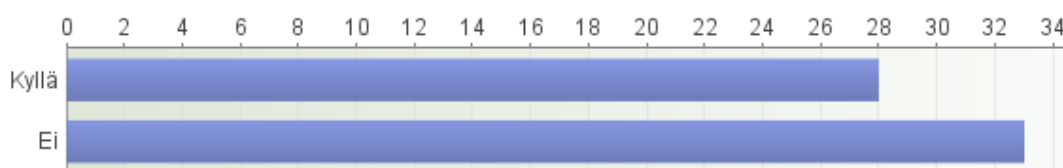
Vastaajien ikä keskimäärin oli 46 vuotta. Vastaajien puolisoitten keskimääräinen ikä oli 43 vuotta. Lasten keskimääräinen ikä oli 8,1 vuotta. Keskimääräinen ikä oli hieman hämäävä, sillä suurin osa vastauksista tuli kuitenkin jo eläkeikää lähestyviltä, yli viisikymmentävuotiailta pariskunnilta, mutta muutama nuori maalle muuttaja laskee keski-ikää pienemmäksi.

5.1.5 Eläintenpito

Tyypillisimmät kotieläimet maalla asuville olivat kyselyn vastausten perusteella koira ja kissa. Toisaalta nämä olivat myös kaupungissa asujan tyypillisimmät lemmikkieläimet. Maalla asuvilla on kuitenkin usein enemmän kuin yksi koira tai kissa, kun taas kaupungissa asuvalla niitä on yleensä vain yksi tilanpuutteen vuoksi. Osalla vastaajista oli näiden lisäksi useampia muita kotieläimiä, kuten hanhia ja kanoja. Hanhien ja kanojen pito kaupungissa on

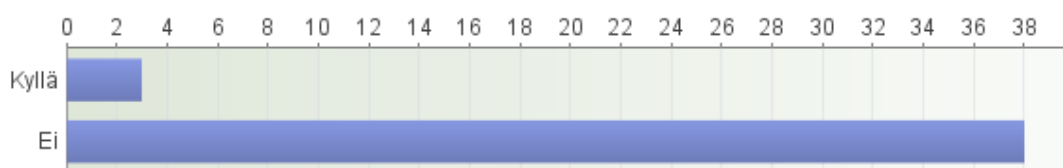
mahdotonta, joten näiden eläinten hankkimistavoite vaikutti päätökseen muuttaa asumaan maalle. Joillakin vastaajilla oli lemmikkinä esimerkiksi kaneja ja akvaariokaloja, joiden pito onnistuu myös kaupungissa.

Yllättävän monella lemmikkejä ei ollut lainkaan, vaikka maaseutuasumiseen yleensä liitetään mielikuva kotieläinten pidosta. Toisaalta, osalla vastaajista oli tavoitteena hankkia lemmikkieläimiä tulevaisuudessa, sillä he olivat kertoneet eläinten hankkimistavoitteen vaikuttaneen muuttopäätökseen (Kuvio 3).

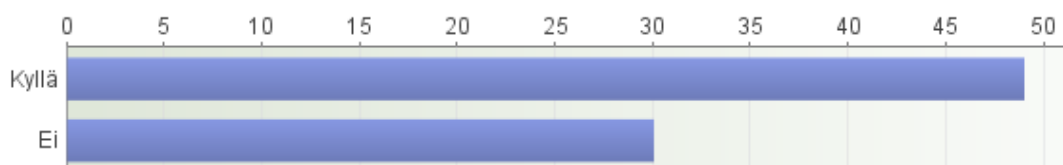


Kuvio 3: Vaikuttiko eläinten hankkimistavoite muuttopäätökseen (kpl)

Vastaajista vain kolme harjoitti ammattimaista eläintenpitoa (Kuvio 4). Kahdella näistä kolmesta vastaajasta ammattimainen eläintenpito liittyi hevosiin. Yhden vastaajan ammattimainen eläintenpito liittyi koiriin, sillä hänellä oli koirahoitola. 28 kappaletta kysymykseen vastanneista ilmoitti eläinten tai niiden hankkimistavoitteen vaikuttaneen asuinpaikan etsimisen aloittamiseen (Kuvio 4). Monella vastaajista eläinten hankkimistavoite oli yksi maalle muuttamiseen vaikuttanut tekijä, sillä helpompaa eläinharrastus on maaseudun rauhassa, kuin kaupungin vilinässä (Kuvio 5).



Kuvio 4: Onko eläintenpito ammattimaista (kpl)



Kuvio 5: Vaikuttiko eläintenpito tai hankkimistavoite uuden asuinpaikan sijainnin valintaan (kpl)

5.1.6 Kulkuvälineiden määrä

Lähes kaikki kyselyyn osallistuneet kotitaloudet omistivat vähintään yhden auton. Auton omistaminen asuttaessa haja- asutusalueella onkin välttämätöntä suurimmassa osassa taajamia, sillä välimatkat palveluihin ja harrastuksiin ovat todella pitkät ja joukkoliikennepalveluiden tarjonta todella huonoa. Bussivuoroja saattaa kulkea yksi päivässä, jos sitäkään. Moni vastaaja totesikin, että maalla ei pärjää mitenkään ilman omaa autoa. Autoja omistettiin keskimäärin kaksi taloutta kohden, mikä ei ollut yllättävää koska keskimäärin yhdessä taloudessa asui kaksi aikuista.

Polkupyörä tuntui olevan toinen välttämätön kulkuväline maaseudulla asuttaessa. Niitä omistettiin keskimääri kolme taloutta kohden. On ymmärrettävää, että harvaan asutulla alueella tarvitsee jonkun kulkuvälineen, jotta pystyy hoitamaan arjen askareita. Jalan kuljettaessa välimatkat ovat liian pitkiä ja matkan tekoon kuluu suunnattoman paljon aikaa. Monessa kunnassa kevyenliikenteenväylien todettiin olevan huonossa kunnossa ja vastaajat toivoivatkin päättäjien tekevän asialle jotain. Moni totesikin, että voisi vähentää oman auton käyttöä jos kevyenliikenteenväylät ja pyörätiet olisivat kunnossa.

Osa talouksista omisti myös moottoripyöriä (noin 1,1moottoripyörää taloutta kohden) ja lapsiperheissä teini- ikäisillä lapsilla oli monessa perheessä mopo tai skootteri, jotta liikkuminen paikasta toiseen onnistuu. Mopon tai skootterin ostaminen nuorelle on maalla hyvä ratkaisu siihen, miten nuoret pääsevät liikkumaan harrastuksiinsa ja tapaamaan kavereitaan ilman, että vanhempien tulee aina hoitaa kuljetukset.

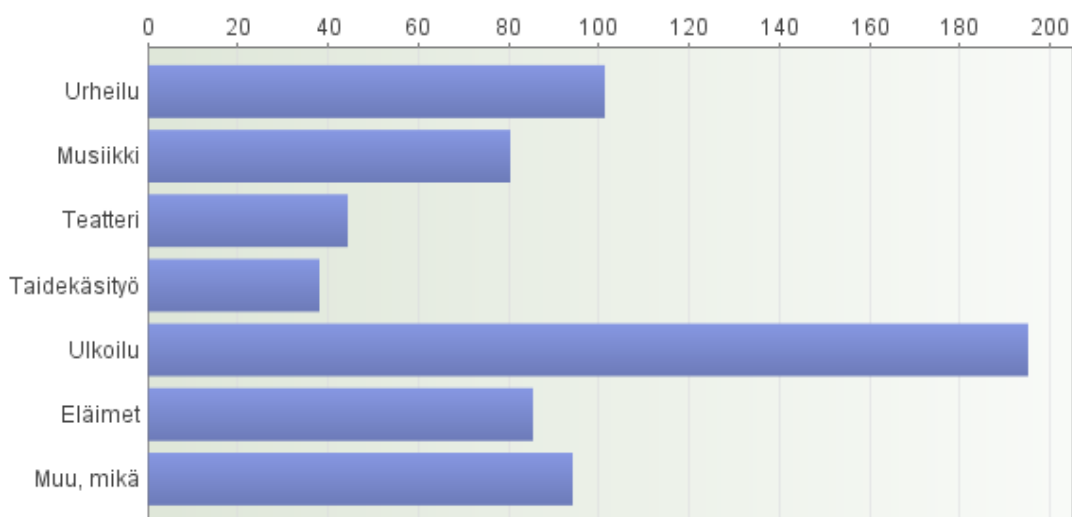
5.1.7 Harrastukset

Kysyimme vastaajilta heidän harrastuksistaan seuraavien vaihtoehtojen perusteella; urheilu, musiikki, teatteri, taidekäsityö, ulkoilu, eläimet tai joku muu. Ulkoilu oli maaseudulla asuville selkeästi suosituin harrastus. Tämä ei ollut yllättävää, koska moni ilmoitti syyksi maalle muuttoon luonnon ja sen läheisyyden. Urheilu ja eläimet olivat myös suosittuja harrastusmuotoja. Useassa perheessä harrastettiin myös musiikkia ja taidekäsityötä. Vanhemmilla vastaajilla kulttuuriharrastukset olivat hieman suosittumia ja osa heistä toivoikin niitä asuinkunnalleen enemmän

Monet vastaajat kertoivat harrastuksistaan myös näiden vaihtoehtojen ulkopuolelta. Useimmat heistä mainitsivat harrastavansa kaikenlaista luontoon liittyvää, esimerkiksi

sienestystä, marjastusta, kalastusta, metsästystä, puutarhanhoitoa ja patikointia. Luonnonläheisyyteen muuttaminen muuttaa siis ihmisen harrastustottumuksia. Osasta harrastuksia joudutaan luopumaan, mutta tilalle saadaan monta uutta mielekästä harrastusta.

Prosentuaalisesti ulkoilua harrastettiin 78 prosentissa talouksista, urheilua 40,4 prosentissa, musiikkia 32 prosentissa, teatteria 17,6 prosentissa, taidekäsityötä 15,2 prosentissa, eläimiä 34 prosentissa ja muita harrastuksia 37,6 prosentissa talouksista. Kappalemäärissä tämä tarkoittaa, että 250 vastaajasta urheilua harrasti 101, musiikkia 80, teatteria 44, taidekäsityötä 38, ulkoilua 195, eläimiä 85 ja jotain muuta 94 kappaletta vastanneista talouksista (Kuvio 6).



Kuvio 6: Perheen harrastukset (kpl)

5.2 Nykyisen asuinalueen ja rakennuksen valinta

Useimmat vastaajista olivat etsineet sopivaa asuinkuntaa monen eri kunnan joukosta Länsi-Uudeltamaalta. Suurimpana syynä asuinpaikan valinnassa oli monella ollut rauhallinen asuinseutu, josta kuitenkin oli suhteellisen helppo liikkua pääkaupunkiseudulle. Myös lähimmän taaajaman palvelun tarjonta oli vaikuttanut jonkun verran päätökseen.

Moni vastaaja oli halunnut löytää asuntonsa läheltä pääkaupunkiseutua, sillä monen työpaikat olivat yhä siellä muutosta huolimatta. Välimatkaa kaupunkiin voi kuitenkin olla jonkin verran, sillä pendelöintiä pidettiin luonnollisena vaihtoehtona työmatkan kulkemiseen. Osa vastaajista oli saanut asuntonsa perintönä, jolloin muutto oli tapahtunut luonnollisesti, mutta osalla vastaajista unelmakodin löytyminen oli vienyt useamman vuoden. Suurimmalla osalla vastaajista sopivan asuinpaikan etsintä oli kestänyt kahdesta kuuteen kuukautta.

5.2.1 Asuntoon muuttovuosi

Kysely pyrittiin postittamaan kohdekuntiemme haja-asutusalueille viimeisen viiden vuoden aikana muuttaneille, mutta joukossa oli myös muutama vastaaja, joiden muutosta oli kulunut jo hieman enemmän aikaa. Moni oli muuttanut uuteen asuntoonsa 2000-luvun puolella ja keskiarvoisesti uuteen asuntoon oli muutettu vuonna 2006. Vastanneiden joukossa oli myös muutama parin kuukauden sisällä muuttanut, joten he eivät vielä osanneet arvioida kaikkea uuteen kotikuntaansa liittyvää.

5.2.2 Syy muuttoon

Muuton pääasiallista syytä kysyttäessä useampi vastaaja ilmoitti syyksi muuttaa maalle sen, että he yksinkertaisesti halusivat muuttaa asumaan maaseudun rauhaan. Vastajat halusivat rauhallisempaa ja luonnollisempaa asuinympäristöä kuin mitä kaupunkiasuminen voi tarjota. Luonnonläheisyys oli monelle tärkeää ja sitä painotettiin yhtenä tärkeimpänä muuttoon johtaneista syistä. Moni sanoi kyllästyneensä kaupunkiasumisen hektisyyteen ja kaivanneensa seesteisempää asumismuotoa.

Maaseutuasumiselta haettiin myös isompaa asuintilaa ja edullisempaa asumista. Vastajat halusivat tilaa ympärilleen ja etäisyyttä naapureihin. Toisaalta osa vastaajista ei halunnut naapureiden olevan liian kaukana. Syy tähän on voinut olla se, että kun naapuri on suhteellisen lähellä niin se tuo turvallisuuden tunnetta. Vastajat jakautuivat kahteen ryhmään sen suhteen, halusivatko he naapureiden olevan lähellä vai ei. Osa halusi mahdollisimman kauas lähimmästä naapurista, kun taas osa halusi naapureiden olevan melko lähellä.

Myös muutokset elämäntilanteissa olivat luonnollisia syitä sille, miksi haluttiin muuttaa pois entisestä asuinpaikasta. Monet lapsiperheet olivat halunneet muuttaa ahtaasta kaupunkiasunnostaan maalle suurempaan taloon, jossa lapsilla olisi tilaa leikkiä ja kasvuympäristö olisi turvallisempi. Lasten määrän kasvaessa moni perhe oli huomannut kaupunkiasunnon jääneen liian pieneksi, mutta varaa ei kuitenkaan ollut isompaan asuntoon kaupungista. Tällöin vaihtoehdoksi oli tullut maallemuutto. Maaseutuasumiseen liitetään usein mielikuva turvallisesta asuinympäristöstä lapsiperheille.

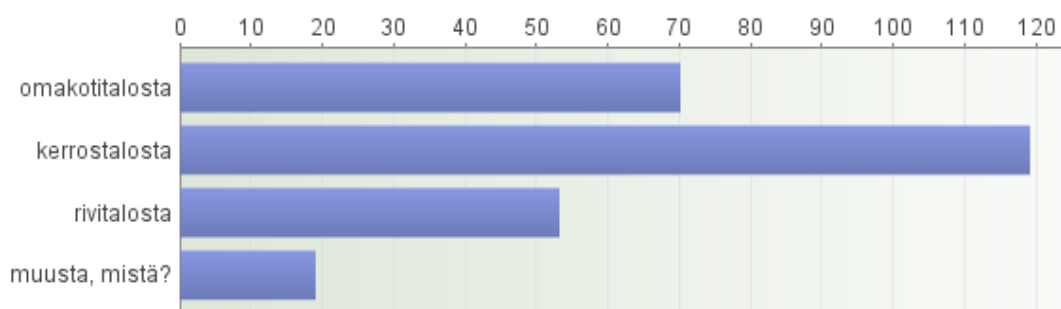
Eläkeikää lähestyvät keski-ikäiset mainitsivat syyksi muuttaa maalle myös sen, että nyt oli ollut viimeinen mahdollisuus toteuttaa unelma asumisesta maaseudulla vielä kun heillä oli siihen voimia. Monelle vanhemmalle vastaajalle syy maallemuuttoon oli voinut olla halu

päästä lähemmäs lapsia ja lapsenlapsia. Paluu lapsuudenmaisemiin oli yksi syy sille, miksi vanhemmat haluavat muuttaa maalle.

Vastaajan elämäntilanteessa tapahtunut suuri muutos oli myös voinut saada aikaan muuton maalle. Tällaisia muutoksia oli muun muassa avioero tai avioliitto. Muutto jo maalla asuvan puolison luokse oli muutaman vastaajan syy maalle muuttoon. Maaseudulla sijaitsevan tontin tai talon periminen olivat olleet syynä muutaman vastaajan maaseudulle muuttamiseen.

5.2.3 Mistä muutettiin ja minkälaisesta asumismuodosta

Suurin osa muuttaneista oli pääkaupunkiseudulta muuttaneita henkilöitä. Espoo ja Helsinki olivat useamman vastaajan poismuuttokunnat. Monen vastaajan työssäkäyntikunnat olivat kuitenkin kunnat, joista on muutettu pois. Vastaajat olivat siis mieluummin valinneet pendelöinnin, kuin asumisen työpaikan sijaintikunnassa. Syitä tähän voivat olla pääkaupunkiseudun kalliit asunnot sekä se, että asunto oli käynyt pieneksi.



Kuvio 7: Millaisesta asumismuodosta on muutettu (kpl)

Suurin osa vastaajista oli muuttanut maalle omakotitaloon kerrostaloasunnosta. Toiseksi eniten muuttaneita oli omakotitaloista ja kolmanneksi eniten rivitaloasunnoista. Omakotitalosta muuttaneita oli 70 kappaletta. Kerrostalosta muuttaneita oli noin 120 kappaletta ja rivitalosta muuttaneita noin 55 kappaletta (Kuvio 7). Kerrostalosta ja rivitalosta muuttaneilla muuton syynä voidaan olettaa olleen ensisijaisesti halu muuttaa isompaan ja rauhallisempaan asumismuotoon, jossa lähin naapuri ei asu aivan heti seinän takana. Omakotitalosta muuttaneet olivat usein sellaisia, että he halusivat rakentaa itse talonsa tai halusivat isomman tontin. Kaupungeissa omakotitalo tontit voivat olla melko pieniä ja ahtaita. Omakotitaloalueet voivat myös olla tiukkaan rakennettuja, jolloin maaseudulle muutolla haetaan väljyyttä.

Tiettyihin taajamiin muuttaneet olivat usein myös muuttaneet asuinkuntansa keskuksesta saman kunnan haja- asutusalueelle asumaan. Näiden vastaajien voidaan olettaa olleen tyytyväisiä asuinkuntaansa, mutta he olivat halunneet muuttaa rauhallisempaan asuinympäristöön tai isompaan asuntoon.

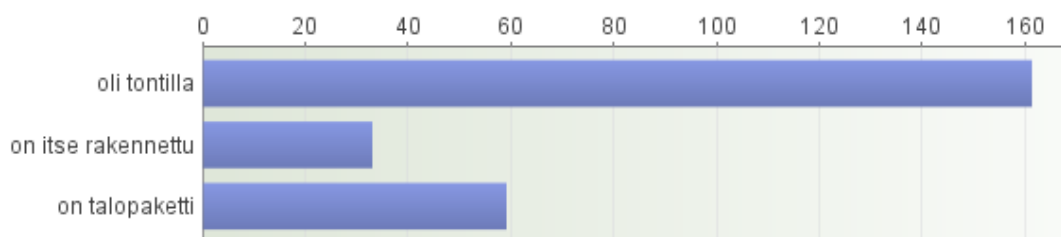
5.2.4 Entisen asunnon koko ja nykyisen tontin pinta-ala

Entisen asunnon koko neliömetreinä oli keskimäärin 98 neliömetriä. Keskiarvo oli yllättävän suuri, sillä monet vastaajista ilmoittivat haluavansa muuttaa ahtaasta kaupunkiasunnostaan suurempaan asuntoon maalle. Keskiarvoa voi kuitenkin nostaa muutama isompi omakotitaloasunto. Tosin ahtauteen saattoi vaikuttaa myös se, että kaupungissa asuttaessa omaa tonttia ei yleensä ole, tai se on todella pieni.

Nykyisen asuinpaikan tontin pinta-ala oli suuruudeltaan keskimäärin 9273 neliömetriä, joten tilaa maaseutuasumiselta oli selkeästi haluttu. Isompi tontti takaa myös sen, että asuminen on rauhallisempaa. Tuloksiin saattaa kuitenkin vaikuttaa se, että muutama vastaaja ei tiennyt oman tonttinsa kokoa, ja oli vastannut tontin kokoa kysyttäessä sen olevan todella suuri.

5.2.5 Nykyisen asunnon koko ja rakennuksen valmistumisvuosi

Kysyttäessä nykyisen asunnon huoneistoneliömetrien määrää, keskimääräiseksi neliömetri määräksi saatiin 158 huoneistoneliömetriä. Tämä oli melko paljon verrattuna entisten asuntojen keskimääräiseen neliömetri määrään. Monen vastaajan tavoite saada enemmän tilaa maallemuutolla oli siis toteutunut.



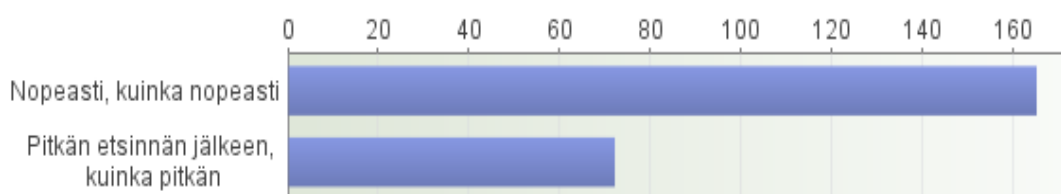
Kuvio 8: Rakennus (kpl)

Asunnon valmistumisvuosi oli keskimäärin vuonna 1974. Tämä viittaa siihen, että moni oli valinnut uudeksi asuinpaikakseen melko vanhan talon. Moni vastaaja myös toivoi vanhaa, perinteistä puutaloa asuintalokseen, jolloin oli ilmeistä että keskimääräinen valmistumisvuosi oli niinkin kaukana. Perinnöksi saatujen talojen ikä saattaa myös laskea keskimääräistä rakennusvuotta. Joukossa oli vastaajien itse rakentamia uudempia omakotitaloja tai

talopaketteja (Kuvio 8). Toisaalta osa asuinrakennuksista taas oli vanhempia, 1900-luvun alussa rakennettuja entisöityjä taloja.

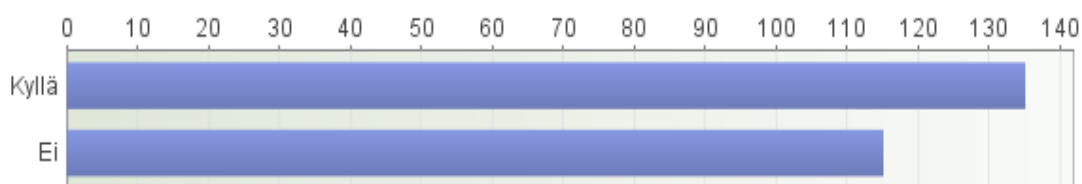
5.2.6 Tontin ja rakennuksen sopivuus

Sopivan tontin tai talon löytymisestä kysimme, kuinka helposti kyseinen asuinpaikka on löytynyt. Tämä oli hieman ristiriitainen kysymys, sillä sopivan tontin löytäminen helposti tai pitkän ajan kuluttua oli suhteellista. Kysymyksessä vastaaja itse määritteli, onko joku aika ollut lyhyt vai pitkä. Osalle vastaajista puolen vuoden etsimisaika oli todella pitkä, kun taas osan mielestä tontti löytyy helposti, mikäli siihen kului puoli vuotta aikaa (Kuvio 9).



Kuvio 9: Sopivan tontin tai talon löytäminen (kpl)

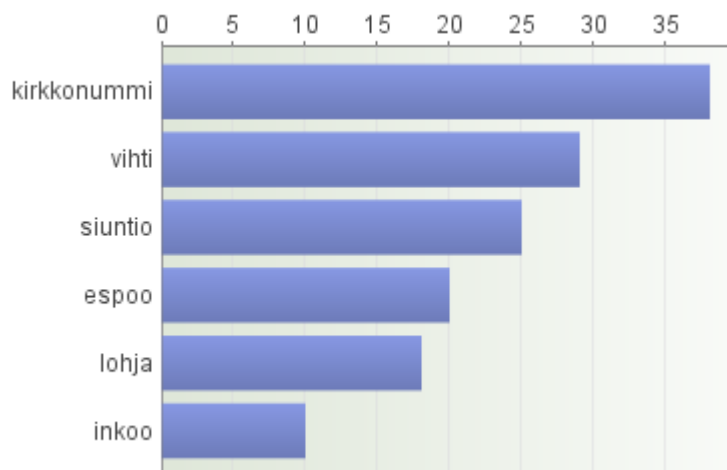
Keskimäärin uutta asuinpaikkaa etsittiin noin kaksi kuukautta. Helpoimmin asunnon löysivät ne, jotka perivät maatilaa vanhemmiltaan tai joihin asunnon myyjä itse otti yhteyttä. Osa ei etsinyt asuntoa ollenkaan, vaan muutama vastaaja oli ostanut tontin tai talon enemmän hetken mielijohteesta kuin pitkän harkinnan tuloksena.



Kuvio 10: Etsittiinkö asuntoa myös muista kunnista (kpl)

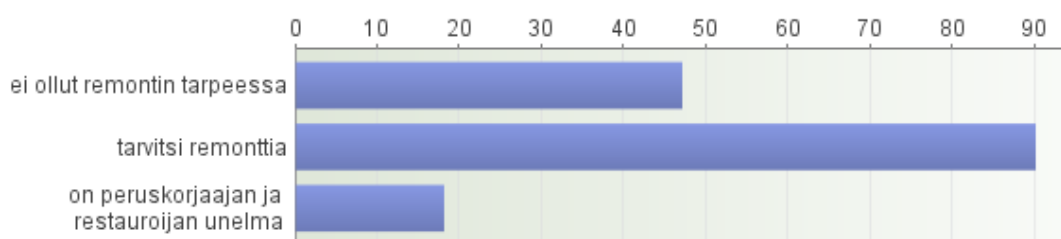
Asuntoa etsittiin yleensä useammasta kunnasta, jotka sijaitsevat lähellä toisiaan ja olivat suhteellisen lähellä vastaajien työpaikkoja (Kuvio 10). Suosituimmat kunnat joista asuntoa etsittiin, sijaitsivat kohtuullisen ajomatkan päässä pääkaupunkiseudusta. Asuinpaikan valintaan vaikutti sijainnin lisäksi myös tontin hinta ja erilaiset kustannukset sekä etäisyys esimerkiksi lähimpään kouluun tai päiväkotiin. Asuinkunnista suurimman suosion mahdollisena muuttokuntana sai Kirkkonummi, sen jälkeen toiseksi suosituin oli Vihti ja Siuntio oli

kolmantena. Myös Espoo, Lohja ja Inkoo olivat suosittuja mahdollisia muuttokohteita (Kuvio 11). Tästä huomaa sen, että pääkaupunkiseudun läheisyyttä ja saavutettavuutta autolla tai joukkoliikenteellä pidettiin toivottavana.



Kuvio 11: Kunnat, joista asuntoa etsittiin (kpl)

Suurimmalla osalla vastaajista uusi asunto oli jo muutettaessa valmiina tontilla. Mikäli talo oli hieman vanhempi, se oli usein kaivannut jonkunlaista remonttia. Osa vastaajista kertoikin etsineensä vanhaa taloa, jonka pääsisi kunnostamaan nykyaikaiseksi (Kuvio 12). Moni vastaaja oli hakenut maaseudulta juuri vanhaa taloa ja perinteikästä asumistyyliä. Vastaajien joukossa hirsitalot sekä kivi- ja puutalot olivat suuressa suosiossa. Osa taas halusi rakentaa talonsa itse, jotta sai siitä juuri mieleisensä ja pystyi rakentamaan sen vastaamaan perheensä tarpeita. Talon pohjaratkaisun toimivuus oli tärkeää monelle ja useat olivat halunneet vaikuttaa siihen mahdollisimman paljon. Tällöin itse rakentaminen oli paras vaihtoehto. Moni vastaajista oli tilannut valmiin talopakettin, jotta muutto sujui mahdollisimman helposti.



Kuvio 12: Rakennuksen kunnostuksen tarve (kpl)

5.2.7 Kuvailut talosta ja tontista

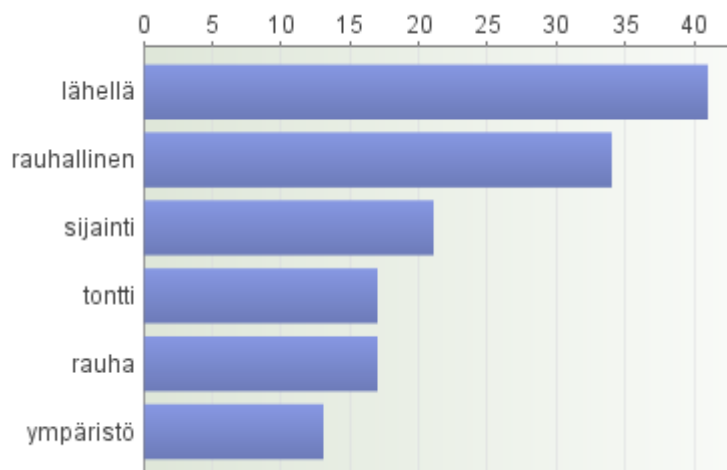
Pyysimme vastaajia kuvailemaan taloaan ja tonttiaan muutamalla sanalla, jotta saisimme hieman kuvaa siitä millä tavalla he halusivat asua. Uutta tonttia ja taloa kuvailtiin suurimmassa osassa lomakkeita suureksi ja puutarhamaiseksi ja taloa pidetään toteutuneena unelmana. Melkein kaikissa vastauksissa korostettiin tontin avaruutta ja kokoa. Luonnon läheisyyttä pidettiin tärkeimpänä, ja monen vastaajan tontilla olikin metsää, peltoa ja kalliota. Veden läheisyys oli monen haaveissa, mutta ei kuitenkaan ollut toteutunut aivan kaikilla vastaajilla.

Osalla vastaajista oli ollut talossa paljon kunnostettavaa ennen kuin se oli saatu asumiskelpoiseksi (Kuvio 12). Tontti oli yleensä puutarhamainen metsätontti maalaismaisemassa, joissakin tapauksissa myös järvi oli lähistöllä. Talot olivat yleensä vanhoja maalaistaloja tai vaihtoehtoisesti perheen itse rakentamia. Taloa kuvailtiin usein sanoin ”mummonmökki” tai kaksikerroksinen perinteinen omakotitalo. Materiaalina talossa oli usein käytetty puuta tai hirttä.

5.2.8 Olennaisimmat kriteerit asuinrakennusta ja asuinpaikkaa valittaessa

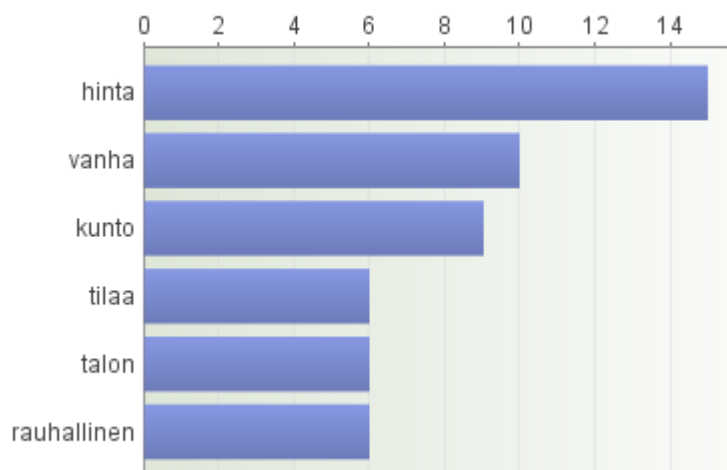
Kysymykset 18 ja 20 käsittelevät asuinrakennuksen valinnan olennaisimpia kriteerejä ja asuinpaikan valinnan olennaisia ominaisuuksia. Vastaukset kumpaankin kysymykseen olivat niin toistensa kaltaisia, että käsittelemme kummankin kysymyksen vastaukset tässä kappaleessa.

Olennaisimmat kriteerit ja ominaisuudet valittaessa uutta asuinpaikkaa olivat suurimmassa osassa vastauksia melko samanlaiset. Maaseutuasumiselta haluttiin rauhallista asumista luonnon lähellä (Kuvio 13). Kuvioon 13 on koottu Webropolia käyttäen vastauksissa eniten käytetyt sanat, kuvailtaessa olennaisimpia ominaisuuksia asuinpaikkaa valittaessa. Vastaajat olivat tyytyväisiä, mikäli naapureita ei asunut liian lähellä, sillä se koettiin usein häiritseväksi tekijäksi. Toiveena oli myös muutto tilavampaan asumismuotoon ahtaan kaupunkiasumisen jälkeen. Pääasiallisena syynä oli usein oma rauha. Veden tai metsän läheisyyttä pidettiin toivottavana kriteerinä, mutta jos vain toinen oli saatavilla, oltiin siihenkin tyytyväisiä. Monet toivoivat myös, että uudesta asuinpaikasta oli bussiyhteys pääkaupunkiseudulle ja lähimpiin suuriin kaupunkeihin. Myös palveluiden toivottiin olevan lähellä ja helposti saatavilla.



Kuvio 13: Olennaisimmat ominaisuudet asuinpaikkaa valitessa (kpl)

Kuviossa 14 on eniten käytetyt sanat kysyttäessä olennaisimpia kriteerejä asuinrakennusta valitessa. Etäisyydet palveluihin ja työpaikkoihin eivät saaneet muuton myötä muuttua kohtuuttoman pitkiksi. Työmatkat pitää pystyä hoitamaan kohtuullisessa ajassa ja siitä koituvat kustannukset eivät saaneet kasvaa liian suuriksi. Kulkuyhteyksien lähimpiin suuriin kaupunkeihin tulee olla hyvät. Työpaikkoja haluttiin myös olevan enemmän lähellä. Suurin kriteeri valittaessa uutta asuinpaikkaa oli asunnon hinta-laatusuhde (Kuvio 14).



Kuvio 14: Olennaisimmat kriteerit asuinrakennusta valitessa (kpl)

Asunnon tuli olla mahdollisimman lähellä työpaikkaa, mutta silti edullinen asumiskustannuksiltaan. Talon iän suhteen toivottiin, että se oli joko vanha talo, jossa riittäisi entisöitävää ja voitaisiin asua vanhaan tyyliin. Tai vaihtoehtoisesti toivottiin, että talo oli

mahdollisimman uusi ja moderni, vaikka sijaitseekin maalla. Talon tuli olla iästä riippumatta hyvässä kunnossa ja asumiskustannusten tuli olla edulliset.

Pyysimme vastaajia arvioimaan olennaisimpien kriteerien täyttymistä asuinrakennusta valitessa. Arvosana kymmenen tarkoittaa kriteerien täyttyneen yli odotusten, kahdeksan tarkoittaa niiden täyttyneen hyvin, kuusi heikosti ja ne vastaajista jotka ovat antaneet nelosen arvioivat että kriteerit eivät täyty juuri lainkaan. Kysymykseen vastanneita on yhteensä 239. Eniten vastaajat antoivat kriteerien täyttymiselle arvosanoja kahdeksan. Vain yksi vastaaja arvioi että kriteerit eivät olleet täyttyneet juuri ollenkaan. Kriteerien täyttymisen keskiarvo on 8,41 (Kuvio 15).

	10	8	6	4	Yhteensä	Keskiarvo
Kriteerit täyttyivät	60	169	9	1	239	8,41

Kuvio 15: Arvioi kriteerien täyttymistä

Olennaisimpien ominaisuuksien täyttymistä arvioidaan samanlaisella asteikolla, samoilla arvosanoilla. Tähän kysymykseen vastanneita on vähemmän, 232 kappaletta. Eniten vastaajat antoivat jälleen arvosanaa kahdeksan, mutta nyt ei annettu yhtään arvosana neljää. Vastaajista 156 kappaletta antoivat arvosanan kahdeksan. Ominaisuuksien täyttymisen keskiarvo on 8,57 (Kuvio 16).

	10	8	6	4	Yhteensä	Keskiarvo
Ominaisuudet täyttyivät	71	156	5	0	232	8,57

Kuvio 16: Arvioi ominaisuuksien täyttymistä

5.2.9 Rakennustapaohjeiden merkitys

Kysymys numero 19 oli niille vastaajille jotka olivat itse rakentaneet talonsa. Pyysimme heitä arvioimaan minkälainen merkitys tontin valinnassa oli taloa ohjaavan rakennusjärjestyksen eli rakennustapaohjeiden väljyydellä, joustavuudella tai vähäisyydellä. Kysymykseen vastanneita on melko vähän, vain 90 kappaletta.

Pyysimme vastaajia arvioimaan rakennustapaohjeiden merkitystä tontin valinnassa arvosanoilla kymmenen, yhdeksän, kahdeksan, seitsemän ja neljä. Arvosana kymmenen tarkoittaa, että rakennustapaohjeiden väljyydellä on ollut todella suuri merkitys tontin

valintaan. Yhdeksän tarkoittaa suurta merkitystä ja kahdeksan, että merkitystä on jonkin verran. Arvosana seitsemän merkitsee, että ohjeilla on hieman merkitystä tontin valinnassa. Arvosana nelosen antaneille ohjeilla ei ole merkitystä tonttia valittaessa. Arvosanoja yhdeksän ja kahdeksan annettiin suurempi määrä kuin muita, 29 ja 23 kappaletta. Kolmanneksi suurin määrä annettiin arvosanoja neljä, 19 kappaletta. Kysymyksen vastausten keskiarvo on 7,63 (Kuvio 17).

Vastauksista voimme päätellä, että rakennustapaohjeiden väljyydellä ja joustavuudella on suuri merkitys tai jonkin verran merkitystä valittaessa tonttia. Tämä saattaa johtua siitä, että jos rakennustapaohjeet koetaan yleisesti tiukoiksi ja rajoittaviksi tonttia ei valita siltä alueelta. Silloin hakeudutaan alueelle, jossa ohjeet ovat väljät ja pystytään rakentamaan vapaammin mieluinen talo. Tällaiselle alueelle muutetaan juuri sen vuoksi, koska alueella rakentaminen on vapaampaa.

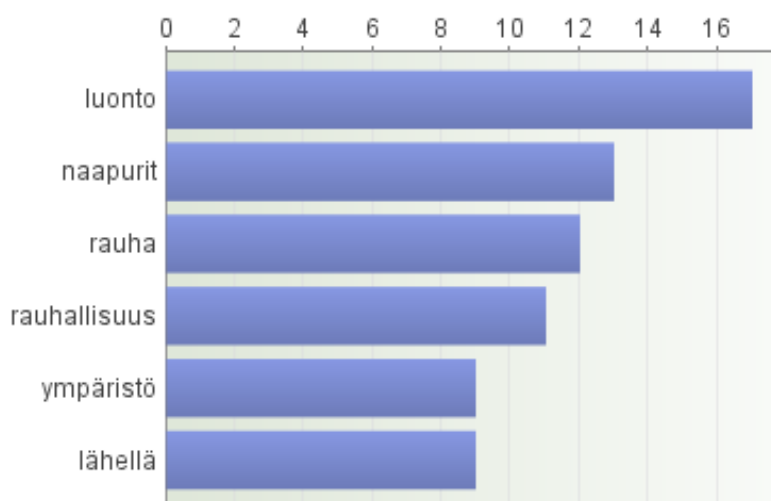
	10	9	8	7	4	Yhteensä	Keskiarvo
Rakennustapaohjeiden merkitys	11	29	23	8	19	90	7,63

Kuvio 17: Jos talo on itse rakennettu tai talopaketti, kuinka suuri merkitys rakennustapaohjeiden väljyydellä oli tontin valinnassa

5.2.10 Uuteen asuinpaikkaan liittyneiden odotusten toteutuminen

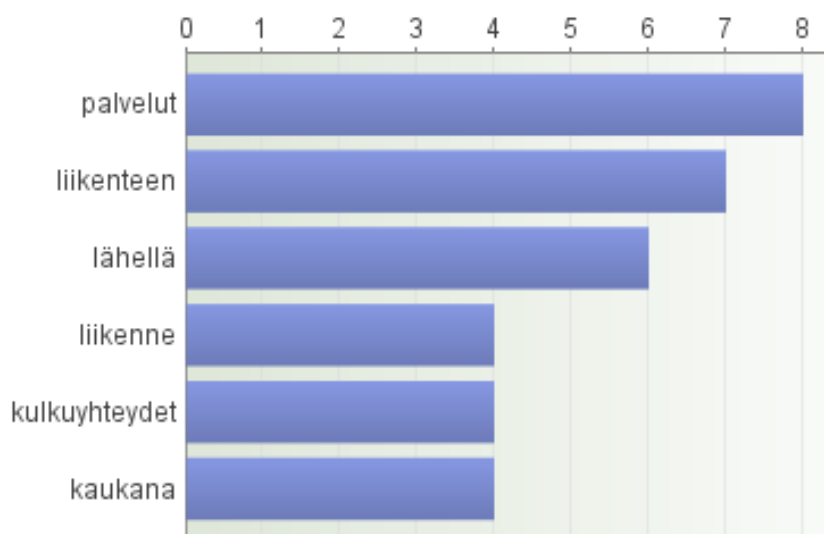
Vastaaajat odottivat uudelta asuinpaikaltaan suurimmaksi osaksi rauhallista asumista ja se toteutuikin monen vastaajan kohdalla. Joillakin asuinpaikan rauhaa rikkoi läheisen tien yllättävän vilkas liikenne tai rauhattomat naapurit. Toiset vastaajista taas olivat positiivisesti yllättyneitä siitä, miten mukavia heidän uudet naapurinsa olivatkaan. Uusia rakennuksia lähistölle ei kuitenkaan toivottu. Positiivisesti yllätyttiin myös siitä, että suuriin kaupunkeihin olikin helppo päästä. Yksinkertaisesti jo asuminen maaseudulla oli monelle vastaajista parempi kokemus kuin he olivat kuvitelleet sen olevan.

Kuviossa 18 ovat uuteen asuinpaikkaan liittyneissä ylittyneissä odotuksissa useimmin esiintyvät sanat. Monet vastaajat olivat positiivisesti yllättyneitä myös läheisen luonnon kauneudesta ja mahdollisuuksista joita se tarjoaa (Kuvio 18). Luonto aiheuttaa myös päinvastaisia kokemuksia, sillä osa ei ollut odottanut pihan hoidon olevan niin aikaa vievää ja rankkaa. Esimerkiksi lumitöitä talvella pidettiin haastavina.



Kuvio 18: Uuteen asuinpaikkaan liittyneet ylittyneet odotukset (kpl)

Palveluiden sijainti suhteellisen lähellä ja niiden riittävyys oli tärkeää. Osalle vastaajista lähimmän keskustaajaman palvelut olivat riittäviä, mutta suurimman osan mielestä palvelut olivat puutteelliset ja niihin oltiin jopa hieman pettyneitä (Kuvio 19).



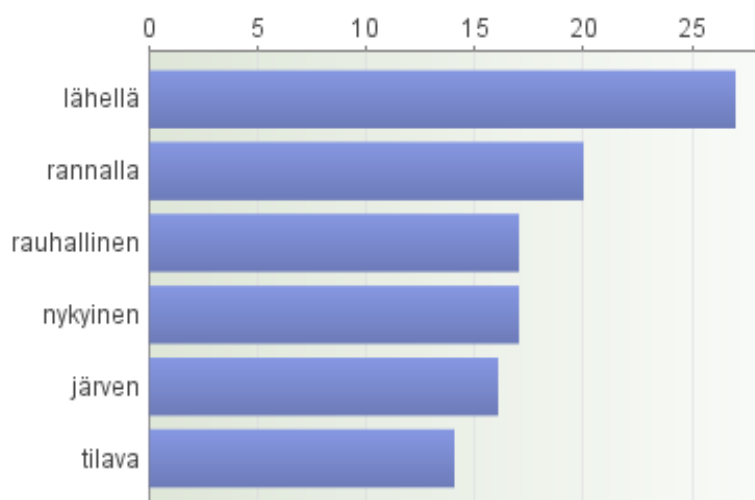
Kuvio 19. Uuteen asuinpaikkaan liittyneet alittuneet odotukset (kpl)

Kaupungista muuttaneet olivat ehkä odottaneet palveluiden saatavuuden olevan yhtä helppoa ja runsasta kuin entisessä asuinpaikassaan ja olivat pettyneitä, kun uudesta asuinpaikasta löytyivät läheltä vain tärkeimmät peruspalvelut. Monia harmittaa myös se, että palvelut ovat keskittyneet tai niitä karsitaan jatkuvasti. Kaksikieliseen kuntaan muuttaneet ovat usein pettyneitä siihen, että palveluita ei ole mahdollista saada omalla kielellä. Tämä johti monen

mielessä ajatukseen mahdollisesta muuttamisesta pois paikkakunnalta. Kuvio 19 esittelee sanat, jotka oli mainittu useimmin kuvailtaessa uuteen asuinpaikkaan liittyneitä odotuksia jotka alittuivat.

5.2.11 Unelma-asunto ja asuinympäristö

Vastaajien unelma- asunto oli yleensä suuri omakotitalo rauhallisella asuinpaikalla mieluiten veden äärellä kaukana naapureista. Tilaa tuli olla paljon sekä talossa että tontilla. Luonnon läheisyyden tärkeyttä painotettiin, mutta samalla palvelut eivät saaneet sijaita liian kaukana kotipaikasta. Talon tuli sijaita myös lähellä työpaikkaa ja suuria kaupunkeja ja näihin tuli päästä käyttämällä joukkoliikennettä. Asumiselta toivottiin siis rauhaa, mutta samalla virikkeiden tuli sijaita lähellä (Kuvio 20). Kuviossa 20 on sanat, joita oli käytetty usein kuvailtaessa unelma-asuntoa ja asuinympäristöä.



Kuvio 20: Unelmatalon/asunnon ominaisuudet (kpl)

Osa vastaajista arvioi nykyisen asuinpaikkansa olevan hyvin lähellä haaveasuntoaan, kun taas osa oli pettynyt uuteen asuinpaikkaansa, koska se ei vastannut heidän haaveitaan juuri lainkaan. Nykyinen asunto oli monelle jo lähes toteutunut unelma, ainoastaan meri tai järvi puuttui läheltä. Moni vastaaja arvioi asuintalonsa olevan ”punainen tupa ja perunamaa” tyylinen maaseutuasumisen haavekuva ja oli erittäin tyytyväinen asuinpaikkaansa.

Pyysimme vastaajia arvioimaan sitä, miten hyvin heidän nykyinen asuinpaikkansa vastaa heidän unelmaansa. Tässä kysymyksessä käytettiin asteikkoa, jossa arvosana kymmenen kertoo, että vastaajan talo on täysin unelmia vastaava, arvosana kahdeksan tarkoittaa, että talo vastaa unelmia hyvin, kuusi heikosti ja ne jotka ovat valinneet vaihtoehdon neljä, ei

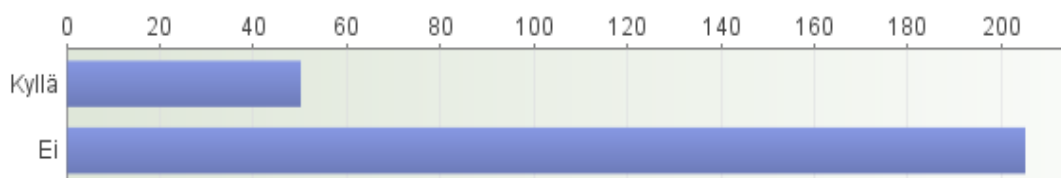
juurikaan. Tähän kysymykseen vastanneita on 251. Kysymykseen vastanneista yhteensä 211 oli valinnut arvosanan kymmenen tai kahdeksan, eli moni vastanneista oli melko tyytyväinen tämän hetkiseen asuinpaikkaansa. Keskiarvoksi saadaan 8,29 (Kuvio 21).

	10	8	6	4	Yhteensä	Keskiarvo
ARVIO	80	131	37	3	251	8,29

Kuvio 21: Kuinka hyvin nykyinen asuinpaikka/asunto vastaa unelmaa

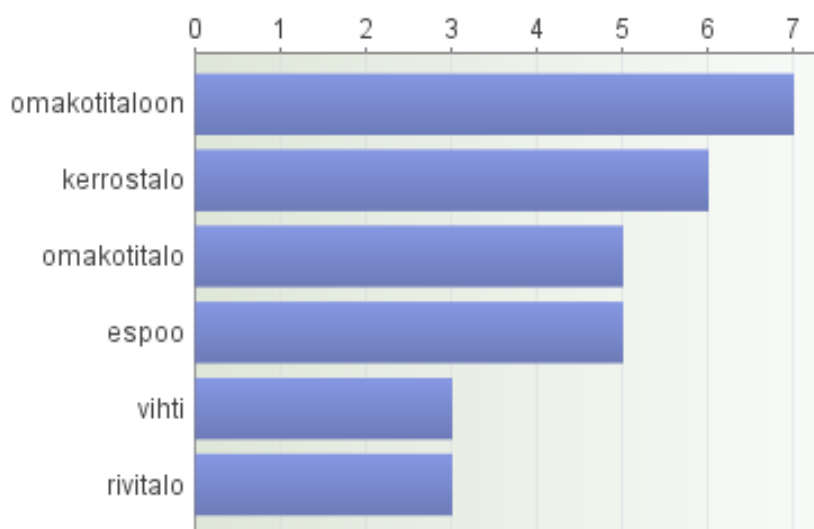
5.2.12 Uuden muuton suunnittelu

Suurin osa vastaajista oli suhteellisen tyytyväisiä nykyiseen asuinpaikkaansa, eivätkä suunnittele enää muuttavansa siitä (Kuvio 22). Ne, jotka suunnittelivat uutta muuttoa, olivat yleensä pettyneet asuinkuntansa palveluntarjontaan tai joukkoliikenteen puutteellisuuteen. Nämä vastaajat sanoivat etsivänsä uutta asuntoa jälleen kaupungista, missä palveluiden saatavuus on parempaa ja liikkuminen paikasta toiseen helpompaa. Uutta muuttoa suunniteltiin myös, mikäli vanha asuintalo uhkasi käydä pieneksi, tai se oli niin huonossa kunnossa, ettei remontoiminen enää kannatta. Muuttoa harkittiin myös, mikäli haluttiin muuttaa lähemmäs suuria kaupunkeja.



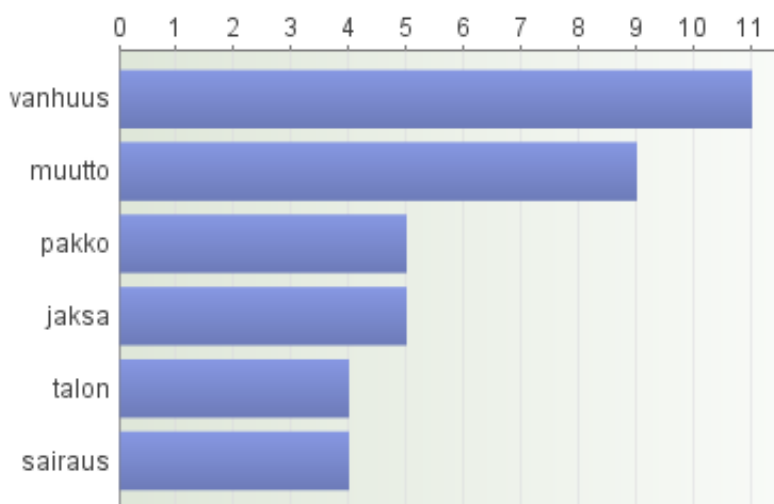
Kuvio 22: Uuden muuton suunnittelu lähivuosien aikana (kpl)

Suosituin uusi muuttokohde oli Espoo. Toinen usein mainittu kunta, johon mielellään muutetaan, oli Vihti. Moni vastaajista halusi edelleen muuttaa omakotitaloon, mutta lähemmäs palveluita tai työpaikkaa. Kerrostalo oli seuraavana tuleva vaihtoehto uudesta asumismuodosta. Tätä vaihtoehtoa suosivat erityisesti vanhemmat ihmiset, joille tontin ja talon hoitaminen voi jossain vaiheessa käydä liian rankaksi (Kuvio 23). Kuvioista 23 ilmenee yleisimmät vaihtoehdot minne ja minkälaiseen asumismuotoon vastaaja muuttaisi, jos vielä muuttaisi.



Kuvio 23: Jos suunnittelette muuttoa, niin minne (kpl)

Kysyimme, mikä olisi syy jos vastaajat joskus vielä muuttaisivat, vaikka eivät suunnittelisikaan muuttoa tällä hetkellä. Suuri osa vastaajista mainitsi ainoaksi syyksi sille, miksi vaihtaisivat enää asuinpaikkaansa, ikääntymisen. Ikääntymisen myötä maalla asuminen luultavasti vaikeutuisi, eikä talosta ja tontista jaksaisi enää pitää huolta kuten ennen. Osa muuttaisi myös, mikäli löytäisi unelmiaan vastaavan tontin tai talon jostain.



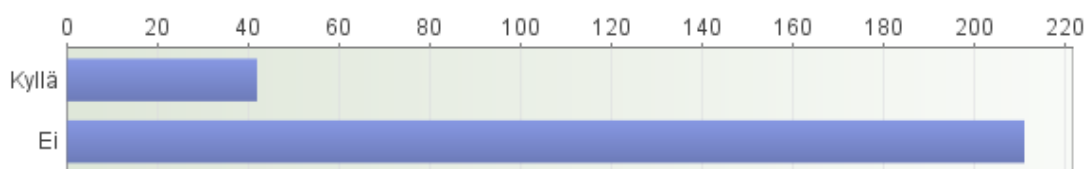
Kuvio 24: Jos ette suunnittele muuttoa, niin miksi silti mahdollisesti muuttaisitte (kpl)

Myös se, jos jostain syystä ei enää olisikaan varaa asua nykyisessä asuinpaikassa, saa ihmiset etsimään uutta asuinpaikkaa. Osa mainitsi mahdollisen muuton syyksi myös pakon muuttaa,

esimerkiksi työn tai sairauden vuoksi. Myös avioeron mahdollisuus oli otettu huomioon vastaajien keskuudessa pohdittaessa syitä mahdolliseen muuttoon. Yli puolet vastaajista oli tyytyväisiä nykyiseen asuinpaikkaansa eivätkä suunnitelleet enää uutta muuttoa (Kuvio 24). Kuvio 24 ilmenee ne sanat, joita vastaajat käyttivät useimmin kertoessaan syytä sille, miksi muuttaisivat vaikka eivät sitä suunnittele.

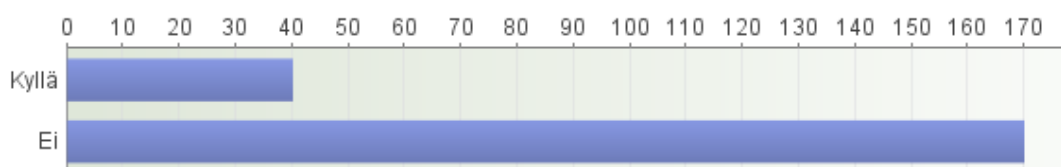
5.2.13 Tuttavien muuttosuunnitelmat

Tiedustelimme vastaajilta, olivatko heidän tuttavansa tai sukulaisensa etsimässä tonttia tai taloa lähiseudulta. Kysyimme myös, oliko vastaajien asumiskokemuksilla mahdollisesti ollut vaikutusta tähän. Noin 40 vastasi, että heidän tuttavansa tai sukulaisensa oli etsimässä tonttia tai taloa lähiseudulta. Noin 220 taas vastasi, ettei kukaan lähipiiristä etsi asuinpaikkaa lähistöltä (Kuvio 25).



Kuvio 25: Ovatko vastaajien tuttavat tai sukulaiset etsimässä tonttia/taloa lähiseudulta (kpl)

Vastaajien asumiskokemuksilla lähipiirin muuttoaikeisiin lähiseudulle oli merkitystä 40 vastaajan mielestä. 170 vastaajan asumiskokemuksilla ei ole ollut vaikutusta heidän tuttaviansa tai sukulaisten muuttosuunnitelmiin (Kuvio 26). Jälkimmäiseen kysymykseen vastasi vähemmän vastaajia, koska moni jätti asumiskokemusten vaikutusten arvioinnin tekemättä, jos heidän lähipiirillään ei ole ollut aikeita muuttaa lähiseudulle.



Kuvio 26: Onko vastaajien asumiskokemuksilla ollut tähän vaikutusta (kpl)

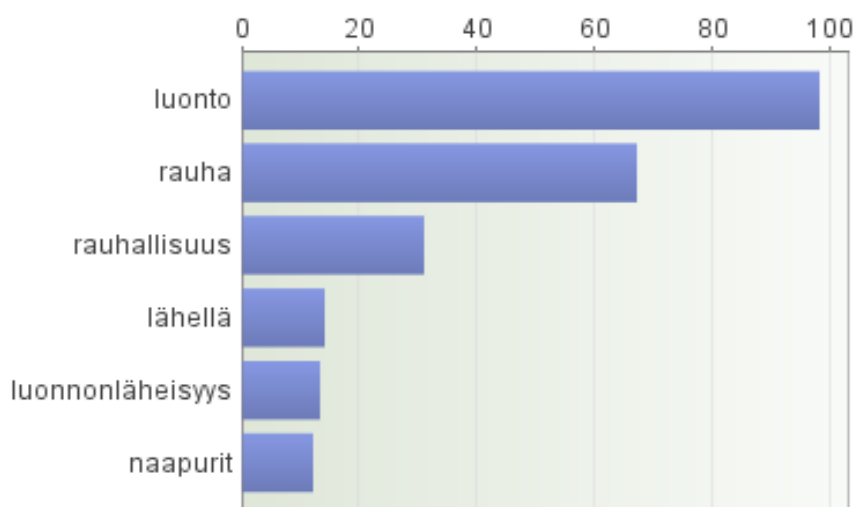
5.2.14 Asuin ympäristön laatutekijät

Moni vastaajista arvosti maaseutuasumisessa sen rauhallisuutta ja luonnonläheisyyttä. Myös asuin ympäristön turvallisuutta pidettiin tärkeänä tekijänä. Sitä pidettiin arvokkaana asiana, että naapureita ei asunut enää aivan seinän takana vaan lähin naapuri asui usein kaukana näköetäisyydeltä. Naapurien vaikutusta asumisviihtyvyyteen pidettiin suurena. Moni vastaaja toivoi myös, ettei lähistölle rakenneta suuria asuin alueita kerrostaloineen vaan paikka pidetään luonnonmukaisena.

Mahdollinen teiden tai suurien asutuskeskusten rakentaminen oli monille vastaajille pahin painajainen. Monet toivoivatkin, että maaseutu säilytetään maaseutuna, sillä sen takia sinne oli alun perin muutettu. Kerrostalojen ja muiden tiiviimpien asutuskeskusten rakentamista maaseudulle pitäisi välttää, sillä se pilaa nykyisen, vehreän asuin alueen. Myös avohakkuilta toivottiin välttävän, sillä ne pilaavat monen mielestä kaunista ja arvokasta metsämaisemaa. Erilaisilta meluhaitoilta, esimerkiksi moottoriteiltä ja lentokentiltä, toivottiin myös mahdollisuutta välttää.

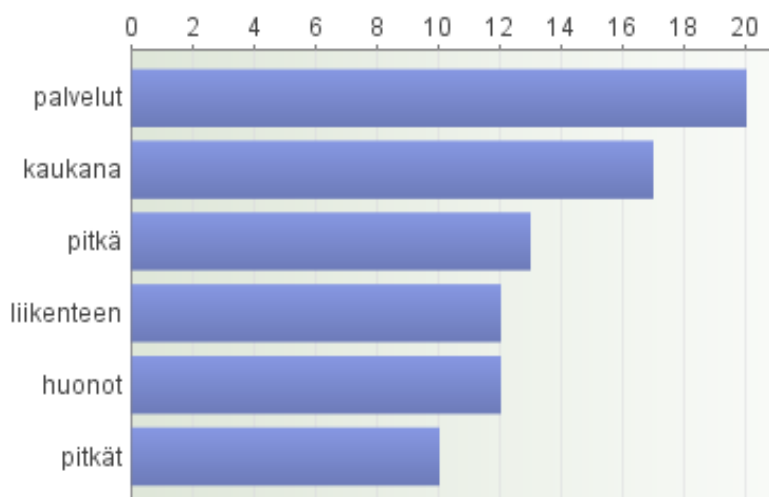
5.2.15 Asuin ympäristö

Parasta asuin ympäristössä arvioitiin olevan, jo useaan otteeseen mainittu, rauha. Luonnon kauneutta ja koskemattomuutta pidettiin suuressa arvossa ja suurin osa toivoi, että luonto jätetään alueita kehitettäessä rauhaan (Kuvio 27). Sitä pidettiin myös asumisviihtyvyyden kannalta suuressa arvossa, että lähimpiin naapureihin oli etäisyyttä. Naapureita pidettiin usein häiritsevinä tekijöinä asumiseen liittyen. Parasta asumisessa oli myös suuri asuintila ja turvallisuus. Asuin ympäristöä pidettiin monesti turvallisena erityisesti lasten turvallisuutta ajatellen (Kuvio 27). Kuviossa 27 on sanat, joita vastaajat ovat käyttäneet eniten kuvailtaessa asuin ympäristöään.



Kuvio 27: Asuinympäristössä parasta (kpl)

Asuinympäristön huonoimpina puolina tulivat useassa vastauksessa esille kulkuyhteydet. Joukkoliikennettä pidettiin surkeana lähes jokaisessa kunnassa. Myös kevyenliikenteenväyliä ja pyöräteitä toivottiin kehitettävän. Erityisesti monet pienten lasten vanhemmat ja koirien omistajat toivoivat jalankulkuväyliä parannettavan, sillä nyt lasten piti kulkea koulumatkansa maantien vartta pitkin ja koiria ulkoiluttaessa täytyi myös varoa maantieliikennettä.

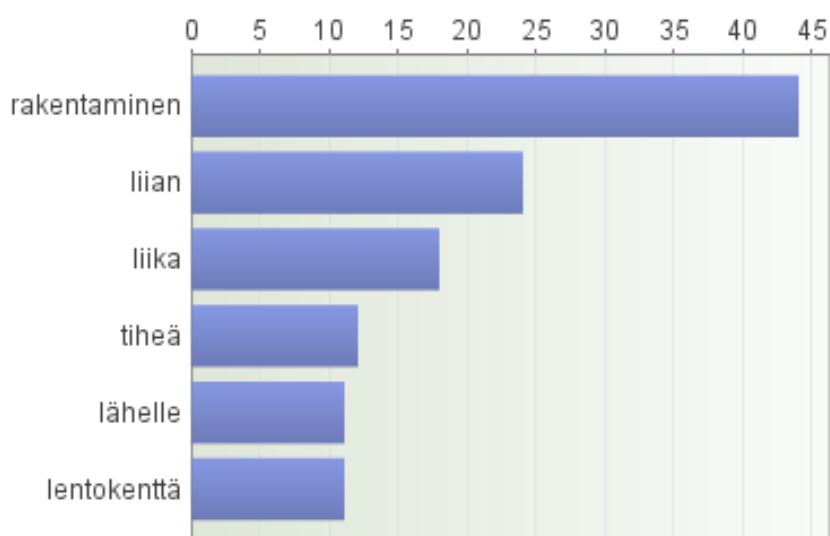


Kuvio 28: Asuinympäristössä huointa (kpl)

Usealla paikkakunnalla tiet olivat lisäksi valaistu huonosti haja- asutusalueilla ja monet toivoivatkin valaistusta lisättävän myös syrjäisemmillä seuduilla. Myös jo useaan otteeseen mainitut palvelut ja niiden saatavuus olivat monen vastaajan mielestä negatiivisia asioita

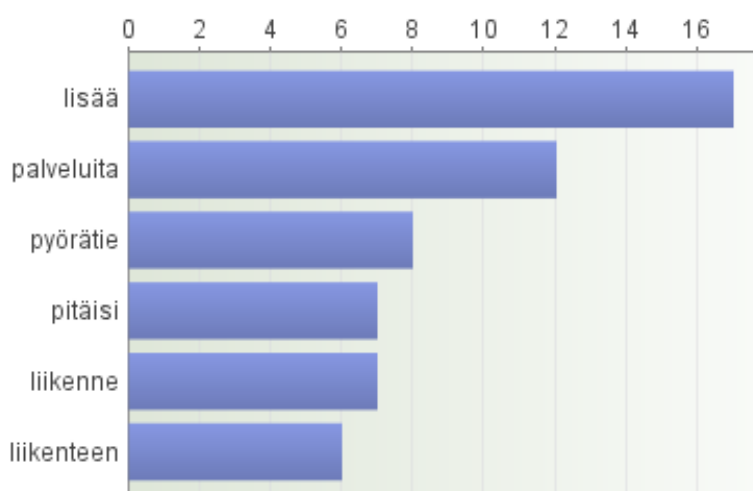
uudessa asuinympäristössä. Vaikka moni vastaaja etsi asumiseltaan rauhaa, toivoivat he silti palvelujen olevan mahdollisimman lähellä, mikä oli ehkä hieman ristiriitaista (Kuvio 28). Kuviossa 28 on sanat joilla vastaajat kuvailivat asuinympäristön huonoja puolia.

Asuinympäristöä pilaavina tekijöinä pidettiin sitä, jos seudusta tehdään liian kaupunkimainen. Lisää rakentamista ei toivottu. Junaratoja tai isompia autoteitä ei haluttu rakennettavaksi oman kodin läheisyyteen niistä aiheutuvien melu- ja ympäristöhaittojen vuoksi. Tehdasalueet ja esimerkiksi louhokset koettiin asuinympäristöä pilaavina tekijöinä (Kuvio 29). Kuviossa 29 on koottuna ne sanat, joita vastaajat käyttivät useimmin luetellessaan asuinympäristön mahdollisesti pilaavia tekijöitä.



Kuvio 29: Mikä pilaisi asuinympäristön (kpl)

Asuinympäristön huonoja puolia toivottiin kehitettävän mahdollisimman pian. Kulkuyhteyksiä ja kulkuteitä haluttiin kunnostettavan ja tehtävän lisää. Joukkoliikenteeseen toivottiin parannusta monessa kunnassa, sillä tällä hetkellä joukkoliikenne keskittyy lähinnä pääkaupunkiseudulle. Osasta syrjäseutuja saattaa liikkua vain yksi bussi päivässä, jos sitäkään. Tällöin asukkaiden on mahdotonta hoitaa asioitaan ja kulkea työmatkojaan joukkoliikennettä käyttäen, vaikka monet toivoivat sen olevan mahdollista. Pikaista parannusta haluttiin tapahtuvan bussivuoroja lisäämällä (Kuvio 30). Kuviossa 30 on sanat, joita vastaajat käyttivät useimmin kertoessaan miten kehittäisivät asuinpaikkaansa.



Kuvio 30: Miten asuinpaikkaa kehitettäisiin (kpl)

5.2.16 Arvosanat lähimmän keskustaaajaman ominaisuuksille

Kyselyssä pyysimme vastaajia arvioimaan lähimmän keskustaaajaman ominaisuuksia, kuten monipuolisuutta, palvelujen valikoimaa, palvelujen laatua, viihtyisyyttä, kaupunki/taajamakuva, turvallisuutta, sosiaalista elämää, houkuttelevuutta työpaikkana, sekä houkuttelevuutta asuinpaikkana. Vastaajia pyydettiin antamaan arvosanat edellä mainituille ominaisuuksille. Korkein arvosana kymmenen merkitsee erinomaista, kahdeksan hyvää, seitsemän tyydyttävää, kuusi välttävää ja arvosana neljä surkeaa. Kysymykseen vastanneita oli 259.

Keskustaaajaman monipuolisuus sai keskimäärin arvosanan 7,2, eli sitä pidettiin tyydyttävänä. Palvelujen valikoima sai keskiarvon 7,2, eli sekin oli tyydyttävä. Tämä on melko yllättävää, sillä moni vastaaja totesi palvelujen valikoiman olevan huono useassa kohdassa. Palvelujen laatu sai keskiarvon 7,67, eli sitä voidaan pitää jopa hyvänä. Tästä voi päätellä, että palveluja on vähän tarjolla, mutta ne ovat melko laadukkaita (Kuvio 31).

Viihtyisyyden keskiarvoksi saatiin 7,56. Kaupunki/taajamakuva arvioitiin melko huonoksi, koska keskiarvoksi tuli vain 7,19. Turvallisuus saa ominaisuuksista parhaimmat arvosanat ja keskiarvoksi tuli 8,18. Se on ominaisuuksista ainoa, joka ylittää yli kahdeksan. Lähimmän keskustaaajaman sosiaalinen elämä arvioitiin tyydyttäväksi keskiarvolla 7,07. Tämä ei ole yllättävää, koska moni vastaaja toivoi lisää kohtaamispaikkoja ja vapaa-ajanvietto paikkoja, joissa olisi mahdollista tavata muita. Houkuttelevuus työpaikkana sai huonoimman keskiarvon, 6,59. Se on ominaisuuksista ainoa, joka jää alle seitsemän. Houkuttelevuus asuinpaikkana oli melko hyvä, keskiarvolla 7,53 (Kuvio 31).

	10	8	7	6	4	Yhteensä	Keskiarvo
monipuolisuudelle?	14	85	106	40	12	257	7,2
palvelujen valikoimalle?	11	89	111	37	10	258	7,21
palvelujen laadulle?	24	136	71	18	6	255	7,67
viihtyisyydelle?	30	99	82	37	4	252	7,56
kaupunki/taajamakuvalle?	16	83	105	35	16	255	7,19
turvallisuudelle?	61	134	47	13	1	256	8,18
sosiaaliselle elämälle?	17	65	105	45	18	250	7,07
houkuttelevuudelle työpaikkana?	8	53	85	64	38	248	6,59
houkuttelevuudelle asuinpaikkana?	32	111	65	38	11	257	7,53

Kuvio 31: Arvosana lähimmän keskustaaajaman ominaisuuksille

5.2.17 Arvosanat lähimmän keskustaaajaman saavutettavuudelle

Lähimmän keskustaaajaman saavutettavuutta arvioitiin sen perusteella, kuinka helposti se on saavutettavissa jalan, polkupyörällä, joukkoliikenteellä, autolla ja lastenvaunujen kanssa ilman autoa. Arvosana vaihtoehdot ovat erinomainen eli kymmenen, hyvä eli kahdeksan, tyydyttävä eli seitsemän. Arvosana kuusi on toiseksi huonoin ja tarkoittaa välttävää ja neljä merkitsee surkeaa.

Kysymykseen vastaajia oli 260 kappaletta. Lähimmän keskustaaajaman saavutettavuus jalan sai keskiarvoksi 6,13. Tämä on yllättävää, koska keskiarvo ei ole edes huonoin joten tämä osoittaa, ettei auto olekaan täysin välttämätön haja-asutusalueella. Keskustaaajaman saavutettavuus polkupyörällä saa keskiarvoksi tasan seitsemän, eli on tyydyttävä.

Huonoimman arvosanan saa saavutettavuus joukkoliikenteellä, keskiarvoksi tuli vain 5,38 (Kuvio 32). Tämä ei ole yllätys, koska moni vastaaja kritisoi joukkoliikenteen huonoa tarjontaa tai saavutettavuutta kotikunnassaan. Ja moni vastaaja halusi joukkoliikenteen kehittämistä, jolloin sen käyttö kunnan sisälläkin olisi mahdollista.

Keskustaaajaman saavutettavuus autolla sai parhaimman keskiarvon, 8,92. Tulos ei ole yllättävä, koska moni vastaaja mainitsi useassa kohdassa että autolla kaikki on saavutettavissa sekä kunnassa että sen ulkopuolella. Toiseksi huonoimman arvosanan saa saavutettavuus lastenvaunujen kanssa ilman autoa. Keskiarvoksi tuli 5,57. Tämä on kuitenkin parempi kuin olisi voinut olettaa, koska reilut 20 vastaajaa arvioivat saavutettavuuden jopa erinomaiseksi (Kuvio 32).

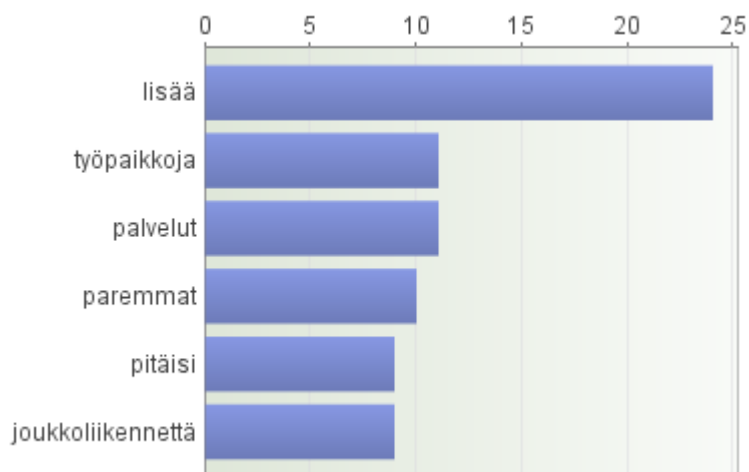
	10	8	7	6	4	Yhteensä	Keskiarvo
jalan?	28	40	33	55	96	252	6,13
polkupyörällä?	44	53	59	54	44	254	7
joukkoliikenteellä?	9	16	36	61	131	253	5,38
autolla?	133	102	16	3	2	256	8,92
lastenvaunujen kanssa ilman autoa?	21	27	21	45	133	247	5,57

Kuvio 32: Arvosana lähimmän keskustaajaman saavutettavuudelle

5.2.18 Asuinkunnan kehittäminen

Asuinkunnan kehittämistä kysyttäessä useimmat toivoivat, että heidän asuinkuntansa joukkoliikennemahdollisuuksia parannettaisiin (Kuvio 33). Vastaajat toivoivat kotinsa lähelle lisää bussipysäkkejä ja enemmän bussivuoroja. Osa vastaajista ehdotti myös minibussi- ja taksikuljetuksia tietyille matkoille, esimerkiksi kerran päivässä. Junaliikenteen lisäämistä ja vuorovälien tihentämistä ehdotettiin myös niissä kunnissa, joissa junaliikenne on käytössä.

Lisää kevyenliikenteenväyliä haluttiin liikkumisen helpottamiseksi. Monet vastaajat kokivat tiet turvattomiksi, koska niistä puuttui kevyenliikenteenväylä mutta niillä kuitenkin liikkuu raskasta liikennettä, kuten rekkoja. Kävelyteitä toivottiin kunnostettavan ja monessa kunnassa tahdottiin valaistuksen lisäämistä kevyenliikenteenväylien varrelle (Kuvio 33).



Kuvio 33: Asuinkunnan kehittäminen (kpl)

Toinen paljon kehittämistoiveita saanut kohde oli lähimmän taajaman palvelut ja niiden saatavuus. Asuinkunnan toivottiin kiinnittävän huomiota myös siellä asuviin eri-ikäisiin ihmisiin. Harrastusmahdollisuuksia haluttiin lisää kaikille ikäluokille. Asukkaat toivoivat enemmän päiväkoteja ja leikkipuistoja lapsille, sekä ohjattua toimintaa nuorille. Erilaisia kauppoja tahdottiin lisää, esimerkiksi monet toivoivat lähistölle jotain isompaa kauppakeskusta, kuten Prisma tai Citymarket. Terveyspalveluihinkin haluttiin monessa kunnassa parannusta, esimerkiksi ruotsinkielisellä alueella asuvat suomalaiset toivoivat saavansa palvelua myös äidinkielellään.

Työpaikkojen lisäämistä ehdotettiin monessa vastauslomakkeessa. Tämä ei ollut mitenkään yllättävää, koska moni vastaajista koki kunnan palveluiden huononevan juuri siksi, että asukkaita ei ole tarpeeksi. Työpaikkojen uskottiin tuovan lisää asukkaita kuntaan, ja sitä kautta myös palvelut paranisivat (Kuvio 33). Kuvioista käy ilmi sanat, joita vastaajat käyttivät useimmin ehdottaessaan asuinkunnan kehittämiseen liittyviä asioita.

5.3 Arjen toimivuus ja palvelut

Vanhemmat vastaajat olivat usein tyytyväisempiä lähimmän kunnan tarjoamiin palveluihin verrattuna nuoriin. Vanhemmat vastaajat mainitsivat monessa palautuneessa lomakkeessa, ymmärtäneensä suuremmat välimatkat ja niukemmat palvelut muuttaessaan asumaan maaseudulle. Toki lapsiperheetkin olivat tämän ymmärtäneet, mutta se oli ehkä tullut monelle yllätyksenä, että joka paikkaan liikkumiseen todella tarvittiin autoa. Lasten harrastuksiin ja kouluun kulkeminen saattoi usein olla kiinni siitä, oliko vanhemmilla mahdollisuutta kuljettaa lasta näihin.

Moni vastaaja toivoi lähimpään keskustajaamaan hieman enemmän palveluja. Terveys- ja joukkoliikennepalvelut saivat vastaajilta eniten moitteita, ja näiden kehittämistä toivotaan useammassa palautteessa. Osa vastaajista moitti sitä, ettei terveyspalveluita ollut mahdollista saada lähimmästä keskustajaamasta, vaan matka lähimpään terveyskeskukseen saattoi tulla todella pitkäksi. Kuntien asukkailla ei ollut aina mahdollisuutta käyttää lähimpänä sijaitsevaa terveyskeskusta, mikäli se sijaitsi esimerkiksi toisen kunnan alueella. Terveyspalveluiden käyttäjälle olisi parasta, jos hän voisi käyttää asuinpaikkaansa lähimpänä olevaa terveyskeskusta kuntarajoista huolimatta. Puutteellisen joukkoliikenteen vuoksi arjen asioita on hankala hoitaa, mikäli ei omista autoa.

5.3.1 Asuinympäristön toimivuus

Asuinympäristön toimivuutta pyydettiin arvioimaan muutamasta eri näkökulmasta, jotta saimme kattavan kuvan kuntien puutteista ja parannettavista asioista. Toimivuutta kuvaillaan

lasten, nuorten, seniorien ja kotivanhempien näkökulmasta. Edellä mainittuja pyydettiin arvioimaan arvosanoilla kymmenen, kahdeksan, seitsemän, kuusi ja neljä. Näillä arvosanoilla mitattuna kymmenen tarkoittaa erinomaista, kahdeksan hyvää, seitsemän välttävää, kuusi huonoa ja neljä surkeaa.

Asuin ympäristön toimivuus lasten näkökulmasta arvioitiin melko hyväksi. Keskiarvoksi tuli 7,99. Eniten vastaajat valitsivat arvosanoja kahdeksan ja keskiarvo oli kysymyksen paras. Nuorten näkökulmasta asuin ympäristö toimi huonoiten. Keskiarvoksi tuli 6,86, joka oli kysymyksen huonoin keskiarvo (Kuvio 34). Tämä johtunee siitä, että nuorille ei ole kovin paljon virikkeitä ja aktiviteetteja maaseudulla. Lapset taas eivät näitä välttämättä tarvitse niin paljon kuin nuoret, joten ympäristö toimii heidän näkökulmastaan paremmin. Nuoret voivat pitkästyä maaseudulla tekemisen puutteen vuoksi. Lisäksi pitkät välimatkat kavereihin varmasti vaikuttavat huonoon keskiarvoon.

Seniorien näkökulmasta asuin ympäristö arvioitiin toimivaksi keskiarvolla 7,37. Tämä oli toiseksi huonoin keskiarvo tämän kysymyksen kohdalla. Toisaalta, keskiarvo ei ollut kovin paljon huonompi kuin kotivanhempien näkökulmasta tarkasteltuna. Kotivanhempien näkökulmasta katsottuna asuin ympäristön toimivuus sai keskiarvon 7,66 (Kuvio 34). Kummassakin tapauksessa keskiarvoon vaikuttanee aktiviteettien ja harrastusmahdollisuuksien puute. Joukkoliikenteen huono tarjonta vaikuttaa myös asiaan, koska liikkumiseen ja asioiden hoitamiseen tarvitaan ehdottomasti oma auto. Kysymykseen vastanneita oli 244 kappaletta.

	10	8	7	6	4	Yhteensä	Keskiarvo
Lasten näkökulmasta	44	110	45	13	5	217	7,99
Nuorten näkökulmasta	4	47	90	52	12	205	6,86
Seniorien näkökulmasta	16	88	82	36	5	227	7,37
Kotivanhemman näkökulmasta	25	102	65	21	4	217	7,66

Kuvio 34: Asuin ympäristön toimivuus

5.3.2 Mahdolliset ongelmat ja parannusehdotukset

Pyydettäessä vastaajia arvioimaan asuin ympäristössään esiintyviä ongelmia eri ryhmien näkökulmista vastaajat voivat esittää myös parannusehdotuksia niihin. Arvioitavina olivat lasten, nuorten, seniorien, kotivanhempien sekä koirien ympäristöt.

Lastenympäristöä tarkasteltaessa esiin tuli useissa vastauksissa se, että etäisyydet joka paikkaan olivat todella pitkiä. Lasten koulu, harrastukset ja kaverit olivat kaukana ja niihin pääsy vaatii usein sen, että vanhemmat tai joku tuttava oli valmis kuljettamaan heidät sinne. Monet toivoivatkin, että päättäjät ottavat huomioon sen, että koulumatkat tulevat todella pitkiksi pienille lapsille, mikäli kaikki pienet kyläkoulut suljetaan. Kouluja toivottiin moniin paikkoihin jopa lisää, jotta koulumatkasta tuli turvallisempi. Matkan turvallisuutta ajatellen ehdotettiin myös, että jalkakäytäviä lisätään vaarallisten teiden varrelle. Lapsille toivottiin myös lisää kunnan järjestämää toimintaa ja iltapäiväkerhoja.

Nuorten ympäristöstä puhuttaessa tuli monessa vastauksessa ilmi se, että kuntien ympäristö toimi todella huonosti heidän näkökulmastaan. Nuorilla oli monesti tekemisen puute ja kuten lapsilla, myös nuorilla oli pitkä matka harrastuksiin ja niihin oli siksi hankala päästä. Nuorilla ei ollut paikkoja joissa tavata toisiaan ja pitää yllä sosiaalisia suhteitaan. Monesta kunnasta puuttui nuorisotila ja niitä haluttiinkin perustettavan monelle paikkakunnalle. Samoin ohjattua harrastustoimintaa toivottiin järjestettävän lisää lähikunnassa. Monessa kunnassa yläaste, lukio ja ammattikoulu olivat kaukana tai niitä ei ollut lähistöllä, joten nuorten koulumatkoista saattoi tulla todella pitkiä. Osa vastaajista kertoi nuorison tekemisen puutteessa ajelevan mopoillaan ympäri kyliä, josta aiheutui meluhaittaa.

Seniorien ympäristöä tarkasteltaessa esiin nousi suurimpana ongelmana joukkoliikenteen puutteellisuus. Bussivuoroja oli todella vähän ja liikkuminen paikasta toiseen oli olematonta, mikäli ei ollut enää mahdollisuutta käyttää omaa autoa. Monessa kunnassa valitettiin terveyspalveluiden olevan huonoja ja niihin mainittiin olevan hankala päästä ja tähän toivottiin parannusta. Esimerkiksi, jokin paikallisbussi tekisi matkan kylän läpi kuntakeskukseen kerran päivässä. Senioreille kaivattiin myös enemmän vapaa-ajan toimintaa ja harrastusmahdollisuuksia.

Kotivanhempien ympäristössä ongelman muodostivat myös, jo useasti mainitut, joukkoliikenneyhteydet. Mikäli ei omistanut autoa, liikkuminen paikasta toiseen oli todella vaikeaa. Kotivanhempaa saattoi tämän takia vaivata myös yksinäisyys, sillä päivät tulivat useasti vietettyä vain kotona lasten kanssa. Useampi toivoikin kotivanhemmille yhteistä tapaamispaikkaa lähikuntaan, esimerkiksi kahvilaa. Myös leikkipuistoja lapsille toivottiin lisää, sillä siellä pienten lasten vanhemmilla on mahdollista kokoontua. Kotivanhemmille toivottiin myös enemmän yhteistä harrastustoimintaa.

Koirien ympäristöä tarkasteltaessa päädyttiin siihen, että maaseutu oli koirille usein ihanteellinen paikka, sillä siellä on tilaa liikkuu. Osassa kunnista ei ollut koirapuistoa ja niitä kaivattiin useampaan kuntaan. Myös kävelyteitä toivottiin lisää, sillä osassa taajamia asukkaat joutuivat ulkoiluttamaan koiriaan maantien varressa, minkä jotkut kokivat vaaralliseksi.

Kävelyreittien varsille haluttiin lisäksi enemmän roskiksia koirien ulostepusseja varten, jotta teiden varret pysyisivät siistimpinä.

5.3.3 Lasten koulutie

Lasten koulutietä tarkasteltaessa pyydettiin vastaajia arvioimaan matkan turvallisuutta asteikolla turvallinen, melko turvallinen ja vaarallinen. Kysyimme myös vastaajien matkan pituutta lähimpään päiväkotiin, ala-asteelle, yläasteelle, lukioon ja ammattikouluun. Keskimääräinen matka päiväkotiin oli vastausten perusteella 5,8 kilometriä, ala-asteelle 6,2 kilometriä, lukioon 15,7 kilometriä ja ammattikouluun 21,7 kilometriä.

Vastaajat arvioivat lasten ja nuorten koulumatkan turvallisuutta arvosanoilla kymmenen, seitsemän ja neljä. Kymmenen tarkoittaa, että koulumatka on turvallinen. Seitsemän merkitsee melko turvallista koulumatkaa ja neljä vaarallista. Parhaimman keskiarvon sai matka päiväkotiin, 7,87 (Kuvio 35). Se arvioitiin yleisesti lähes turvalliseksi. Asiaan vaikuttaa se, että moni vei itse omalla autolla lapsensa päiväkotiin. Tällöin koettiin, että matka on lapselle turvallisin, kun se kuljetaan oman huoltajan kanssa.

Matka ala-asteelle koettiin melko turvalliseksi. Se sai keskiarvon 7,11. Yläaste ja lukio saivat melkein saman arvosanan tarkasteltaessa matkan turvallisuutta. Yläastelaisten matkan turvallisuus sai keskiarvon 6,96 ja lukiolaisten 6,95. Nämä saattavat olla samanarvoisia siksi, että yläaste ja lukio sijaitsevat usein samassa paikassa jolloin matka kuljetaan samoilla kulkuvälineillä. Ammattikouluun oli keskimäärin pidempi matka kuin esimerkiksi lukioon, mutta matka arvioitiin silti turvallisemmaksi. Keskiarvolla 7,13 se oli turvallisempi kuin kaksi edellä mainittua (Kuvio 35). Tämä on yllättävää, koska yläasteelle, lukioon ja ammattikouluun kuljetaan yleensä samoilla kulkuvälineillä eli esimerkiksi bussilla tai taksilla.

	10	7	4	Yhteensä	Keskiarvo
päiväkotiin	42	32	16	90	7,87
ala-asteelle	26	33	23	82	7,11
yläasteelle	16	38	17	71	6,96
lukioon	8	38	9	55	6,95
ammattikouluun	9	30	7	46	7,13

Kuvio 35: Koulumatkan turvallisuus

Päiväkotiin kuljetaan yleensä omalla autolla ja harvoissa tapauksissa, joissa päiväkoti sijaitsee lähellä, jalan. Ala-asteelle taksikyyditys oli yleisin, mutta myös bussia käytettiin paljon ja jonkin verran omaa autoa. Yläasteelle ja lukioon kuljettiin sekä taksilla, että bussilla ja

suurin osa ammattikoululaisista matkusti kouluun bussilla. Muutamat koululaiset kulkivat koulumatkan myös esimerkiksi polkupyörällä. Koulutietä pidettiin yleisesti melko turvallisena ja matkaa päiväkotiin turvallisena, sillä se tehtiin yleensä omalla autolla. Pidemmät matkat esimerkiksi lukioon ja ammattikouluun eivät enää vaikuttaneet niin turvallisilta, koska ne kuljettiin yleensä bussilla tai esimerkiksi mopoilla ja skoottereilla. Kysymykseen vastanneita oli 119 kappaletta.

5.3.4 Perheen tarvitsemien tavaroiden hankinta

Kysyttäessä mistä vastaajat hankkivat yleisimmät tarvitsemansa tavarat pääsääntöisesti, on melko vaikea arvioida minkäänlaista yleiskuvaa, koska monella vastaajalla oli enemmän kuin yksi paikka josta tavarat hankittiin. Yhteisiä piirteitä vastauksissa kuitenkin oli paljon. Perheet hankkivat päivittäistavaransa, kuten elintarvikkeet ja hygieniatuotteet, yleensä lähikaupastaan tai lähimmän keskustajaman marketista. Tämä ei ole yllättävää, koska päivittäistavaroiden takia ei yleensä lähdetä omaa kotikuntaa kauemmas kuten esimerkiksi erikoisempia tavaroita hankittaessa. Osa vastaajista hoiti päivittäistavaraostoksensa työmatkojensa yhteydessä työpaikkakunnallaan, jolloin talouden rahat menivät toiseen kuntaan, pois kotikunnasta. Pidemmän työmatkan yhteydessä tehty ostosreissu säästää vapaa-aikaa, koska työmatka ja kaupassa käynti voidaan yhdistää.

Harvemmin hankittavat tavarat, kuten vaatteet, kengät ja muotitavarat hankittiin pääsääntöisesti pääkaupunkiseudulta. Helsinki, Espoo ja Vantaa olivat yleisimmät paikat joista vastaajat hankkivat nämä tavarat. Tämä on melko arvattavaa, koska näissä isommissa kaupungeissa sijaitsee monta isoa ostoskeskusta, kuten Forum Helsingissä ja Sello Espoossa. Myös taajamien läheisissä suurissa kaupungeissa kuten Lohja, Salo ja Tammisaari hoidettiin näitä asioita, mutta niissä valikoima ei ehkä ole yhtä kattava kuin esimerkiksi Helsingissä. Internet oli myös yleinen ostospaikka hankittaessa muotitavaroita.

Lastentarvikkeet ja urheilutarvikkeet ostettiin myös suurimmaksi osaksi pääkaupunkiseudulta. Osa hankki näitä lähikuntien suurimmista marketeista ja kauppakeskuksista. Internetin kautta näitä tilattiin myös jonkin verran. Osa urheilutarvikkeista hankittiin paikallisista erikoisliikkeistä. Paikallisissa liikkeissä ei ollut kuitenkaan yhtä suurta valikoimaa kuin pääkaupunkiseudun liikkeissä, joten erityistarpeisiin tarvittavat hankinnat oli pakko hakea kauempaa.

Puutarhatarvikkeet, autoilutarvikkeet ja rakentamisen tarvikkeet hankittiin, mikäli mahdollista, omasta kunnasta. Osa näistä, erityisesti autoilutarvikkeet, hankittiin myös pääkaupunkiseudulta. Internetiä käytettiin yhtenä ostostentekokanavana oikeastaan kaikissa näistä vaihtoehdoista. Internet kasvattaa selvästi suosiotaan ostospaikkana ainakin haja-

asutusalueilla asuvien keskuudessa, missä välimatkat ovat pitkät. Internetissä ostoksia tehtäessä aikaa säästyy myös muihin askareisiin eivätkä kulkemiskustannukset nouse. Ostamalla omasta kunnasta pyritään tukemaan paikallista yrittäjyyttä. Näin pyritään säilyttämään palveluita myös omalla kotipaikkakunnalla ja ehkäisemään kaiken keskittymistä pääkaupunkiseudulle.

5.3.5 Palvelujen saavutettavuus

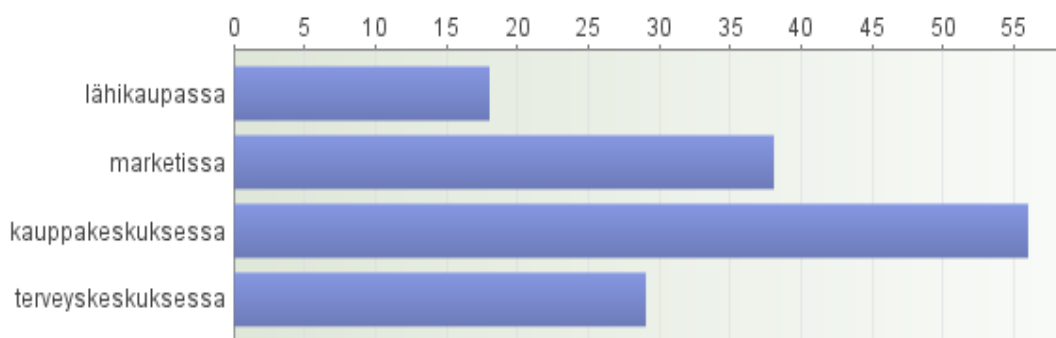
Kyselyssä pyydettiin vastaajia kertomaan siitä, kuinka pitkä matka heillä on lähimpään lähikauppaan, markettiin, kauppakeskukseen ja terveyskeskukseen. Kysyimme myös kuinka monesti he asioivat näissä ja millä he yleensä kulkevat edellä mainittuihin. Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, olisiko matka mahdollista tehdä joukkoliikennettä käyttäen.

Matka lähimpään lähikauppaan oli keskimäärin 6,3 km ja siellä käytiin keskimäärin kaksi kertaa viikossa. Yleensä matka tehtiin autolla, mutta harvoissa tapauksissa joissa matka on lyhyt, myös jalan. Moni vastaajista teki päivittäistavaroiden hankinnan juuri lähimmästä lähikaupasta. Joillekin lähin lähikauppa merkitsi myös lähintä markettia.

Lähimmässä marketissa käytiin keskimäärin neljästi kuukaudessa ja se sijaitsi noin 14,6 kilometrin päässä. Matka sinne tehtiin yleensä omalla autolla. Marketteja käytettiin useammin ostospaikkoina kuin esimerkiksi lähikauppoja. Moni vastaaja valitsi mieluummin lähimmän marketin kuin lähikaupan, vaikka markettiin olisi pidempi matka kuin lähikauppaan. Marketissa asiointi on edullisempaa kuin lähikaupassa ja jos kummassakin käymiseen käytetään autoa, niin silloin on liikkumisen kannalta merkityksetöntä, kummassa asioi.

Matka lähimpään kauppakeskukseen oli keskimäärin 27 kilometriä ja siellä käytiin noin kolme kertaa kuukaudessa. Matka tehtiin omalla autolla, mutta oli osassa kunnista mahdollista tehdä myös joukkoliikennettä käyttäen. Kunnat, joista pääsi lähimpään kauppakeskukseen julkisilla kulkuvälineillä, olivat yleensä sellaisia joissa on mahdollisuus käyttää esimerkiksi junaa.

Terveyskeskukseen liikuttiin yleensä omalla autolla, mutta vaihtoehtoisesti myös joko jalan tai taksilla. Matka lähimpään terveyskeskukseen oli keskimäärin 11,3 kilometriä. Luonnollisestikaan terveyskeskuksessa ei asioitu kovin usein, vain silloin kun on tarvetta. Keskimäärin terveyskeskuksessa käytiin kolme kertaa vuodessa.



Kuvio 36: Joukkoliikenteen käyttömahdollisuus asioidessa (kpl)

Vastauksista huomaa hyvin, miksi joukkoliikennepalveluja tarvitaan lisää moneen kuntaan. Useampi vastaaja sanoi, ettei edellä mainittuihin paikkoihin ole mahdollista päästä jos ei omista autoa. Välimatkat palveluihin olivat pitkiä. Vastaajista alle 20 kappaletta sanoi voivansa käyttää joukkoliikenne palveluja asioidessaan lähikaupassa. Marketissa asioidessa joukkoliikennettä oli mahdollisuus käyttää lähes 40 vastaajan kohdalla.

Eniten joukkoliikennettä oli mahdollista käyttää asioitaessa lähimmässä kauppakeskuksessa. Reilulla 55 vastaajalla oli mahdollisuus tähän. Asiaan vaikuttaa varmasti se, että kauppakeskukset ovat suurissa kaupungeissa joihin kuljettaessa julkisten kulkuvälineiden tarjonta on parempaa. Terveyskeskukseen kuljettaessa lähemmäs 30 vastaajan mielestä oli mahdollista käyttää joukkoliikennettä (Kuvio 36).

5.3.6 Millaisia palveluja toivotaan lisää ja minne

Useat vastaajat toivoivat lähimpään keskustaajamaansa enemmän palveluita. Monet toivoivat lisää erikoiskauppoja ja vaatekauppoja lähikeskukseen. Usea vastaaja mainitsi myös sen, että olisi hyvä jos kuntaan perustettaisiin urheilu- tai uimahalli, jolloin harrastusmahdollisuudet kunnassa paranisivat. Vastaajien toiveet paremmista palveluista ovat ymmärrettäviä, koska maaseudulta on karsittu paljon palveluita viime vuosina. Lisäksi palvelut oli usein keskitetty isoimpaan lähimpään keskukseen, jolloin oma keskustaajama saattoi menettää palveluita sinne.

Vapaa-ajanpalveluita toivottiin lisää, esimerkiksi kahviloita ja ravintoloita, haluttiin lähistölle. Toivomuksissa oli myös aikuiskoulutuksen järjestäminen lähikunnissa, jolloin esimerkiksi työttömäksi jääneet voivat kehittää itseään. Kerhoja ja kouluja haluttiin perustettavaksi lisää. Tämä on ratkaisu lasten pitkiin koulumatkoihin. Tällöin alueille tarvitaan kuitenkin enemmän muuttajia ja uusia asukkaita, jotta uusien koulujen

perustaminen ja ylläpito on järkevää. Monessa kunnassa toivottiin paikallista elokuvatarjontaa parannettavan ja joka kunnassa tulee olla oma elokuvateatteri. Toisaalta, jos jokaisessa kunnassa on oma elokuvateatteri, riittääkö niihin tarpeeksi maksavia asiakkaita teatterien pitämiseksi elinvoimaisena.

Asukkaat toivoivat lähistölle myös kilpailevia lähikauppoja hintatason säilyttämiseksi kohtuullisena. Jos kuntakeskuksessa on vain yksi lähikauppa, hintataso on siellä usein korkea kilpailun puuttuessa. Tällöin moni kuluttaja varmasti valitsee mieluummin lähimmän marketin, vaikka sinne onkin enemmän matkaa. Kilpailun lisääntyessä lähikauppojen on pakko laskea hintatasoaan kilpailukykyisemmäksi. Joukkoliikenteeseen kaivattiin parannuksia lähes joka kunnassa, esimerkiksi ne kunnat, joissa oli junarata, toivoivat paljon lisää paikallisjunavuoroja. Myös terveystalouteen ja hammashuoltoon haluttiin kehitystä.

On ristiriitaista, että vastaajat haluavat maaseudulle mahdollisimman paljon ja monipuolisempia palveluita. Vastauksista sai sellaisen kuvan, että palveluiden pitää olla samaa tasoa kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla. Kaikenlaisten kulutustavaroiden ja erikoistavaroiden tulee löytyä mahdollisimman läheltä. Samalla vastaajat kuitenkin haluavat, että maaseutu pidetään maaseutuna. Perinteisellä maaseudulla palveluita on harvassa eivätkä ne voi kattaa aivan jokaisen erityistarpeita.

5.3.7 Miten palveluja kehitettäisiin

Vastaajat saivat esittää ideoita myös siitä, miten heidän haluamiensa palvelujen tarjontaa voitaisiin kehittää. Suurin osa oli sitä mieltä, että siinä onnistutaan parhaiten, mikäli yrittäjyyttä tuetaan enemmän. Uusia yrittäjiä pitää houkuttaa lisää monen kunnan alueelle. Lisää rahaa palveluiden kehittämiseen on saatava, jotta jotain tapahtuisi. Veroäyrin muutoksillakin voi monen vastaajan mielestä tehdä jotain palveluiden kehittämisen eteen. Moni vastaaja oli kuitenkin sitä mieltä, että veroja pitää laskea. Tämä on hieman ristiriitaista, koska rahaa toivotaan kuntiin lisää palvelujen kehittämiseksi, mutta siitä ei olla valmiita maksamaan yhtään enempää. Vastaajien mielestä rahan kuului tulla valtiolta, mutta valtiolle rahat tulevat veronmaksusta.

Moni vastaaja uskoi kuntien välisen yhteistyön parantavan kuntien palvelutarjontamahdollisuuksia. Kuntaliitoksilla palveluita keskitetään, mutta niihin voitaisiin panostaa enemmän. Toisaalta monet eivät halunneet palveluiden lähtevän omasta kunnasta kuntaliitosten myötä. Kuntaliitosten hyötynä kuntalaiset voivat saada myös monen toivomia erikoispalveluita, kuten ekologisia tavaroita myyviä kauppoja.

Vastaajat toivoivat päättäjiltä aktiivisuutta palveluiden kehittämisen suhteen. Päättäjien tulee huomioida eri-ikäisten asukkaiden erilaiset palvelun tarpeet. Kunnissa palveluita tulee kehittää vastaamaan niin nuorien kuin vanhojenkin tarpeita, jolloin kuntaan ei keskity esimerkiksi vain vanhempia asukkaita.

Julkista liikennettä voi kehittää ammattilaisten toimesta, esimerkiksi paikallisten taksiryttäjien toimesta. Joukkoliikenne oli monen vastaajan kehitysehdotusten kohteena. Se koettiin usein liian vähäiseksi ja sitä halutaan ehdottomasti lisää. Vastaajat halusivat sekä enemmän vuoroja esimerkiksi bussiliikenteeseen, että erilaisia mahdollisuuksia joukkoliikenteessä. Moni halusi esimerkiksi junaliikennettä alueille joilla sitä ei vielä ole. Vastaajat toivoivat, että kuntia kehitetään perustamalla lisää tontteja, jotta alueelle muuttaa uusia asukkaita, jolloin palveluiden tarve kasvaa ja niitä ehkä pyritään perustamaan lisää.

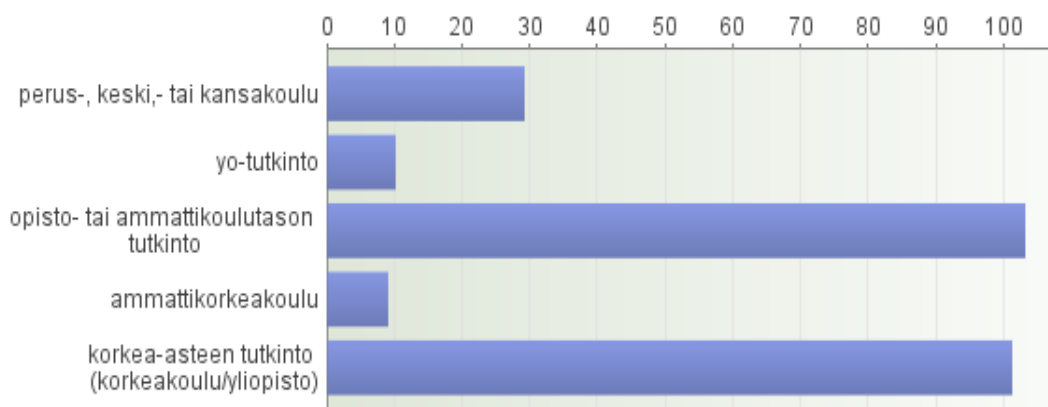
5.4 Työssäkäynti

Suurin osa vastanneista työssäkävistä pendelöi töihin entiseen työpaikkaansa eikä ollut vaihtanut kulkutapaa muuttaessaan uudelle asuinkunnalle. Suurimmalle osalle vastaajista tämä ei ollut edes mahdollista, sillä vain harvalle oli tarjolla vastaavaa työtä uudessa asuinkunnassa. Usean vastaajan työmatkat olivat yli neljänkymmenen kilometrin mittaisia ja matkan tekoon kului vähintään tunti. Moni vastaaja kertoi asuinpaikan valintaan vaikuttaneen myös sen, kuinka pitkäksi ja hankalaksi työmatkan kulkutapa entiseen työpaikkaan tulee. Tässä tulee ottaa huomioon myös se, että joukkoliikenneyhteydet olivat useassa taajamassa puutteelliset.

5.4.1 Koulutus

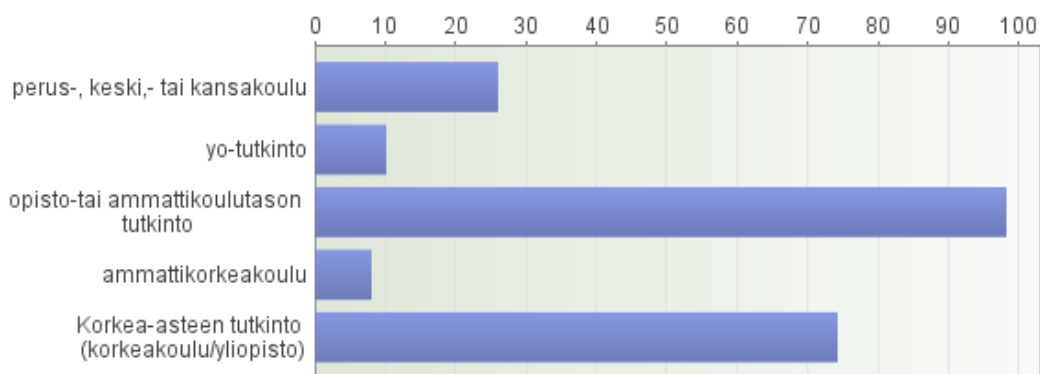
Taustatiedoiksi kysyimme vastaajilta heidän koulutustaan asteikolla, kansa-, keski- tai peruskoulu, ylioppilastutkinto, opisto- tai ammattikoulututkinto vai yliopisto tai korkeakoulututkinto. Vastauksia kysymykseen saimme 252 kappaletta.

Monet vastaajista olivat suorittaneet korkeakoulutason tutkinnon, noin 43,7 prosenttia. Korkeakoulututkinnon suorittaneita vastaajia oli 110 kappaletta (Kuvio 37). Tämä luku saadaan lisäämällä ammattikorkeakoulun käyneiden määrä korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden määrään. Myös opisto- tai ammattikoulututkinto oli edelleen suosittu, sillä 40,9 vastaajista oli toisen asteen tutkinto (Kuvio 37). 4 prosenttia vastaajista oli koulutukseltaan vain ylioppilas. Harva jättää enää koulutuksensa peruskoulutasolle, ja vastaajistakin näin oli vain 11,5 prosentilla (Kuvio 37).



Kuvio 37: Vastaajan koulutus (kpl)

Vastaajien puolisoista (216 vastausta) peruskoulutason tutkinto oli 12 prosentilla vastaajista. Pelkästään ylioppilastutkinto oli 4,6 prosentilla vastanneista, mutta toki monella ammattikoulututkinnon suorittaneista oli suorittettuna myös ylioppilastutkinto. Toisen asteen tutkinto oli 45,4 prosentilla vastaajien puolisoista. Korkeakoulutason tutkinto oli 38 prosentilla vastaajien puolisoista (Kuvio 38).

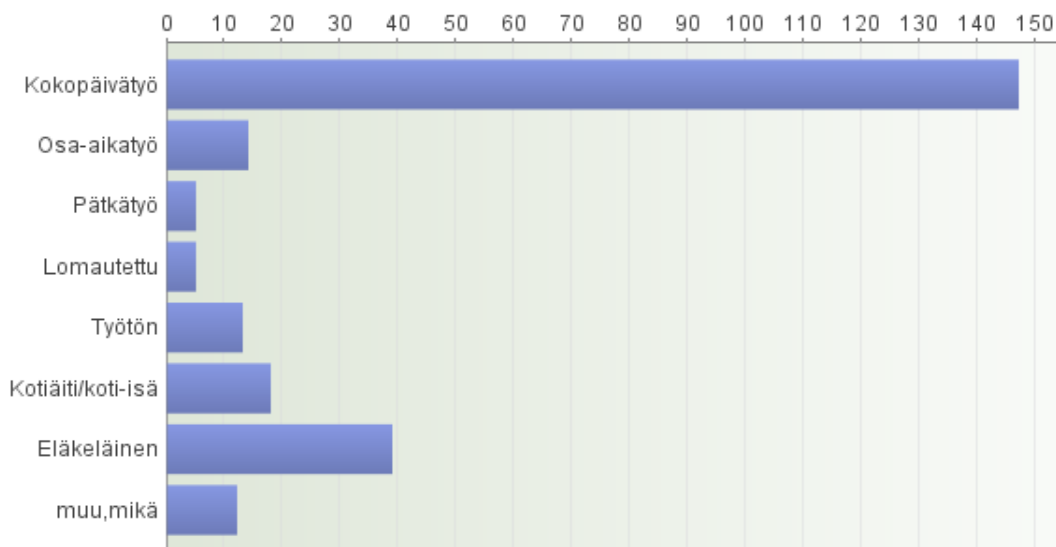


Kuvio 38: Vastaajan puolison koulutus (kpl)

5.4.2 Työtilanne

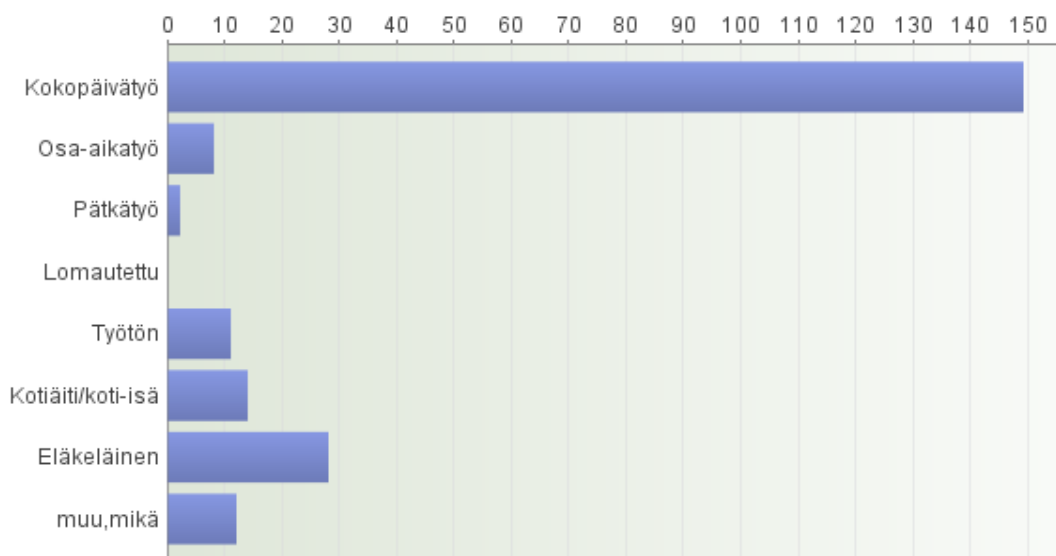
Työtilannetta kysimme seuraavilla vastausvaihtoehdoilla; kokopäivätyö, osa-aikatyö, pätkätyö, lomautettu, työtön, kotiäiti tai koti-isä, eläkeläinen tai joku muu. Työtilanteen osalta vastaajien hajonta oli aika suuri, sillä jokaiseen tuli vastauksia. Suurin osa oli kokopäivätyössä, 147 kappaletta, ja moni myös eläkkeellä, sillä iso osa vastaajista oli maalle muuttaneita, eläkkeelle jääneitä ihmisiä. Todella harva vastaajista oli lomautettuna, mikä on

yllätys ajateltaessa taloudellista tilannetta (Kuvio 39). Toisaalta, moni työttömänä oleva vastaaja oli arvioinut työtilanteensa sen mukaan mitä se oli ennen työttömäksi jäämistä.



Kuvio 39: Vastaajan työtilanne (kpl)

Vastaajien puolisoiden työtilannetta arvioidessa hajonta oli melko samanlainen kuin vastaajien kohdalla. Suurin osa oli kokopäivätyössä, 149 kappaletta (Kuvio 40). Puolisoista kukaan ei ollut lomautettuna ja eläkkeellä oleviakin oli vähemmän kuin vastaajien joukossa. Vastaajista 39 oli eläkkeellä, kun taas puolisoista 28 kappaletta oli eläkkeellä (Kuviot 39 ja 40).

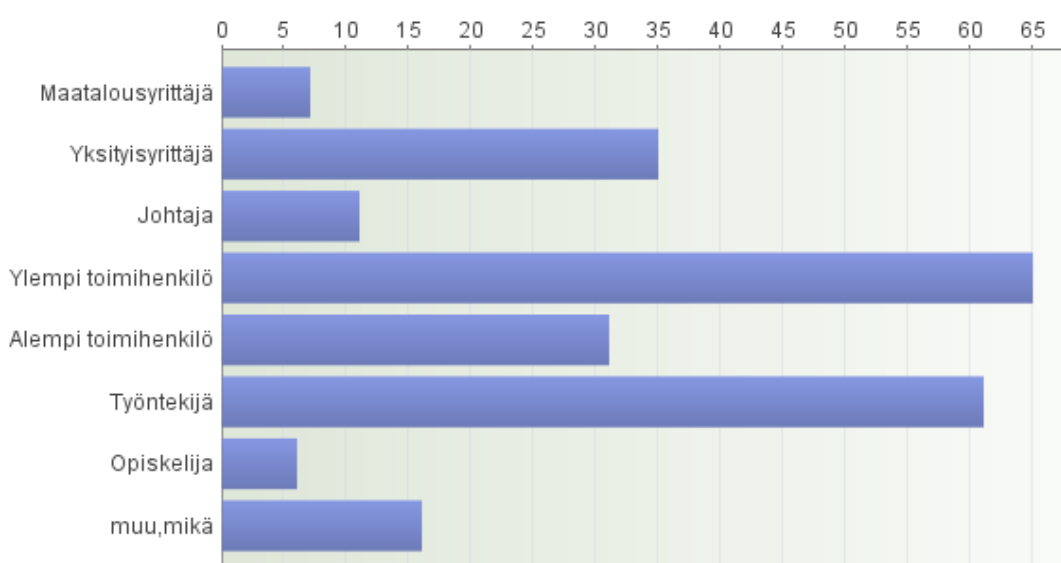


Kuvio 40: Vastaajan puolison työtilanne (kpl)

5.4.3 Ammattikuva

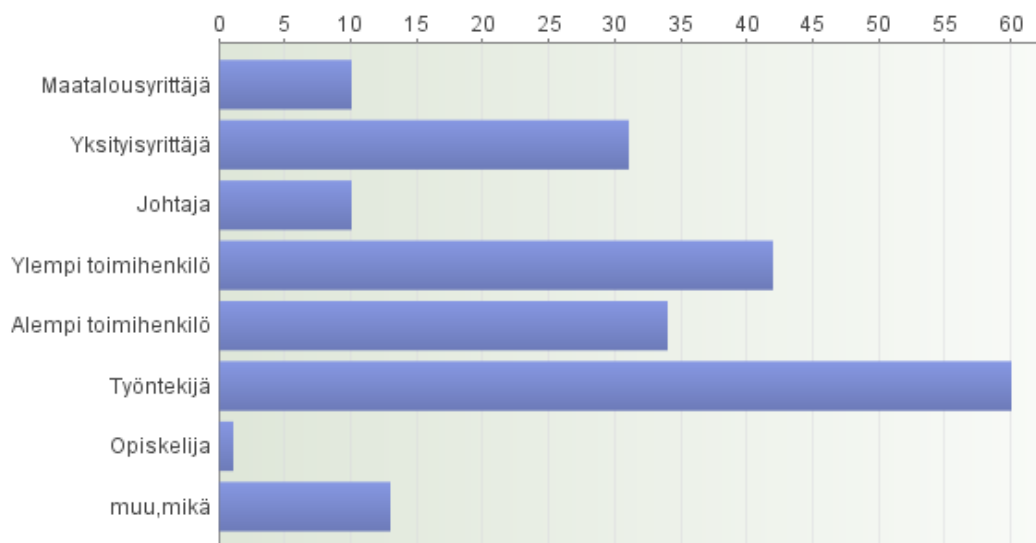
Ammattikuvaa kysyimme seuraavilla vaihtoehdoilla; maatalousyrittäjä, yksityisyrittäjä, johtaja, ylempi toimihenkilö, alempi toimihenkilö, työntekijä, opiskelija tai joku muu. Monet vastaajat käsittivät joku muu-vaihtoehdon usein yksityisyrittäjäksi tai yrittäjäksi. Myös työtön saatettiin joissakin tapauksissa yhdistää joku muu- vaihtoehtoon. Yksityisyrittäjä ja maatalousyrittäjä menivät myös sekaisin vastaajilla. Osa vastaajista oli valinnut useamman vastausvaihtoehdon, joten jouduimme karsimaan osan vaihtoehdoista pois. Tähän syynä olivat Webropol-ohjelman rajoitukset käsiteltävän tiedon määrästä.

Vastaajista suurin osa oli ylempiä toimihenkilöitä, 28 prosenttia eli 65 kappaletta. Työntekijöitä oli melkein yhtä paljon, 26,3 prosenttia mikä tarkoittaa 61 vastaajaa. Kaikkiaan vastaajia oli 232 tässä kysymyksessä. Yksityisyrittäjiä ja alempia toimihenkilöitä oli seuraavaksi eniten vastaajista. Yksityisyrittäjiä oli 35 ja alempia toimihenkilöitä 31. Vähiten vastaajien joukossa oli opiskelijoita, kuusi kappaletta (Kuvio 41).



Kuvio 41: Vastaajan ammattikuva (kpl)

Vastaajien puolisojen joukossa eniten oli työntekijöitä, 29,9 prosenttia mikä oli 60 kappaletta 201 vastaajan joukosta. Seuraavaksi eniten vastaajien määrästä oli ylempiä toimihenkilöitä, 42 vastaajaa. Tässäkin joukossa opiskelijat olivat pienin ryhmä, sillä heitä oli vain yksi kappale vastaajien puolisoista. Yksityisyrittäjiä oli melkein yhtä paljon kuin alempia toimihenkilöitä, 31 kappaletta (Kuvio 42).



Kuvio 42: Vastaajan puolison ammattikuva (kpl)

5.4.4 Työpaikan sijainti

Kysyimme vastaajilta myös heidän työpaikkansa sijaintia, työmatkaansa ja matkan kulkutapaan liittyvistä asioista. Vastauksia oli mielenkiintoista analysoida, sillä yllättävän moni valitsee asuinpaikan niin kaukaa työpaikastaan, että työmatkoihin meni päivittäin vähintään kaksi tuntia ja matkakustannukset nousevat melko suuriksi. Suuria matkakustannuksia kompensoidaan sillä, että maalla on halvempaa asua kuin kaupungissa. Maalta isompi asunto saadaan halvemmalla kuin kaupungista, mutta samalla on huomioitava, että työmatka pitenee, jollei löydä töitä omasta kotikunnasta. Yllättävän moni oli valmis tähän, löytäessään itselleen ja perheelleen ihanteellisen asuinpaikan.

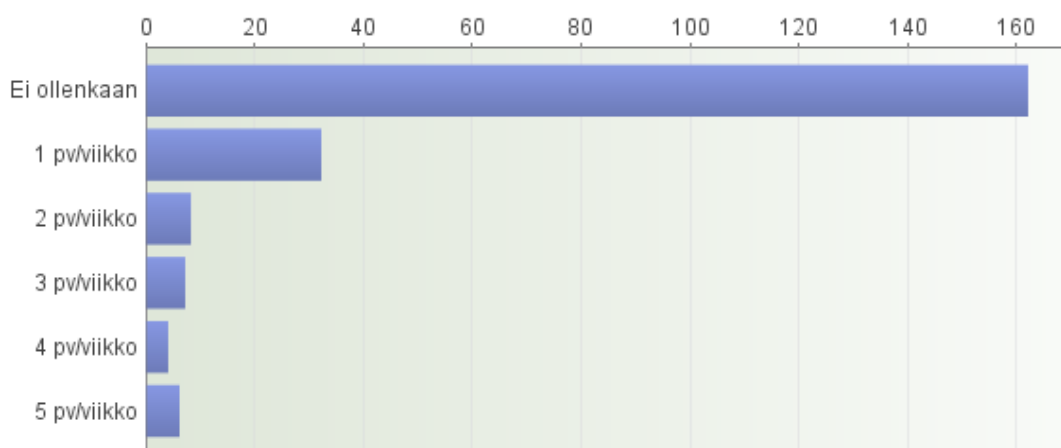
Suurin osa työssäkäyvistä vastaajista oli töissä entisessä työpaikassaan ja pendelöi sinne. Työpaikka sijaitsi yleensä pääkaupunkiseudulla tai lähimmässä suuremmissa kunnassa. Harva oli töissä omassa kotikunnassaan. Tähän syynä oli varmasti se, että kaikissa asuinkunnissa ei ole niin laajaa työtarjontaa kuin isoissa kaupungeissa. Toisaalta, jos vastaajilla oli varma työpaikka vaikka vähän kauempanakin, niin miksi siitä pitäisi luopua vaikka asuu kauempana.

Vastaajien puolisoitten työpaikan sijainnissa tilanne oli melko samanlainen kuin vastaajilla, koska moni puolisoistakin kävi töissä edellisessä asuinkunnassa matkasta huolimatta. Monella vastaajalla ja puolisoilla oli sama työpaikan sijainti kunta, mutta silti moni kulki töihin omalla autolla.

5.4.5 Etätöiden mahdollisuudet

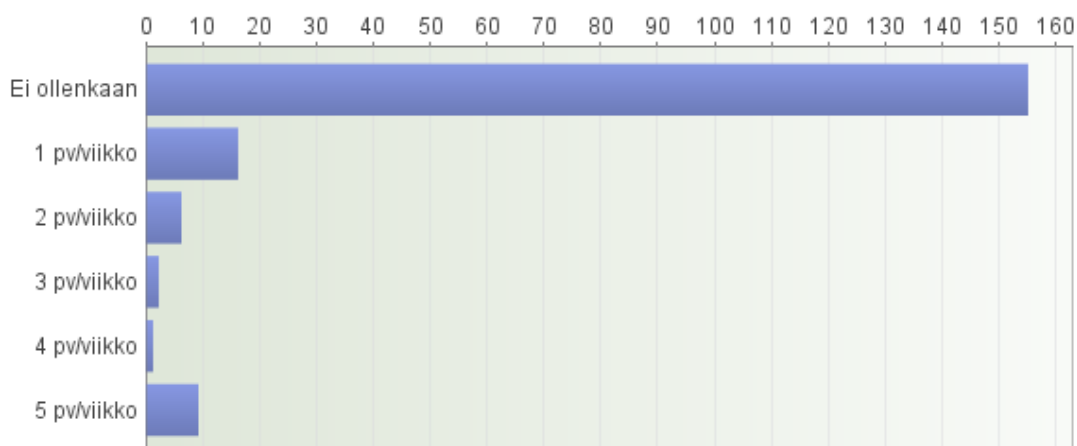
Etätöitä tehtiin yllättävän vähän siihen nähden, että monen vastaajan työmatka oli pitkä. Odotimme, että nykyajan tietoyhteiskunnassa etätöet olisivat paljon suositumpi tapa tehdä töitä. Osasyynä etätöiden vähyyteen saattaa olla se, että osa vastaajista mainitsi tietoliikenneyhteyksien olevan haja-asutusalueella lähes olemattomat, jolloin töiden teko ei onnistu niin helposti. Osassa työpaikoista etätöiden teko mahdollisuutta ei edes ollut.

Kysyimme asukkailta sitä, kuinka monena päivänä viikossa he tekevät etätöitä. Kysymykseen vastasi 219 vastaajaa. Vastaajista hieman yli 160 kappaletta, eli 74 prosenttia, ei tehnyt ollenkaan etätöitä. 32 vastaajaa ilmoitti tekevänsä etätöitä kerran viikossa. Vain kuusi vastaajaa ilmoitti tekevänsä viitenä päivänä viikossa etätöitä (Kuvio 43).



Kuvio 43: Vastaajan tekemien etätöiden määrä viikossa (kpl)

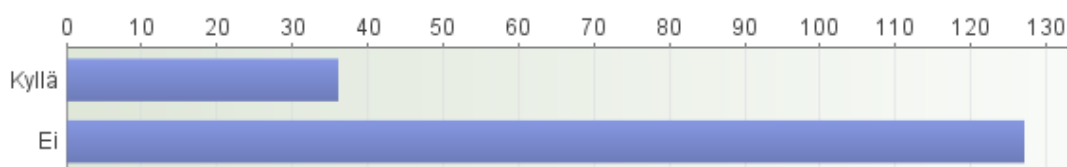
Puolisoiden etätöimahdollisuuksia kysyttäessä kysymykseen vastasi 189 vastaajaa. Vastaajien puolisoista 155, eli 82 prosenttia, ei tehnyt ollenkaan etätöitä. Vastaajien puolisoista myös vähemmän teki edes kerran viikossa etätöitä (Kuvio 44). 16 kappaletta vastaajien puolisoista teki kerran viikossa etätöitä, kun taas vastaajista 32 kappaletta työskenteli kerran viikossa etätöinä.



Kuvio 44: Vastajan puolison tekemien etätöiden määrä viikossa (kpl)

5.4.6 Työtarjonta

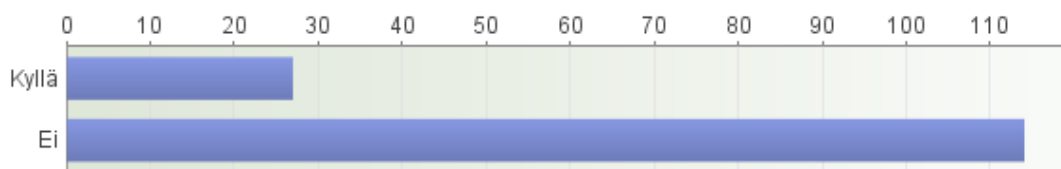
Kyselyssä pyrittiin selvittämään vastaajien mahdollisuuksia työntekoon uudessa kotikunnassaan. Kysyimme heiltä, onko heidän ammatiaan vastaavaa työtä tarjolla kotikunnassa ja ottaisivatko he työn vastaan, mikäli sellaista olisi tarjolla. Kysyimme myös ovatko vastaajat etsineet töitä kotikunnastaan, mikäli käyvät töissä sen ulkopuolella. Suurin osa vastaajista, jotka työskentelevät kotikuntansa ulkopuolella, eivät etsineet töitä omasta kunnasta. 163 vastaajasta 127 ei etsinyt töitä omasta kunnasta (Kuvio 45).



Kuvio 45: Jos vastaaja käy töissä kotikunnan ulkopuolella, etsiikö hän töitä omasta kunnasta (kpl)

Vastauksista tulee ilmi, että suurin osa vastaajista, jotka käyvät töissä kotikuntansa ulkopuolella, olivat tyytyväisiä entiseen työpaikkaansa eivätkä etsineet töitä kotipaikkakunnaltaan. Saattaa tosin olla, että he olivat etsineet ammatiaan vastaavaa työtä kotikunnasta, mutta sitä ei ollut tarjolla tai heillä ei ollut tietoa siitä, onko sellaista tarjolla.

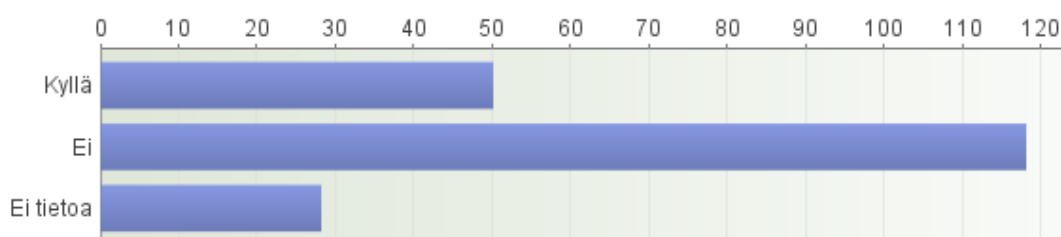
Vastaajien puolisoista ei myöskään kovin moni etsinyt töitä omasta kunnasta. 141 vastaajan puolisoista vain 27 etsi töitä omasta asuinkunnastaan. Vastaajien puolisoista 114 ei siis etsinyt töitä omasta kunnastaan, vaan kävi mieluummin kauempana töissä (Kuvio 46).



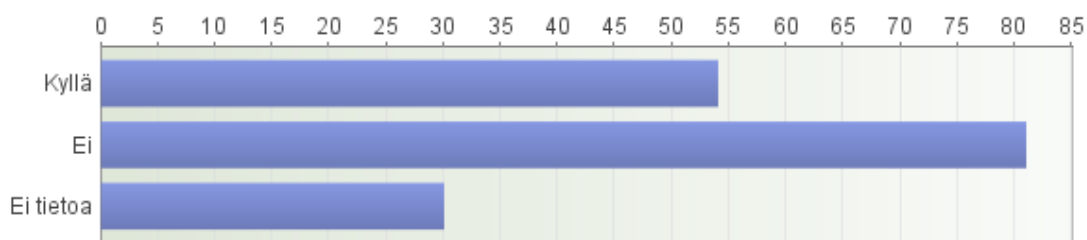
Kuvio 46: Etsiikö vastaajan puoliso töitä omasta kunnasta (kpl)

Kysyttäessä onko vastaajien ammattia vastaavaa työtä tarjolla omassa kunnassa, 196 vastaajasta vain 50 kertoi, että oman alan töitä olisi tarjolla myös omassa kunnassa (Kuvio 47). Tähän kysymykseen myönteisesti vastanneita oli enemmän, kuin kysymykseen etsiikö vastaaja töitä omasta kunnasta, myönteisesti vastanneita. Tämä tarkoittaa sitä, että vastaajat olivat tyytyväisiä nykyiseen työpaikkaansa ja pendelöivät mieluummin pitkiäkin työmatkoja, kuin vaihtavat työpaikkaa. Toisaalta, 28 vastaajaa ei edes tiennyt olisiko oman alan töitä tarjolla kotikunnassa (Kuvio 47).

Kysyttäessä vastaajien puolisoitten työtarjonnasta omassa kunnassa, vastasi 165 vastaajaa. Näistä 54 vastaajaa oli sitä mieltä, että puolison ammattia vastaavaa työtä olisi tarjolla omassa kunnassa. 30 vastaajalla ei kuitenkaan ollut tietoa, olisiko puolison ammattia vastaavaa työtä tarjolla kotikunnassa (Kuvio 48). Vastauksista huomaa, että ammattia vastaavaa työtä olisi tarjolla myös puolisoille, mutta heistäkin moni valitsi mieluummin pendelöinnin kauempana sijaitsevalle työpaikalle.

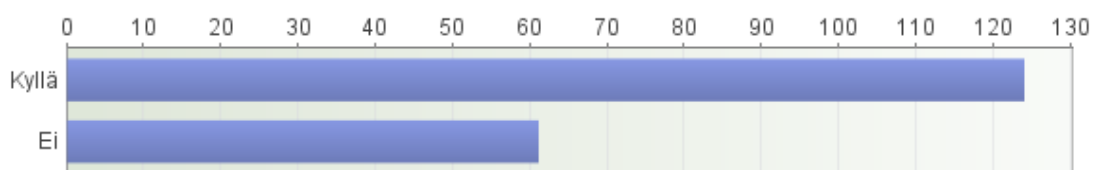


Kuvio 47: Onko vastaajan ammattia vastaavaa työtä tarjolla omassa kunnassa (kpl)



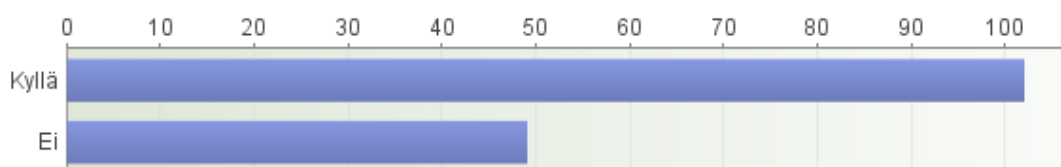
Kuvio 48: Onko vastaajan puolison ammattia vastaavaa työtä tarjolla omassa kunnassa (kpl)

Osa vastaajista ja heidän puolisoistaan olisivat valmiita vaihtamaan työpaikkaa omalle paikkakunnalleen, mikäli heille sellaista tarjottaisiin. Harvassa kunnassa kuitenkin oli vastausten perusteella tarjolla koulutusta vastaavaa työtä. 185 vastaajasta 124 ottaisi vastaan ammattiaan vastaavan työn lähimmästä kuntakeskuksesta, jos sellainen olisi tarjolla. 61 vastaajaa ei kuitenkaan ottaisi työtä lähimmästä kuntakeskuksesta, vaan piti nykyistä työpaikkaansa parempana eikä vaihtaisi sitä (Kuvio 49).



Kuvio 49: Ottaisiko vastaaja vastaan ammattiaan vastaavan työn lähimmästä kuntakeskuksesta (kpl)

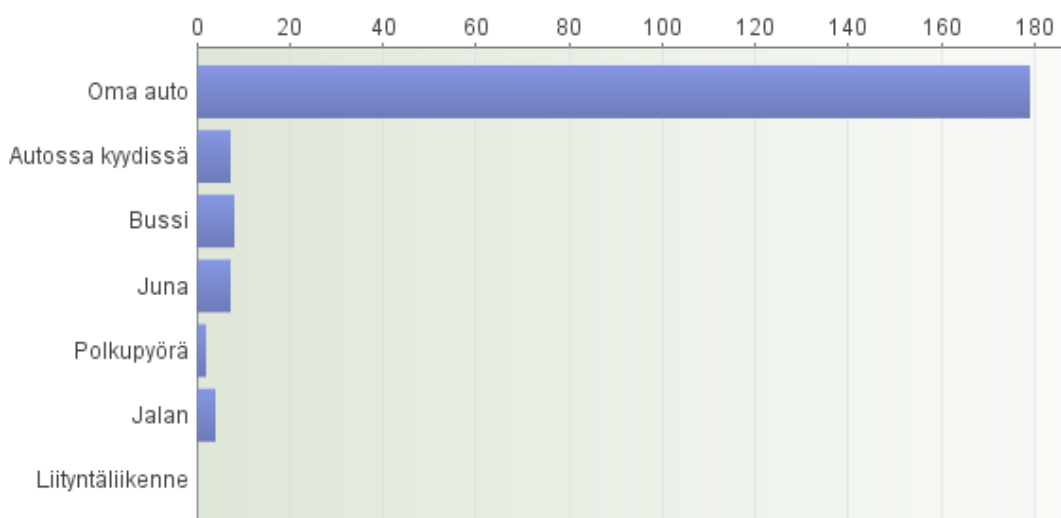
Vastaajien puolisoista taas 151 vastanneesta 102 ottaisi työn vastaan lähimmästä kuntakeskuksesta. 49 kuitenkin pendelöi mieluummin kauemmas mieluisalle työpaikalle (Kuvio 50).



Kuvio 50: Ottaisiko vastaajan puoliso vastaan ammattiaan vastaavan työn lähimmästä kuntakeskuksesta (kpl)

5.4.7 Työmatkan kulkutapa ja pituus

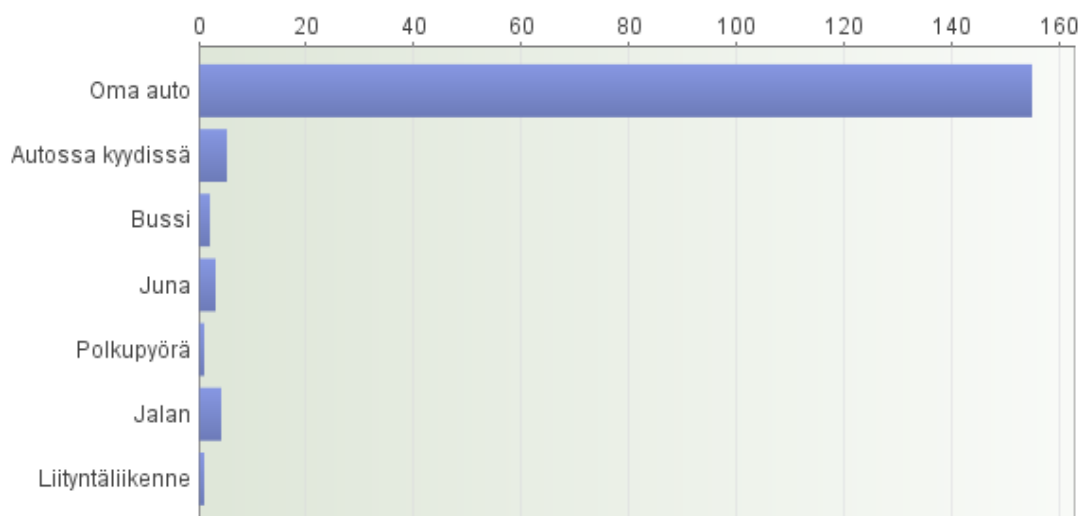
Suurin osa työmatkalaisista pendelöi työpaikalleen. Työmatkat saattoivat olla joillakin todella pitkiä. Työmatkan keskimääräinen pituus vastaajilla oli 47,75 kilometriä. Matkaan kului keskimääräisesti noin 50 minuuttia. Ja heidän puolisoidensa työmatka oli keskimäärin 42 kilometriä pitkä. Puolisoilla matkaan kului noin 42 minuuttia. Usealla vastaajalla ja puolisoilla työmatkaan kului kuitenkin reilusti yli tunti.



Kuvio 51: Vastaajan työmatkan kulkutapa (kpl)

Oman auton käyttö työmatkoilla oli suurimmalle osalle vastaajista välttämättömyys, sillä joukkoliikennettä haja-asutusalueilla oli todella vähän. Vain muutama käytti joukkoliikennettä apunaan työmatkoja kulkiessaan, ja tällöinkin osan matkasta joutui tekemään omalla autolla. Monella oman auton käyttö oli enemmän valintakysymys, koska käytettäessä omaa autoa voidaan esimerkiksi käydä kaupassa työmatkan yhteydessä ja näin säästää aikaa. 207 vastaajasta 179 käytti omaa autoa työmatkojen kulkemiseen. Tämä on 86,5 prosenttia vastaajien määrästä. Vastaajista kukaan ei käyttänyt esimerkiksi liityntäliikennettä, ja esimerkiksi bussilla kulki vain kahdeksan vastaajaa (Kuvio 51).

Vastaajien puolisoista reilu 90 prosenttia kulki työmatkat omalla autolla. Tämä oli 155 vastaajaa 171 vastaajasta. Vastaajien puolisoista kuitenkin yksi käytti liityntäliikennettä, mutta vain kaksi kulki bussilla (Kuvio 52). Vastauksista pisti silmään se, että usea vastaaja puolisoineen oli töissä samassa kaupungissa ja samassa kaupunginosassa, mutta käyttivät silti kummatkin omaa autoa työmatkoihin. Oman auton käytöllä haettiin siis helppoutta esimerkiksi työmatkoihin, mutta se ei ollut täysin välttämättömyys maaseudulla asuttaessa.



Kuvio 52: Vastaajan puolison työmatkan kulkutapa (kpl)

5.4.8 Työmatkakustannukset

Vastaajat käyttivät työmatkoihin keskimäärin 188 euroa bensakuluihin ja 39,4 euroa pysäköintiin. Ne vastaajat, jotka käyttivät joukkoliikenteen palveluja kuluttavat niihin noin 121 euroa kuukaudessa. Keskimääräinen bensakulu kuukaudessa oli melko pieni, koska vastaajien joukossa oli useampi vastaaja, joilla kulut ylittävät reilusti 200 euroa kuukaudessa. Joukkoliikenteen kulut vastaajilla olivat melko pienet, mutta julkisia kulkuneuvoja käyttäviä vastaajia oli vain muutama. Joukkoliikenteen käyttö tulee kuitenkin halvemmaksi verrattuna oman auton käyttöön näillä vastaajilla.

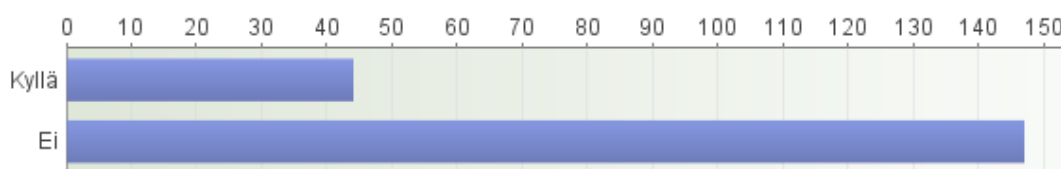
Vastaajien puolisoilla bensakulut olivat 175 euroa kuukaudessa keskimäärin. Pysäköintiin puoliset käyttivät vain noin 20 euroa kuukaudessa ja joukkoliikenne lippuihin 116 euroa. Puolisoiden bensa- ja joukkoliikenne kuluja tarkasteltaessa huomaa myös, että joukkoliikenteen käyttö tulee edullisemmaksi. Joukkoliikenteen palveluiden käyttö oli kuitenkin mahdotonta usealla vastaajalla.

5.4.9 Joukkoliikenteen käyttömahdollisuudet

Joukkoliikenteen käyttömahdollisuudet olivat suurella osalla vastaajista ja heidän puolisoistaan olemattomat. Työmatkoja ei kannattanut tehdä julkisella liikenteellä, sillä niissä harvoissa tapauksissa missä se on edes mahdollista, pidentäisi joukkoliikenteen käyttö työmatkan pituutta vielä entisestään. Bussivuoroja ja junia kulkee niin harvoin, että on kiinni sattumasta ehtiikö juuri oikeaan bussiin. Mikäli oikeasta bussista myöhästyy, joutuu seuraavaa vuoroa odottamaan useamman tunnin ajan.

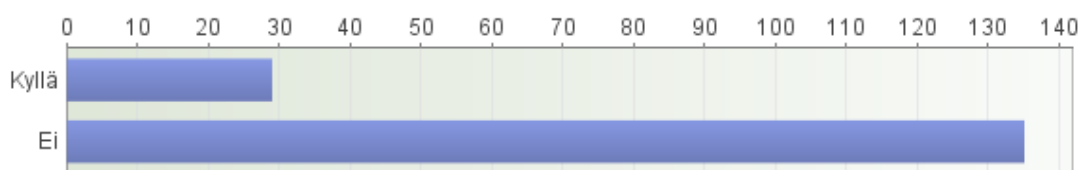
Moni vastaaja moitti joukkoliikenteen käyttämistä myös turhan kalliiksi ja harkitsi tekevänsä työmatkat julkisilla, mikäli lippujen hintoja alennettaisiin. Tässä voidaan pohtia sitä, onko bussilippujen hinnan laskeminen kannattavaa, mikäli matkustajamäärä ei kuitenkaan nouse merkittävästi.

Kysyimme vastaajilta, olisiko työmatka mahdollista tehdä oman auton sijaan joukkoliikenteellä. 191 vastaajasta vain 44 sanoi, että joukkoliikenteen käyttö olisi mahdollista (Kuvio 53). Vastaajilla työmatka kuitenkin pitenisi tällöin huomattavasti ja aikaa kuluisi usealla jopa tunnin enemmän kuin omaa autoa käytettäessä.



Kuvio 53: Onko työmatka mahdollista tehdä joukkoliikenteellä (vastaaja) (kpl)

Puolisoista, 164 vastaajasta, vain 29 ilmoitti joukkoliikenteen käytön mahdolliseksi omalla kohdallaan. Heilläkin matka kuitenkin pitenisi huomattavasti käytettäessä joukkoliikennettä. 135 kertoo joukkoliikenteen käytön mahdottomaksi (Kuvio 54). Moni moitti sitä, että joukkoliikenne oli vaikea saavuttaa. Joukkoliikenteen käyttö olisi mahdollista, mutta esimerkiksi bussipysäkille oli niin pitkä matka että jo siihen tarvitsisi omaa autoa. Näin ollen oman auton käyttö oli vaivattomampaa.

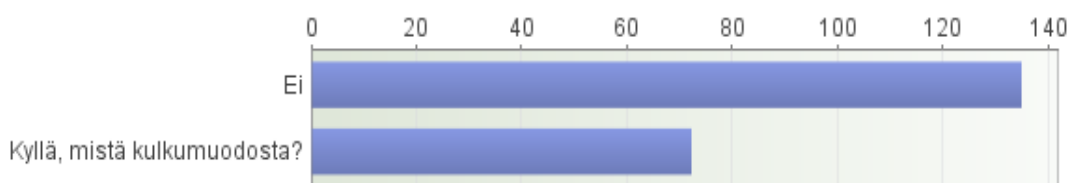


Kuvio 54: Onko työmatka mahdollista tehdä joukkoliikenteellä (puoliso) (kpl)

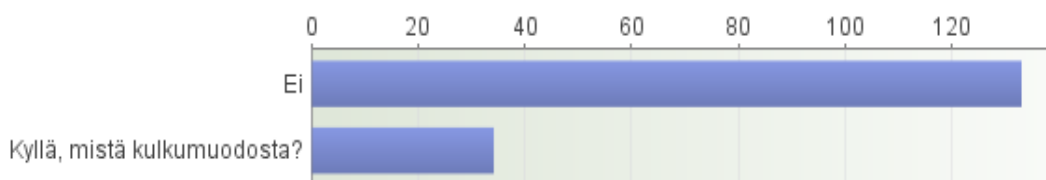
5.4.10 Vaihtuiko työmatkan kulkutapa

Moni vastaajista tai heidän puolisoistaan ei ollut vaihtanut työmatkan kulkutapaa muuttaessaan haja-asutusalueelle. 207 vastaajasta 135 ei ollut vaihtanut työmatkan kulkutapaa, vaikka muuttikin kauemmaksi työpaikastaan (Kuvio 55). Puolisoista, 167

vastaajasta, 133 ei myöskään vaihtanut kulkutapaa (Kuvio 56). Tästä voidaan päätellä, ihmisten käyttävän helpointa kulkutapaa vaikka työmatka olisi hyvinkin lyhyt. Joukkoliikenteen käytön mahdollistaminen ei siis välttämättä saisi kovin montaa vaihtamaan työmatkan kulkutapaa.



Kuvio 55: Vaihtoiko vastaaja työmatkan kulkutapaa muuttaessaan (kpl)



Kuvio 56: Vaihtoiko vastaajan puoliso työmatkan kulkutapaa (kpl)

Ne, vastaajista ja heidän puolisoistaan, jotka olivat vaihtaneet työmatkan kulkutapaa, olivat usein vaihtaneet jostain muusta kulkuvälineestä tai tavasta autoon. Moni oli ennen käyttänyt julkisia kulkuvälineitä työmatkoillaan, mutta maalle muuttaessa vaihtanut oman auton käyttöön. Monella työpaikka oli sijainnut niin lähellä, että työmatkat oli kuljettu jalan tai polkupyörällä. Tähänkin oli kuitenkin tullut muutos haja-asutusalueelle muutettaessa.

5.4.11 Miten kehittää asuinalueen liikkumisympäristöä, tieyhteyksiä ja joukkoliikennetarjontaa

Koska monella vastaajalla oli hankalaa käyttää kulkemiseen muuta tapaa kuin omaa autoa, pyysimme heitä antamaan ehdotuksia siitä, miten asuinalueen liikkumisympäristöä ja joukkoliikennetarjontaa voisi parantaa tai kehittää. Moni kehitysehdotuksista on tullut esille jo aikaisempia vastauksia analysoitaessa, joten tässä ne ovat kaikki yhteen koottuna.

Ne vastaajat, joilla oli mahdollisuus käyttää paikallisjunia, halusivat lisää vuoroja tai tiheämpiä vuorovälejä. Paikallisjunien lippujen hintoihin tuli vastaajien mielestä kiinnittää huomiota, koska joukkoliikenteen käyttöä pidettiin useassa tapauksessa melko kalliina. Moni vastaaja huomioi sen, että joillakin paikkakunnilla, esimerkiksi Lohjalla, on jo junarata mutta

se on tavarakuljetusten käytössä. Lisäämällä muutaman matkustajajunan ja junapysäkin tämäkin rata saataisiin matkustaja käyttöön. Vastajissa oli suuri joukko sellaisia, jotka mielellään käyttäisivät työmatkoihin junaa, jos se vain olisi mahdollista.

Bussivuorojen kohdalla vastaajat olivat melko samoilla linjoilla kuin puhuttaessa junavuoroista. Bussivuoroja haluttiin reilusti lisää ja tiheämpään, jotta oman auton voisi vaihtaa joukkoliikennevälineisiin. Hintojen toivottiin olevan myös busseissa edullisemmat kuten junissakin. Julkisen liikenteen käyttö oli jo nyt edullisempaa kuin oman auton käyttö, mutta vielä edullisemmat lippujen hinnat houkuttelevat enemmän joukkoliikenteen käyttäjiä. Bussipysäkkejä toivottiin myös enemmän ja tiheämpään kuin nyt. Moni vastaaja valitti lähimmän bussipysäkin olevan liian kaukana, jotta sinne pääsisi ilman jotain toista kulkuneuvoa.

Muutama vastaaja ehdotti, että paikalliset taksiryttäjät ottavat paikallisen lähiliikenteen hoitoonsa. Taksiryttäjät liikennöisivät muutaman matkustajan pikkubusseja, jotka kulkevat lähimpään keskustajamaan esimerkiksi kaksi kertaa päivässä. Tämä helpottaisi seniorien ja autottomien asiointia kaupoissa ja virastoissa. Moni vastaaja toivoi myös lisää takseja liikennöimään, mutta se on kannattamatonta pienemmissä kunnissa ja taajamissa.

Monella vastaajalla toiveena oli, että oman kunnan kevyenliikenteenväyliin kiinnitetään enemmän huomiota. Moni auton vastaaja kulki asioihinsa usein joko jalan tai pyörällä, jolloin kävely- ja pyöräteiden odotetaan olevan kunnossa. Kevyenliikenteenväyliä toivottiin myös perustettavaksi lisää useaan taajamaan, erityisesti maanteiden varsille, joilla lapset kulkevat koulumatkojaan. Myös koirien omistajat halusivat rauhallisempia liikkumisteitä, joilla ulkoiluttaa koiriaan.

Usea vastaaja moitti sitä, miten kevyenliikenteenväylien kunnossapito oli hoidettu. Talvella väylät olivat useammassa kunnassa liukkaat ja huonosti hiekoitetut. Valaistusta toivottiin lisää kävelyteiden varsille, sillä ne olivat monessa kunnassa varsinkin iltaisin todella pimeät. Kevyenliikenteenväyliin panostaminen saattaa vähentää oman auton käyttöä lyhyillä matkoilla.

5.5 Vastajien terveiset

Kyselyn lopuksi vastaajat saivat antaa terveisiä ja palautetta tahoille, jotka vaikuttavat alueiden kehitykseen. Terveisiä sai lähettää elinympäristöä suunnitteleville virkamiehille, asioista päättävälle poliitikoille sekä kertoa mielipiteensä siitä, mikä olisi olennaisin asia jota kuntien välisen seutuyhteistyön kautta tulisi kehittää. Olemme koonneet yleisimpiä toiveita ja terveisiä sen perusteella, että ne kattavat vastaajien yleisen mielipiteen asioista.

Moni vastaaja kehotti elinympäristöä suunnittelevien rakentajien ja virkamiesten kehittävän jo olemassa olevaa toimivaksi, ennen kuin rakennetaan uutta. Uutta rakennettaessa pitää huomioida, että ihmiset muuttavat maalle väljyyden vuoksi. Uudet rakennukset pitää siis suunnitella tarpeeksi pitkien välimatkojen päähän toisistaan ja jo olemassa olevista. Uudet tontit tulee kaavoittaa riittävän välimatkan päähän ja isoiksi, jotta maalta haettu rauha säilyy. Maaseudun ominaispiirteitä ja vanhoja kyliä ei saa pilata uudisrakennuksilla, vaan tulee vaalia perinteistä maaseutua.

Vastaajat toivoivat lisää joustavuutta asumiseen ja rakentamiseen sekä sen markkinointia paremmin. Moni vastaaja näkee, että paremmalla markkinoinnilla asukkaita saadaan lisää ja palvelut säilytetään. Myös kyläkoulujen säilyttäminen ja uudelleen avaaminen voivat tuoda uusia asukkaita moneenkin kylään.

5.6 Terveiset päättäjille

Vastaajien terveisissä asioista päättävälle poliitikoille nousee esiin yhteinen piirre siitä, että päättäjien tulee huomioida tavalliset ihmiset paremmin. Moni kehottaa poliitikoita ajattelemaan asioita myös muiden kuin itsensä kannalta. Ennen päätösten tekoa tulee pohtia niiden vaikutuksia ihmisten elämään muutenkin kuin teoriassa. Päättäjien pitää huomioida asiat erilaisten ihmisten kannalta, koska asia ei ole samanlainen seniorin ja nuoren näkökulmasta.

Moni vastaaja lähettää myös poliitikoille terveiset siitä, että maaseutua ei tule rakentaa liian tiukkaan vaan tontit pitää kaavoittaa tarpeeksi suuriksi. Usea vastaaja toivoo, että poliitikot tekevät enemmän yhteistyötä keskenään ja eri tahojen kanssa jos se olisi enemmän kuntalaisten edun mukaista. Kuntien ulkonäköä ja markkinoinnillista imagoa tulee kohottaa monen vastaajan mielestä. Tämäkin voi houkuttaa alueille lisää asukkaita ja tuoda lisää varoja kuntiin. Vastaajat toivovat poliitikkojen laittavan kuntien taloudet tasapainoon ja hankkivan rahaa kuntien kehittämiseksi.

5.7 Odotukset kuntien väliseltä seutuyhteistyöltä

Länsi-Uudellamaalla käynnissä olevalta seutuyhteistyöltä odotetaan lisääntyvää yhteistyötä kuntien välillä. Kuntien ei tule kilpailla toistensa kanssa, vaan ajatella asukkaiden etua ja tehdä yhteistyötä kaikissa mahdollisissa asioissa. Yhteistyön tarkoituksena ei kuitenkaan pidä olla palveluiden keskittäminen suurimpiin kuntiin, vaan palvelut tulee säilyttää myös pienemmissä kunnissa. Yhteistyöltä toivotaan kuitenkin parannusta palveluiden laatuun ja saatavuuteen.

Joukkoliikenteen kehittäminen ja parantaminen on monen vastaajan mielestä mahdollista kuntien välisen yhteistyön kautta. Eniten huomiota vastaajilta saa terveystalvelut. Niiden toivotaan säilyvän jokaisen kuntalaisen ulottuvilla eikä niitä saa missään tapauksessa keskittää.

Kuntaliitokset jakavat mielipiteitä vastaajien keskuudessa. Osa haluaa ehdottomasti säilyttää oman kuntansa itsenäisenä ja näki kuntaliitoksen vain huonontavan asioita. Toisille kuntaliitos taas oli ainoa mahdollinen tapa kehittyä ja ylläpitää kunnan taloutta. Kuntaliitoksissa vastaajia epäilytti eniten palveluiden säilyminen omassa kunnassa. Monen mielestä kuntaliitoksen kautta palvelut keskitetään isompiin kuntiin, jolloin matkat niihin kasvavat entisestään.

6 Johtopäätökset

Analysoituamme kyselyn tulokset tulimme siihen johtopäätökseen, että maaseudun suurin vetovoimatekijä on sen rauha ja luonnonläheisyys. Vepsäläisenkin (2002, 10) mukaan maaseutuasumisessa yleisimpiä preferenssejä ovat olleet luonnon läheisyys ja kaupungin etäisyyden tuoma rauha. Maalle muuttajien suurin syy muuttoon on halu asua rauhallisemmassa ja turvallisemmaksi koetussa ympäristössä lähellä luontoa. Maaseudulta haetaan tilaa ja vaihtoehtoja kaupunkiasumiselle. Maaseudulla halutaan etäisyyttä naapureihin, mutta toisaalta ymmärretään uusien asukkaiden välttämättömyys alueiden kehitykselle ja toimintojen ylläpidolle.

Maalta haetaan tilaa ja etäisyyttä, mutta palveluiden tasosta ja määrästä ei tingittäisi. Suurin osa maalle muuttajista on varautunut palveluiden vähyyteen ja hankalaan saavutettavuuteen, mutta ne joilla ei ole aikaisempaa kokemusta maalla asumisesta ovat negatiivisesti yllättyneitä huomattaessaan palvelutason. Ihmiset eivät halua asua kaupunkien ahtaudessa, mutta haluavat samantasoiset palvelut maaseudulle.

Muutettaessa harvaan asutuille alueille, saattavat harrastustottumukset muuttua (Kytö & Aaltola 2006, 61). Maalle muutettaessa kulttuuriharrastukset vähentyvät ja tilalle tulee luontoon liittyviä harrastuksia, kuten sienestys ja kalastus. Maalla ei myöskään ole niin kattavaa tarjontaa harrastusmahdollisuuksien suhteen kuin kaupungeissa. Harrastusmahdollisuuksien ja aktiviteettien määrän puute saa ihmiset harkitsemaan muuttoa tarjonnaltaan kattavammalle alueelle. Moni ei kuitenkaan halua vapaaehtoisesti muuttaa pois maaseudulta, koska kokee sen ihanteelliseksi asuinympäristöksi. Ainoa yleinen syy miksi maalta muutetaan pois, on ikääntyminen ja kunnan huonontuminen (Kuvio 23). Nivalaisen

(2006, 40-42) mukaan ikä on yksi ratkaiseva muuttamiseen vaikuttava tekijä, mihin vaikuttaa myös siitä johtuvat elämänvaiheet.

Palveluiden helppo saavutettavuus on tärkeää myös maaseudulla asuville, jolloin halutaan muuttaa lähemmäksi palveluita. Kydön ja Aaltolan (2006, 57) mukaan päivittäistavarat hankitaan omasta kunnasta, mutta erikoistavaroiden perässä voidaan kulkea pitkiäkin matkoja. Suurin osa vastaajistakin tekee erikoistavaraostokset pääkaupunkiseudulla ja hankkii päivittäistavaransa lähikaupasta.

Oma auto koetaan välttämättömäksi välineeksi maaseudulla liikkumiseen. Työmatkat ja muu asiointi hoidetaan omalla autolla, koska joukkoliikenteen tarjonta on niin suppeaa haja-asutusalueilla. Joukkoliikenteeseen toivotaan parannuksia jokaisessa kunnassa. Tuorila (2006, 36) korostaa, että liikkumiseen käytetyt kustannukset saattavat nousta maaseudulle muutettaessa. Tämän huomaa kyselyn vastauksistakin, koska monella vastaajalla bensakustannuksiin menee melko paljon rahaa. Heiskasen ja Kahilan (2006, 19) mukaan haja-asutusalueilta tehdään pitkiä työmatkoja ja nämä tehdään usein omalla autolla. Kyselyn vastaajistakin moni suosii oman auton käyttöä pendelöidessään töihin. Vaikka joukkoliikenteen käyttö olisi mahdollista, sitä ei silti käytetä vaan halutaan säästää aikaa oman auton hyödyntämisellä.

Taulukko yhteen olemme koonneet vastauksissa yleisimmin esiintyneet odotukset liittyen maaseutuasumiseen. Oma rauha, luonto ja luonnonläheisyys ovat olleet monen vastaajan odotuksia heidän muuttaessa maalle. Nämä ovat toteutuneet usealla. Maaseutu nähdään mielikuvissa turvallisena asuinpaikkana ja kasvuympäristönä lapsille. Kyselymme tuloksista selviääkin, että suurimmat muuttajaryhmät maallemuuttajissa ovat lapsiperheet ja eläkeikää lähestyvät parsikunnat. Kydön, Tuorilan ja Leskisen (2006, 5) mukaan kaupunkien läheinen maaseutu houkuttelee eniten lapsiperheitä ja ydinmaaseutu jo eläkkeelle jääneitä ja eläkeikää lähestyviä.

Odotuksissa on riittävät kulkuyhteydet esimerkiksi pääkaupunkiseudulle, koska asuinkunnat sijaitsevat kuitenkin suhteellisen lähellä pääkaupunkiseutua. Lisäksi moni vastaaja käy päivittäin töissä pääkaupunkiseudulla. Lähes kaikki vastaajista käyttävät omaa autoa työmatkoihin ja muuhun liikkumiseen, koska joukkoliikenne yhteyksien tarjonta on surkeaa. Vastaajien odotuksissa on kuitenkin ollut, että kulkuyhteydet olisivat edes jonkinlaiset.

Palveluiden huono saatavuus ja etäisyys ovat tulleet monelle vastaajalle yllätyksenä. Vaikka on tiedostettu, että maaseudulla palvelut eivät ole yhtä kattavat kuin pääkaupunkiseudulla, niiden huono valikoima on yllättänyt. Kydön ja Aaltolan (2006, 83) mukaan eniten maaseudun mukanaan tuomista muutoksista saattavat yllättyä ne, jotka muuttavat kaupungista harvaan

asutuille alueille. Kyselyn tuloksista käy ilmi, että joillakin vastaajilla oli käsitys palveluiden olevan parempia kuin ne todellisuudessa ovat.

Tontin sopivuus ja talon mukavuus ovat olleet odotuksissa ja toteutuneet myös jollakin tavalla. Kaikki vastaajat eivät ole täysin tyytyväisiä uuteen asuinrakennukseensa ja tonttiinsa, mutta suurin osa on kuitenkin tyytyväinen ja se vastaa jopa heidän unelmiaan (Kuvio 21). Osa vastaajista odotti naapureiden olevan mukavia tai vaihtoehtoisesti asuvan kaukana. Joillekin tuli jopa yllätyksenä se, kuinka mukavia naapurit ovat ja kuinka yhteisöllisiä maaseudulla ollaan. Osa vastaajista taas on sitä mieltä, että naapurit ovat liian lähellä ja niistä on enemmän haittaa. Maaseudulta haetaan omaa tilaa ja joidenkin vastaajien kohdalla naapurit asuvat tähän odotukseen nähden liian lähellä.

Odotukset:	Toteutuneet:	Toteutumattomat:
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rauha ✓ Luonnonläheisyys ✓ Oma tila ✓ Turvallisuus ✓ Riittävät kulkuyhteydet ✓ Pääkaupunkiseudun läheisyys ✓ Riittävät palvelut ✓ Mukava talo ja tontti ✓ Naapurit 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rauha ✓ Luonnonläheisyys ✓ Tilaa riittämiin ✓ Turvallinen kasvuympäristö ✓ Pääkaupunkiseutu lähellä ✓ Mukavat naapurit ✓ Yhteisöllisyys ✓ Sopiva talo 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Huonot kulkuyhteydet ✓ Liian vähän palveluita ✓ Naapurit liian lähellä ✓ Huonot naapurit ✓ Isoja teitä lähellä ✓ Liian vähän aktiviteetteja ✓ Pihan ja tontin hoito odotettua vaativampaa

Taulukko 1: Vastaajien toteutuneet ja toteutumattomat odotukset

6.1 Kehittämisehdotukset

Maaseudun halutaan kehittyvän elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi. Sen ei kuitenkaan haluta muuttuvan liian kaupunkimaiseksi, jolloin taajama-asuminen on vaihtoehto kummallekin. Taajamissa ei tarvitse asua ahtaasti kuten kaupungeissa, mutta siellä asutuksen jakaantuminen laajalle ei kuormita luontoa. Etäisyydet ja luonnonläheisyys halutaan

säilyttää, siksi tontteja tulee kaavoittaa erilaisia. Tonttien tulee olla suuria niille jotka haluavat paljon tilaa, mutta myös pienempiä tontteja tulee olla tarjolla niille joilla ei ole tarvetta saada pitkää etäisyyttä naapuriin. Näin maaseutua voidaan markkinoida erilaisille kohderyhmille ja saada erilaisia asukkaita alueille.

Maaseudun markkinointiin tulee kiinnittää enemmän huomiota, koska jakamalla tietoisuutta maaseudun hyvistä puolista niistä saadaan muuttovoittoisempia alueita. Jos haja-asumista halutaan hillitä, tulee taajamia kehittää vetovoimaisemmiksi. Korostamalla juuri niitä asioita joita potentiaaliset maallemuuttajat ja jo siellä asuvat hakevat maaseutuasumisesta, houkutellaan lisää asukkaita niin maaseudulle kuin taajamiin. Luonnon, rauhan ja tilan korostaminen niitä hakeville on maaseutumarkkinointia parhaimmillaan, mutta samoja ominaisuuksia halutaan myös taajama-asumiselta.

Tietyt peruspalvelut kuuluvat jokaisen ihmisen perusoikeuksiin. Esimerkiksi terveyspalvelut ovat välttämättömiä kaikille. Nämä palvelut löytyvätkin lähes joka kunnasta, mutta pienemmissä terveyspalvelut on keskitetty suurempiin keskuksiin. Palveluja siirrettäessä kauemmaksi niiden käyttäjistä, tulee kuitenkin järjestää jonkinlainen kuljetus palvelujen äärelle jotta ne ovat kaikkien saavutettavissa.

Joukkoliikenteen vähentäminen maaseudulla lisää huomattavasti oman auton käyttöä, koska etäisyydet ovat pitkiä. Lisäämällä joukkoliikenne vaihtoehtoja ja rakentamalla kevyenliikenteenväyliä ihmisiä kannustetaan hyödyntämään niitä enemmän. Joukkoliikenteen lisääminen maaseudulla ei välttämättä lisää sen käyttöä merkittävästi, joten kevyenliikenteenväylien kunnostaminen on kannattavampaa. Maaseudun asukkaiden tulee kuitenkin tavalla tai toisella päästä liikkumaan myös ilman omaa autoa tai muuten he voivat tuntea itsensä eristetyksi.

6.2 SWOT-analyysi

SWOT-analyysi on nelikenttämenetelmä, jota käytetään yleensä yritysten toiminnan ja projektien suunnittelussa. SWOT-analyysillä arvioidaan samanaikaisesti organisaation ulkoisia ja sisäisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat jollain tavalla toimintaan. SWOT tulee englannin kielen sanoista strengths, weaknesses, opportunities ja threats. Eli SWOT-analyysillä tarkastellaan organisaation vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Sillä voidaan tehdä tilannearvioita suunnitelmien ja päätösten tueksi. SWOT-analyysistä selvinneitä päätelmiä voidaan käyttää hyödyksi tulevaisuudessa. Esimerkiksi, miten heikkoudet käännetään vahvuudeksi. (Viitala & Jylhä 2006, 59-60.)

Aiheeseemme liittyvässä SWOT-analyysissä käymme läpi joitain maaseutuasumiseen liittyviä vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Maaseutuasumiseen liittyviin vahvuuksiin kuuluu olennaisesti maaseudun rauhallisuus ja luonnonläheisyys. Tutkimuksemme kyselyistä selviää, kuinka nämä kaksi edellä mainittua ominaisuutta ovat juuri niitä tekijöitä, joita maaseudulta haetaan. Näiden lisäksi tila ja väljempi asuminen ovat tärkeitä maaseudulle muutettaessa. Maaseutu myös koetaan turvallisemmaksi asuinpaikaksi kuin kaupunki.

Maaseudulla asuttaessa välimatkat muodostavat yhden sen suuremmista heikkouksista. Huonojen joukkoliikenneyhteyksien vuoksi ilman omaa autoa on vaikea liikkua paikasta toiseen. Myös erilaisten aktiviteettien puute ja vähäisyys ovat maaseutuasumisen heikkouksia. Monen kyselyyn vastaajan mielestä palvelutkin ovat suurimmaksi osaksi vajaita.

Maaseudun mahdollisuudet kehittyä ovat suurilta osin uusien asukkaiden varassa. Uusien asukkaiden myötä palveluita tulisi enemmän maaseudulle eivätkä ne keskity vain suurimpiin kuntiin. Tämä osaltaan ehkäisee kylien tyhjenemistä. Kuntaliitokset voidaan nähdä maaseudun mahdollisuuksina ja uhkina. Toisaalta kuntaliitoksilla voidaan säilyttää pienempiä kuntia ja niiden palveluita, mutta palveluiden keskittäminen ei ole aina hyvä vaihtoehto. Moni maaseudulla asuva haluaa säilyttää palvelut mahdollisimman lähellä, mutta näkee kuntaliitoksien tuomat mahdollisuudet.

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rauhallisuus ➤ Luonnonläheisyys ➤ Väljyys ➤ Turvallisuus 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Välimatkat ➤ Huonot palvelut ➤ Huonot kulkuyhteydet ➤ Aktiviteettien puute
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uudet asukkaat ➤ Markkinointi ➤ Kuntaliitokset 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Maaseudun tyhjeneminen ➤ Palveluiden keskittäminen ➤ Kuntaliitokset

Taulukko 2: SWOT-analyysi maaseutuasumisen vetovoimatekijät ja laatu

7 Päätäntö

Marraskuussa 2009 pohdittuamme pitkään opinnäytetyömme aihetta kuulimme mielenkiintoisesta aiheesta liittyen maaseutuasumiseen. Työmme aihe liittyi Länsi-Uudellamaalla käynnissä olevaan MAL-yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on kehittää alueen toimivuutta sekä asumiseen, maankäyttöön ja liikenteeseen liittyviä asioita. Työmme kohdekunnat olivat Karkkila, Nummi-Pusula, Karjalohja, Lohja, Siuntio, Inkoo, Raasepori ja Hanko. Toimeksiantajana työssämme on Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyö Lohjan kaupungin välityksellä ja toimeksiantajan edustaja on MAL-koordinaattori Mariitta Vuorenpää.

Työmme teoreettisen viitekehyksen kokosimme maaseutuasumiseen liittyvistä tutkimuksista, jotka on tehty aiheesta 2000-luvulla. Teoriaosuudessa käsittelemme työmme kannalta keskeiset käsitteet, joita käsittelemällä avasimme maaseutuasumista teoriassa. Teoriaosuus työssämme oli haastavinta, koska aiheesta ei ollut olemassa aikaisempia julkaisuja joista ottaa mallia. Toiminnallinen viitekehys työssämme koostuu kahdeksasta hankkeesta mukana olevasta kunnasta, sekä hankkeen esittelystä.

Havainnointiaineiston työhön kerättiin kyselylomakkeilla, jotka lähetettiin viimeisen viiden vuoden aikana kohdekuntien haja-asutusalueille muuttaneille. Vastaaajien mmotivoimiseksi järjestettiin arvonta, jonka palkintona on 10 kappaletta Lohjan Neidonkeitaan perhelippuja. Tilaa hankki otoksessa käytetyt osoitteet Väestörekisterikeskukselta ja tarkensi niiden osumista haja-asutusalueelle paikkatietoanalyysillä. Kuoritimme kyselyt ja ne postitettiin helmikuun lopulla. Vastaaajilla oli noin viikko aikaa vastata sekä paperilomakkeella että sähköisesti, koska suomenkielisestä lomakkeesta teimme myös Internet version Webropol-ohjelmalla.

Kyselyiden palaututtua käytimme tulosten analysointiin Webropol-ohjelmaa, jonne syötimme jokaisen palautuneen lomakkeen erikseen. Webropol-ohjelman käyttöön saimme ohjausta Lohjan Helpdeskistä Janne Lindelliltä, koska ohjelma oli meille täysin vieras mutta tilaaja toivoi sen käyttöä. Kyselyiden kautta käsittelemme maaseutuasumista käytännössä. Kyselyitä palautui vielä Webropol-ohjelman sulkemisen jälkeen. Näitä lomakkeita emme enää voineet ottaa mukaan analysointiin, koska lomakkeet palautuivat liian myöhään viimeisen annettun palautuspäivän jälkeen. Olimme silloin jo aloittaneet kyselyiden analysoinnin eräpäivään mennessä palautuneiden mukaan. Päätimme kuitenkin ottaa kaikki palautuneet kyselyt mukaan arvontaan, koska se järjestettiin vasta myöhemmin tilaajan toimesta.

Palautuneista kyselylomakkeista saimme yleiskuvan siitä, millaista maaseutuasuminen on hyvine ja huonoine puolineen sekä sen, mikä muuttajia vetää maaseudulle. Vastaukset olivat

melko yhteneviä ja osittain jopa arvattavissa. Maaseutu nähdään luonnonläheisenä ja turvallisena asuinympäristönä kaikenikäisten ihmisten keskuudessa. Sieltä haetaan tilaa ja perinteisyyttä asumiseen, mutta palveluista ei haluttaisi tinkiä.

Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyössä pohdittaessa kuntien kaavoitusta ja kehittämistä. Tutkimuksesta selviää maaseudulla asuvien kanta siitä millainen maaseutu on nyt ja miten sitä tulee kehittää. Kyselyistä myös huomaa sen, mikä saa ihmiset muuttamaan maalle, eli mitkä ovat olleet tutkimuksen ongelmana olleet maaseudun vetovoimatekijät. Tiedostettaessa nämä vetovoimatekijät, niitä voidaan käyttää hyväksi kehitettäessä kyliä ja taajamia pienissä kunnissa ja kaupungeissa.

Lähteet

Haapala R. 2005. Uusasukasmarkkinointi maallemuuton edistäjänä. Opinnäytetyö, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu.

Haverinen, R. Ilmarinen, K. 2008. Hyvinvoinnin arki maaseudulla, Tekeviä käsiä ja tietoteknologiaa. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 3/2008.

Heikkilä, T. 2001. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Oy Edita Ab.

Heiskanen, U-M. Kahila, P. 2006. Kaupungin läheisen maaseutuasumisen kehittäminen. Esimerkkinä Seinäjoen ja Peräseinäjoen kuntaliitos. Julkaisu 9. Helsingin yliopisto, Seinäjoki: Ruralia-instituutti.

Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Dark Oy.

Kananen, J. 2008. Kvantti, kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän yliopistopaino.

Kytö, H. Väliniemi, J. Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa. Julkaisu 3/2009. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Kytö, H. Tuorila, H. Leskinen, J. 2006. Maaseudun vetovoimaisuus ja kuluttajien yksilölliset elämäntavat. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Kytö, H. Aaltola, L. 2006. Muuttuva maallemuuttaja, maallemuuttajan elämäntavat ja maallemuuton mukanaan tuomat muutokset. Kuluttajatutkimus, julkaisu 3/2006. Kerava: Savion kirjapaino oy.

Länsi-Uudenmaan MAL-yhteistyö. 2009. MAL-rakennemallityön puiteohjelma. Lohja.

Nivalainen, S. 2006. Pendelöinkö vai muutanko? Helsinki: Kunnallisan alan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisu.

Nurmi, T. Rekiaro, I. Rekiaro, P. 2001. Sivistyssanakirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuorila, H. 2009. Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset uudesta asuin ympäristöstä. Julkaisu 4/2009. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Tuorila, H. 2006. Täällä maalla on hyvä asua. Kokemukset maaseudusta uutena asuin ympäristönä. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

Vepsäläinen, M. 2002. Joustava elämäntapa ja muuttoliikkeen vastavirrat. Muuttuva matkailu 2/2002, 6-13.

Viitala, R. Jylhä, E. 2006. Liiketoimintaosaaminen menestyvän yritystoiminnan perusta. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Internet lähteet

Alku, A. 2008. Joukkoliikennekonsultin kotisivut. Viitattu 25.1.2010. <http://www.antero.alku.net/kasitteita.htm#haja>.

Alku, A. 2009. Kaupunkiliikenteen kotisivu. Viitattu 25.1.2010. <http://www.kaupunkiliikenne.net/liitynta.htm>.

Hangan kaupunki. 2010. Viitattu 15.3.2010. http://www.hanko.fi/tietoa_hangosta.

Inkoon kunta. 2010. Viitattu 15.3.2010. http://www.inga.fi/information/fi_FI/info/.

Karjalohjan kunta. 2010. Viitattu 15.3.2010.
<http://www.karjalohja.fi/default.asp?sivu=2&alasivu=2&kieli=246>.

Karkkilan kaupunki. 2010. Viitattu 15.3.2010.
<http://www.karkkila.fi/default.asp?sivu=2&kieli=246>.

Lohjan kaupunki. 2010. Viitattu 15.3.2010.
<http://www.lohja.fi/default.asp?sivu=6&alasivu=101&kieli=246>.

MAL- yhteistyö. 2009a. Viitattu 20.1.2010. www.luako.fi.

MAL-yhteistyö. 2009b. Viitattu 18.3.2010.
<http://www.luako.fi/default.asp?sivu=2&alasivu=2&kieli=246>.

Myrskylä, P. 2009. Tilastokeskus. Viitattu 25.1.2010.
http://www.stat.fi/artikkelit/2008/art_2008-09-17_004.html?s=0).

Nummi-Pusulan kunta. 2010. Viitattu 15.3.2010. <http://www.nummi-pusula.fi/default.asp>.

Raaseporin kaupunki. 2010. Viitattu 15.3.2010. <http://www.raasepori.fi/kaupunki>.

Siukonen, T. 2006. Helsingin Sanomien kotisivu. Viitattu 25.1.2010.
<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Muuttoliike+kiihtynyt+enn%C3%A4tysm%C3%A4iseksi/1135220944738>.

Suomen ympäristökeskus. 2010. Viitattu 25.1.2010.
<http://www.environment.fi/default.asp?contentid=281729&lan=fi>.

Suomen ympäristökeskus. 2010. Viitattu 25.1.2010.
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=230013&lan=FI>).

Wikipedia. 2010a. Viitattu 25.1.2010. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Muuttoliike>.

Wikipedia. 2010b. Viitattu 15.3.2010. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Sammatti>.

Wikipedia. 2010c. Viitattu 15.3.2010. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Siuntio>.

Muut lähteet

Vuorenpää. M. 2010. MAL-koordinaattorin henkilökohtainen tiedonanto. 19.1.2010. Lohja.

Kuvat

Kuva 1: MAL-yhteistyön kunnat.....	30
------------------------------------	----

Kuviot

Kuvio 1: Asunnon sijainti (kpl 261 vastaajasta).....	41
Kuvio 2: Matka kuntakeskukseen (kilometriä)	42
Kuvio 3: Vaikuttiko eläinten hankkimistavoite muuttopäätökseen (kpl)	44
Kuvio 4: Onko eläintenpito ammattimaista (kpl)	44
Kuvio 5: Vaikuttiko eläintenpito tai hankkimistavoite uuden asuinpaikan sijainnin valintaan (kpl)	45
Kuvio 6: Perheen harrastukset (kpl)	46
Kuvio 7: Millaisesta asumismuodosta on muutettu (kpl)	48
Kuvio 8: Rakennus (kpl)	49
Kuvio 9: Sopivan tontin tai talon löytyminen (kpl).....	50
Kuvio 10: Etsittiinkö asuntoa myös muista kunnista (kpl)	50
Kuvio 11: Kunnat, joista asuntoa etsittiin (kpl).....	51
Kuvio 12: Rakennuksen kunnostuksen tarve (kpl)	51
Kuvio 13: Olennaisimmat ominaisuudet asuinpaikkaa valitessa (kpl)	53
Kuvio 14: Olennaisimmat kriteerit asuinrakennusta valitessa (kpl)	53
Kuvio 15: Arvioi kriteerien täyttymistä	54
Kuvio 16: Arvioi ominaisuuksien täyttymistä	54
Kuvio 17: Jos talo on itse rakennettu tai talopaketti, kuinka suuri merkitys rakennustapaohjeiden väljyydellä oli tontin valinnassa	55
Kuvio 18: Uuteen asuinpaikkaan liittyneet ylittyneet odotukset (kpl)	56
Kuvio 19: Uuteen asuinpaikkaan liittyneet alittuneet odotukset (kpl)	56
Kuvio 20: Unelmatalon/asunnon ominaisuudet (kpl)	57
Kuvio 21: Kuinka hyvin nykyinen asuinpaikka/asunto vastaa unelmaa	58
Kuvio 22: Uuden muuton suunnittelu lähivuosien aikana (kpl).....	58
Kuvio 23: Jos suunnittelette muuttoa, niin minne (kpl)	59
Kuvio 24: Jos ette suunnittele muuttoa, niin miksi silti mahdollisesti muuttaisitte (kpl) ...	59
Kuvio 25: Ovatko vastaajien tuttavat tai sukulaiset etsimässä tonttia/taloa lähiseudulta (kpl)	60
Kuvio 26: Onko vastaajien asumiskokemuksilla ollut tähän vaikutusta (kpl)	60
Kuvio 27: Asuinympäristössä parasta (kpl).....	62
Kuvio 28: Asuinympäristössä huonointa (kpl)	62
Kuvio 29: Mikä pilaisi asuinympäristön (kpl)	63
Kuvio 30: Miten asuinpaikkaa kehitettäisiin (kpl)	64

Kuvio 31: Arvosana lähimmän keskustajaman ominaisuuksille	65
Kuvio 32: Arvosana lähimmän keskustajaman saavutettavuudelle	66
Kuvio 33: Asuinkunnan kehittäminen (kpl)	66
Kuvio 34: Asuinympäristön toimivuus.....	68
Kuvio 35: Koulumatkan turvallisuus.....	70
Kuvio 36: Joukkoliikenteen käyttömahdollisuus asioidessa (kpl)	73
Kuvio 37: Vastaajan koulutus (kpl).....	76
Kuvio 38: Vastaajan puolison koulutus (kpl).....	76
Kuvio 39: Vastaajan työtilanne (kpl).....	77
Kuvio 40: Vastaajan puolison työtilanne (kpl)	78
Kuvio 41: Vastaajan ammattikuva (kpl).....	78
Kuvio 42: Vastaajan puolison ammattikuva (kpl).....	79
Kuvio 43: Vastaajan tekemien etätöiden määrä viikossa (kpl).....	80
Kuvio 44: Vastaajan puolison tekemien etätöiden määrä viikossa (kpl).....	81
Kuvio 45: Jos vastaaja käy töissä kotikunnan ulkopuolella, etsiikö hän töitä omasta kunnasta (kpl)	81
Kuvio 46: Etsiikö vastaajan puoliso töitä omasta kunnasta (kpl)	82
Kuvio 47: Onko vastaajan ammattia vastaavaa työtä tarjolla omassa kunnassa (kpl)	82
Kuvio 48: Onko vastaajan puolison ammattia vastaavaa työtä tarjolla omassa kunnassa (kpl)	83
Kuvio 49: Ottaisiko vastaaja vastaan ammattiaan vastaavan työn lähimmästä kuntakeskuksesta (kpl).....	83
Kuvio 50:Ottaisiko vastaajan puoliso vastaan ammattiaan vastaavan työn lähimmästä kuntakeskuksesta (kpl).....	83
Kuvio 51: Vastaajan työmatkan kulkutapa (kpl).....	84
Kuvio 52: Vastaajan puolison työmatkan kulkutapa (kpl).....	85
Kuvio 53: Onko työmatka mahdollista tehdä joukkoliikenteellä (vastaaja) (kpl).....	86
Kuvio 54: Onko työmatka mahdollista tehdä joukkoliikenteellä (puoliso) (kpl)	86
Kuvio 55: Vaihtoiko vastaaja työmatkan kulkutapaa muuttaessaan (kpl).....	87
Kuvio 56: Vaihtoiko vastaajan puoliso työmatkan kulkutapaa (kpl).....	87

Taulukot

Taulukko 1: Vastaajien toteutuneet ja toteutumattomat odotukset	92
Taulukko 2: SWOT-analyysi maaseutuasumisen vetovoimatekijät ja laatu	94

MAASEUTUASUMISEN VETOVOIMATEKIJÄT JA LAATU - kyselytutkimus muuttajien kokemuksista

MAASEUTUASUMISEN VETOVOIMATEKIJÄT JA LAATU

- kyselytutkimus viimeisen viiden vuoden aikana Länsi-Uudenmaan maaseudulle muuttaneille

- Palauta oheisessa palautuskirjeluossa helmikuun aikana - postimaksu on maksettu etukäteen.

I. ASUKKAAT

1. Asuntomme sijaitsee:

- Karkkilassa Nummi-Pusulassa: Nummella Pusulassa
Karjalohjalla Lohjalla: Lohjalla Sammatissa
Siuntiossa Inkoossa Hangossa
Raaseporissa: Karjaalla Pohjassa Tammisaarella

2. Asunnostamme on n. _____ km kuntakeskukseen.

3. Taloudessamme on _____ aikuista ja _____ lasta.

4. Ikäni on: _____ vuotta ja puolisoni ikä on: _____ vuotta.

Lasten iät ovat: _____, _____, _____, _____, _____, _____ vuotta.

5. Perheellämme on: _____ hevosta, _____ koiraa, _____ kissaa,

_____ muuta, mitä? _____

Eläinten pito on ammattimaista

Eläimet tai niiden hankkimistavoite vaikutti uuden asuinpaikan etsimisen aloittamiseen

Lemmikkieläinten pito tai hankkimistavoite vaikutti asunnon sijainnin valintaan

6. Perheessämme on _____ autoa, _____ moottoripyörää ja _____ polkupyörää.

7. Perheemme harrastaa urheilua , musiikkia , teatteria , taidekäsityötä , ulkoilua ,

eläimiä , muuta, mitä _____

II. NYKYISEN ASUINALUEEN JA RAKENNUKSEN VALINTA

8. Minä vuonna muutitte nykyiseen asuntoon? _____

9. Mikä oli pääasiallinen syy muuttoon?

10. Muutimme _____ (kaupungista / kunnasta), _____ (kaupunginosasta / kylästä)

11. Muutimme omakotitalosta , kerrostalosta , rivitalosta , Muusta? _____

12. Entisen asunnon koko oli: _____ h-m²

13. Nykyisen asuntontin pinta-ala on _____ m²

14. Nykyisen asunnon koko on: _____ h-m² ja rakennuksen valmistumisvuosi: _____

15. Rakennus oli tontilla , on itse rakennettu , on talopaketti

Jos rakennus oli tontilla, se ei ollut remontin tarpeessa , tarvitsi remonttia ,

on peruskorjauksen ja restauroijan unelma

Kuvailekaa taloanne ja tonttianne muutamalla sanalla:

MAASEUTUASUMISEN VETOVOIMATEKIJÄT JA LAATU - kyselytutkimus muuttajien kokemuksista

16. Sopiva tontti tai talo löytyi:

helposti , - kuinka nopeasti? _____

pitkän etsinnän jälkeen , - kuinka kauan etsitte kohdetta? _____

17. Etsittekö uutta asuntoa myös muista kunnista? Kyllä Ei

Jos niin, mistä? _____

18. Mitkä olivat olennaisimmat kriteerit asuinrakennusta valitessanne? - ympyröi oikea vaihtoehto				
Kriteerit täyttyivät:	yli odotusten	hyvin	heikosti	ei juurikaan
	10	8	6	4
19. Jos rakensitte itse talonne, mikä merkitys tontin valinnassa oli taloa ohjaavan rakennusjärjestyksen eli rakennustapaohjeiden väljyydellä, joustavuudella tai vähäisyydellä?				
todella suuri merkitys	suuri merkitys	jonkin verran merkitystä	hieman merkitystä	ei merkitystä
10	9	8	7	4
20. Mitkä olivat olennaisimmat ominaisuudet uutta asuinpaikkaa valitessanne?				
Ominaisuudet täyttyivät:	yli odotusten	hyvin	heikosti	ei juurikaan
	10	8	6	4
21. Mitkä uuteen asuinpaikkaan liittyneet odotukset ylittyivät?				

Mitkä uuteen asuinpaikkaan liittyneet odotukset alittuivat?				

22. Millainen on unelma-asuntonne ja asuinympäristönne?				

Kuinka hyvin nykyinen asuinpaikkanne vastaa sitä?	täysin	hyvin	heikosti	ei juurikaan
	10	8	6	4

23. Suunnitteletteko uutta muuttoa lähivuosien aikana?

Kyllä , miksi? _____

- millaiseen asumismuotoon? _____

- minne päin? _____

Ei , mutta jos joskus vielä muutatte, niin mikä olisi syy muuttoon?

24. Ovatko tuttavanne tai sukulaisenne etsimässä sopivaa tonttia tai taloa lähiseudulta? Kyllä Ei

Onko teidän asumiskokemuksillanne ollut tähän vaikutusta? Kyllä Ei

MAASEUTUASUMISEN VETOVOIMATEKIJÄT JA LAATU - kyselytutkimus muuttajien kokemuksista

III. ASUINYMPÄRISTÖN LAATUTEKIJÄT

25. Mikä on asuinympäristössä

parasta? _____

huonointa? _____

26. Miten kehittäisit asuinpaikkasi lähiympäristöä?

Mikä pilaisi nykyisen asuinympäristön?

27. Millaisen arvosanan antaisit lähimmän keskustaaajaman? - ympyröi oikea vaihtoehto

	erinomainen	hyvä	välttävä	huono	surkea
monipuolisuudelle	10	8	7	6	4
palvelujen valikoimalle	10	8	7	6	4
palvelujen laadulle	10	8	7	6	4
viihtyisyydelle	10	8	7	6	4
kaupunki/taajamakuvalle	10	8	7	6	4
turvallisuudelle	10	8	7	6	4
sosiaaliselle elämälle	10	8	7	6	4
houkuttelevuudelle työpaikkana	10	8	7	6	4
houkuttelevuudelle asuinpaikkana	10	8	7	6	4

28. Millaisen arvosanan antaisit lähimmän keskustaaajaman saavutettavuudelle?

	erinomainen	hyvä	välttävä	huono	surkea
jalan	10	8	7	6	4
polkupyörällä	10	8	7	6	4
joukkoliikenteellä	10	8	7	6	4
autolla	10	8	7	6	4
lastenvaunujen kanssa ilman autoa	10	8	7	6	4

29. Miten kehittäisit asuinkuntaasi/kaupunkiasi?

MAASEUTUASUMISEN VETOVOIMATEKIJÄT JA LAATU - kyselytutkimus muuttajien kokemuksista

IV ARJEN TOIMIVUUS JA PALVELUT

30. Miten asuinympäristö toimii? - ympyröi oikea vaihtoehto					
	erinomaisesti	hyvin	välttävästi	huonosti	surkeasti
lasten näkökulmasta	10	8	7	6	4
nuorten näkökulmasta	10	8	7	6	4
seniorien näkökulmasta	10	8	7	6	4
kotivanhemman näkökulmasta	10	8	7	6	4
31. Kuvaile ongelmia (jos niitä on) ja esitä parannusehdotuksia:					
	ongelmia:		parannusehdotuksia:		
lasten ympäristö					
nuorten ympäristö					
seniorien ympäristö					
kotivanhempien ympäristö					
koirien ympäristö					
32. Jos teillä on lapsia, millainen on lasten koulutie? Arvioi matkan turvallisuutta:					
	km	kulutus	turvallinen	melko turvallinen	vaarallinen
päiväkotiin			10	7	4
ala-asteelle			10	7	4
yläasteelle			10	7	4
lukioon			10	7	4
ammattikouluun			10	7	4

MAASEUTUASUMISEN VETOVOIMATEKIJÄT JA LAATU - kyselytutkimus muuttajien kokemuksista

33. Mistä hankitte pääsääntöisesti perheen tarvitsemat?		
	paikka	etäisyys kotoa / km
päivittäistavarat		
vaatteet, kengät ja muotitavarat		
lastentarvikkeet		
urheilu- ja ulkoilutarvikkeet		
puutarhatarvikkeet		
autoilutarvikkeet		
rakentamisen tarvikkeet		

34. Palvelujen saavutettavuus:				
	Kuinka pitkä matka on lähimpään?	Kuinka usein käytte siellä?	Millä yleensä kuljette sinne?	Onko joukkoliikenteen käyttö mahdollista?
lähikauppaan:	km	kertaa / viikossa		on ei
markettiin:	km	kertaa / kuussa		on ei
kauppakeskukseen:	km	kertaa / kuussa		on ei
terveyskeskukseen:	km	kertaa / vuodessa		on ei

35. Millaisia palveluja toivoisitte lisää?		ja	Minne?
36. Millaisin toimenpitein palveluja voitaisiin kehittää?			

MAASEUTUASUMISEN VETOVOIMATEKIJÄT JA LAATU - kyselytutkimus muuttajien kokemuksista

V. TYÖSSÄKÄYNTI

37. Taustatietoja - ympyröi oikea vaihtoehto								
Koulutus- tausta:	Kansa-, keski- tai peruskoulu		Ylioppilas		Opisto- tai ammattikoulu		Yliopisto tai korkeakoulu	
Itse	1		2		3		4	
Puoliso	1		2		3		4	
Työtilanne:	Kokopäi- vätyö	Osa- aikatyö	Pätkätyö	Lomau- tettu	Työtön	Kotiäiti / koti-isä	Eläke- lainen	Muu
Itse	1	2	3	4	5	6	7	8
Puoliso	1	2	3	4	5	6	7	8
Ammatti- kuva:	Maatalous	Yksityis- yrittäjä	Johtaja	Ylempi toimihenki lö	Alempi toimihenki lö	Työn- tekijä	Opiskelija	Muu
Itse	1	2	3	4	5	6	7	8
Puoliso	1	2	3	4	5	6	7	8

38. Työpaikan sijainti		
	kunta	kaupunginosa / kylä
Itse		
Puoliso		

39. Kuinka usein teette etätöitä?						
	ei ollenkaan	1 pvä / vko	2 pvä / vko	3 pvä / vko	4 pvä / vko	5 pvä / vko
Itse	0	1	2	3	4	5
Puoliso	0	1	2	3	4	5

40. Työtarjonta							
	Jos jompikumpi teistä käy töissä kotikunnan ulkopuolella, etsittekö töitä omasta kunnasta?		Onko ammattianne vastaavaa työtä tarjolla omassa kunnassanne?			Ottaisitteko vastaan ammattianne vastaavan työn lähimmästä kuntakeskuksesta, jos sellainen olisi tarjolla?	
Itse	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei	Ei tietoa	Kyllä	Ei
Puoliso	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei	Ei tietoa	Kyllä	Ei

41. Työmatkan kulkutavat - ympyröi käyttämäsi							
	auto	autossa kyydissä	bussi	juna	polkupyörä	jalan	liityntä- liikenne
Itse	1	2	3	4	5	6	7
Puoliso	1	2	3	4	5	6	7

42. Työmatkan pituus yhteen suuntaan				ja siihen kuluva aika:			
Itse			km			h	min
Puoliso			km			h	min

MAASEUTUASUMISEN VETOVOIMATEKIJÄT JA LAATU - kyselytutkimus muuttajien kokemuksista

43. Jos jompikumpi käyttää omaa autoa, olisiko matka mahdollista tehdä joukkoliikenteellä?			
Itse	ei	kyllä	mutta matka-aika olisi tällöin _____h, _____min pidempi (yhteen suuntaan)
Puoliso	ei	kyllä	mutta matka-aika olisi tällöin _____h, _____min pidempi (yhteen suuntaan)
44. Jos joukkoliikenteen käyttö ei nyt ole mahdollista, millainen joukkoliikennejärjestely mahdollistaisi työmatkanne joukkoliikenteellä?			
Itse: _____			
Puoliso: _____			
45. Työmatkakustannukset kuukaudessa (ilman verovähennysvaikutusta):			
Itse	€ bensaa	€ pysäköintiä	€ jl-lippuja
Puoliso	€ bensaa	€ pysäköintiä	€ jl-lippuja
46. Vaihdoitteko työmatkan kulkutapaa muuttaessanne tänne?			
Itse	Ei	Kyllä	mistä mihin:
Puoliso	Ei	Kyllä	mistä mihin:
47. Miten kehittäisitte asuinalueenne ja kuntanne liikkumisympäristöä, tieyhteyksiä tai joukkoliikennetarjontaa?			

V LOPUKSI TERVEISET

1. Terveisenne elinympäristöä suunnitteleville rakentajille ja virkamiehille

2. Terveisenne näistä asioista päättävälle poliitikoille

3. Mitä odotatte Länsi-Uudellamaalla käynnissä olevalta kuntien väliseltä seutuyhteistyöltä? Mikä olisi olennaisin asia, jota yhdessä tulisi edistää tai ohjata?

- jatka tarvittaessa kääntöpuolelle!

Kiitos ajastanne paremman elinympäristön ja palvelujen kehittämiseksi!